

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C13.

ASIA: _____

Varsovaassa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Toivanen.

16/2 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 46-6.

Varsova S S A 17 P: N Ä tammii K U U T A 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

2 176 kaa. 35
21/1-35
5 013

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetyksen
raportti n:o 1/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen toi-
mittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 1: "Ministeri HACK-
ZELLin Varsovassa käynti" /siv. 1-4/ kuutena kappaleena.

K. J. Edman

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 1/35.

Varsovassa 16 p:nä tammi kuuta 19 35.

Asia: Ministeri Hackzellin

Varsovassa käynti.

2 176 ae. 35
21/1.35
5 C13

Tammikuun 9 päivänä oli Varsovassa ilmestyvissä lehdissä "E x p r e s s P o r a n n y" ja "D o b r y W i e c z ó r" ministeri Hackzellin Varsovaan tuloa koskeva uutinen.

E x p r e s s P o r a n n y :

"Lähitulevaisuudessa odotetaan Suomen ulkoasiainministerin, herra Hackzellin tuloa Varsovaan. Huhujen mukaan aiheutunee tämä vierailu Suomen n.s. itäpaktiin ottamasta kielteisestä kannasta. Tästä asiasta on ministeri Hackzell äskettäin neuvotellut Suomen Pariisissa, Moskovassa ja Varsovassa olevien lähettiläiden kanssa, jotka hän tässä tarkoituksessa oli kutsunut Helsinkiin."

D o b r y W i e c z ó r :

"Ministeri Beck palaa Genevestä t.k. 15 p:nä. Näihin aikoihin on Suomen ulkoasiainministerin, herra Hackzellin käynti Varsovassa odotettavissa. Hänen viimeisten Helsingissä pitämiensä neuvottelujen Suomen Varsovassa, Moskovassa ja Pariisissa olevien lä-

JAKELUOHJE:

Tavallinen .

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hettiläiden kanssa on katsottava olevan yhteydessä yllämainitun Varsovaan tulon kanssa."

T.k. 13 p:nä oli lehdissä ilmoitus, jossa sanotaan, että Suomen ulkoasiainministeriö on virallisesti peruuttanut tiedon ministeri Hackzellin matkasta Varsovaan.

Eilen, tammikuun 15 päivänä, oli Kurjer Warszawski:ssa Orienttietotoimiston välityksellä Helsingistä lehdelle lähetetty näinkuuluva sähkösanoma:

"Suomen poliittisissa piireissä suunnitellaan muutoksia tähänastiseen ulkopolitiikkaan. On odotettavissa, että ulkoasiainministeri Hackzellin pian tapahtuvat käynnit Kaunaksessa ja Tallinnassa tulevat selvittämään Suomen kannan kansainväliseen politiikkaan nähden. Otaksutaan, että Suomi tulee luopumaan eristetystä asemastaan lähenemällä Baltian maita. Sitäkin suuremmalla kiinnostuksella odotetaan tämän kysymyksen ratkaisua, koska ulkopolitiikan uusi suunta tulee suuresti vaikuttamaan maan sisäiseen asemaan."

Käydessäni eilen ulkoasiainministeriössä alivaltiosihteeri SZEMBEKin ja itäisen osaston päällikön, ministeri SCHAETZELin luona huomautin Kurjer Warszawski:ssa olleesta sähkösanomasta ja peruin siinä olevan tiedon ministeri Hackzellin matkasta Kaunakseen ja Tallinnaan. Ministeri Hackzellin Varsovan matkaa koskeviin kysymyksiin vastasin myöntäen, että on ollut kysymys siitä. Samoin, että ministeri Hackzell oli tyytymätön lehdissä olleisiin uutisiin, jotka antavat aihetta kaikenlaisiin kannujenvalamisiin. Olän saanut käsityksen, ettei hän kat-

so nyt voivansa lähteä Helsingistä. On mahdollista, -- omasta puolestani toivon sitä -- että hän tulee myöhemmin, mutta hänen toivomuksensa on, ettei asiasta ennaikaisesti kirjoiteta lehdissä. Tämä on senkin vuoksi välttämätöntä, että on muitakin maita, joissa katsotaan voitavan odottaa hänen käyntiään. Niin on esim. LITVINOV kutsunut hänet Moskovaan. / Puolan ulkoasiainministeriössä tiedettiin tästä /. Ministeri Hackzellin Kaunaksen matkaa koskeviin kysymyksiin vastasin, että olin saanut käsityksen, ettei ministeri Hackzell käy Kaunaksessa ennenkuin hän on ollut Varsovassa. Kaunaksen matka ei ole nykyään päiväjärjestyksessä.

Ministeri SCHAETZEL sanoi, että tieto Varsovan matkasta oli ilmeisesti indiskretion kautta joutunut lehtiin.

Kysyin ministeri SCHAETZELiltä mitä perää oli tiedoissa, että kreivi LUBIENSKI tulisi nimitetyksi lähettilääksi Suomeen. SCHAETZEL sanoi, ettei asia vielä ollut selvä, mutta että oli luultavaa, että hänet nimitetään. Sanoin tähän, että pidän vaalia onnistuneena. Paitsi että LUBIENSKI ja hänen rouwansa olivat miellyttäviä ihmisiä, tiesin kokemuksesta, että LUBIENSKI oli Suomen asioita hoitaessaan osottanut suurta harrastusta ja mielenkiintoa. Kysymykseeni ajottiinko CHARWAT nimittää lähettilääksi Ateenaan -- Seljamaa oli kertonut tästä minulle käydessäni tapaamassa häntä Tallinnassa -- vastasi SCHAETZEL myöntäen. Oli kuitenkin olemassa syitä, jotka puhuvat sen puolesta, että hän olisi lähettiläänä Suomen ulkoasiainministerin Varsovassa

käynnin aikana, joten on mahdollista, että nimitykset lykkääntyvät.

Olen voinut havaita, että Suomen ulkoasiainministerin käyntiä odotetaan täällä yleisesti ja että se herättäisi suurta tyytyväisyyttä.

Kun tieto ministeri Hackzellin matkasta Kaunakseen voisi herättää tyytymättömyyttä senjälkeen kun on peruutettu Varsovan matkaa koskeva tieto, katsoin olevan syytä ilmoittaa Kurjer Warszawskille, etteivät Kaunaksen ja Tallinnan matkaakaan koskevat tiedot ole oikeita.

W. J. Linnar

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Varsovan olevan lähetysten raportti n:o 2

Ministeri Edman

22/1. 1935

Varsova SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 65-19.

Varsova SSA 22 P:NA tammi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	J / 176 Sel. O 35.	
26/1.35	N:o	LEH
5	C13	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetytön
raportti n:o 2/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen
toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 2: "Saarin äänes-
tyksen tulos Puolan politiikan kannalta" /siv. 1 - 6/ kuu-
tena kappaleena.

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Varsova ssa 22 p:nä tammi kuuta 19 35.

Asia: Saarín äänestyksen tulos.
Puolan politiikan kannalta.

Ulkosäilytys
3 / 176 Sal. D. 35
26/1.35
5 013

Saarín alueella tapahtuneen kansanäänestyksen tulos on otettu vastaan Puolassa ilmeisellä tyytyväisyydellä. Puolivi-rallinen *Gazeta Polska* toteaa kirjoituksessaan, että Saksan kansa on nyt saanut elää sodanjälkeisen ajan kau-neimman päivänsä. Tämä päivä on tärkeä koko Euroopalle, kos-ka se voi muodostua käännöskohdaksi maanosamme historiassa. Kansallisdemokraattien pää-äänenkannattaja *Gazeta War-szawska*, joka lienee Puolan saksalaisivhamielisin lehti, lausuu, että kansanäänestyksen Saksalle suotuista tulos lujit-taa HITLERin valtaa. HITLER voi tänään vedota siihen, että sellaisessakin maakunnassa, joka ei ole hänen valtansa alai-sena ja joka saattoi vapaasti lausua mielipiteensä, enemmis-tö äänesti häntä. Tullaan tosin puhumaan terrorista, painos-tuksesta, mutta todistukset siitä tullaan pian unohtamaan ja tosiasia, että Saarín kansa on selittänyt kuuluvansa Saksaan, pysyy tosiasiana. Tämän tosiseikan täytyy myötävaikuttaa sii-hen, että kuvittelut, joita on näkynyt ranskalaisen lehdis-tön palstoilla ja joiden mukaan HITLERin päivät olisivat lue-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkosäilytysministeriön tiedoi-tuksiin.

tut, katoavat. Saar-kysymyksen poistamisella päiväjärjestyksestä tulee olemaan kansainvälisen politiikan alalla laajat seuraukset. Saksa tulee nyt tarmokkaasti esittämään vaatimuksiaan yhdenvertaisuudesta varustautumiseen nähden. Englanti ja Italia tulevat harjoittamaan painostusta Ranskaa kohtaan, jotta se jonkinlaisten turvallisuustakeiden antamista vastaan suostuisi Saksan varustautumisvapautta koskevien määräysten kumoamiseen. Näyttää siltä, että Ranska olisi suostuvainen tällaisiin myönnytyksiin.

Puolan ja Ranskan välillä vallitsevista kireistä väleistä johtuu, että joskus voi kuulla sanottavan, että Ranska on täysin ansainnut tappionsa. Versailles'n rauhaa tehtäessä väitettyjen mukaan 150.000 ranskalaisen lukumäärä on nyt osottautunut olevan ainoastaan 2.000. Olisi kuitenkin erehdys antaa tällaisille lausunnoille kovin suurta merkitystä.

Varsinaisena syynä siihen, että Puolankin kannalta tuloista pidetään onnellisena on se, että nyt voidaan toivoa parannusta Saksan ja Ranskan välisissä suhteissa. Ratkaisu helpottaa Saksan palaamista Kansainliittoon. Ranska voisi tässä tapauksessa vapautua Venäjän vaikutuksesta. Tähän myötävaikuttaa luonnollisesti Ranskan ja Italiankin välillä aikaansaatu läheneminen. Ranskan ei tarvitse enää siinä määrin kuin ennen pelätä Saksaa. Itäpaktisuuksien voittamisen menettäminen osanentisestä merkityksestä.

Niinkuin lehdistä on näkynyt, on LAVALilla ja BECKil-

lä ollut itäpaktia koskevia keskusteluja Genèvessä. Näiden neuvottelujen yksityiskohdista ei täällä toistaiseksi tiedetä mitään, sillä Puolan ulkoasiainministeriö vastaa kaikkiin kyselyihin, ettei se ole saanut mitään tietoja. Eräissä puolivirallisissa lehdissä on kuitenkin ollut lausuntoja, joista ilmenee, ettei Puolan kielteinen kanta ole muuttunut. G a z e t a P o l s k a'ssa /18/I-35/ on Genèvestä lähetetty uutinen, jossa sanotaan, etteivät siellä tapahtuneet itäpaktia koskevat neuvottelut ole tuoneet asiaan mitään uutta. Uutisensa on lehti varustanut otsikolla "Itäpakti kuolleessa kohdassa". Mielenkiintoinen on P o l s k a Z b r o j n a'ssa /sotilaspiirien lehti/ samana päivänä ollut kirjoitus, josta lainaan tähän seuraavat kohdat:

"Puolalla on elinetsunsa ja vakiinnutettu politiikkansa, jotka perustuvat syviin kokemuksiin. Näistä kokemuksistaan se on saanut kyvyn oikein ja pätevästi arvostella monia asioita ja ennen kaikkea seikkoja, jotka eniten sitä kiinnostavat. Viimeisten väärinymmärrysten syyt, joita äskettäin Ranskassa vakavasti pohdittiin, johtuivat mielestämme siitä, ettei Ranska kylliksi tuntenut k.o. ~~probleemaa~~.... Mitä ranskalaispuolalaisiin suhteisiin tulee, on tunnesyiden ja sopimuksiin perustuvan oikein käsitetyn intressin muodostettava sopusointuinen kokonaisuus, jossa ei saa olla mitään selittämätöntä eikä väärinkäsityksiä. Näistä suhteista on viime aikoina puhuttu ja kirjoitettu niin paljon, että nyt voi ainoastaan olla kysymys jo lausuttujen totuuksien toistamisesta. Tässä

suhteessa ei Puolan ulkopolitiikka eikä tehtävästään tietoinen yleinen mielipide ole jättänyt mitään epäilyksiä. Ranskalaisessa sanomalehdistössä ilmenneet mielipiteet ranskalais-puolalaisista suhteista vielä ennen molempien ulkoasiainministereiden viimeistä konferenssia eivät aina osoittaneet kokonaisuuden riittävää tuntemusta eikä terävänäköistä arvostelua.... Viimeinen ajanjakso osoitti puolalais-ranskalaisissa suhteissa olevan useita erimielisyyksiä. Jos ministeri BECKin ja ministeri LAVALin väliset keskustelut näistä suhteista saavat aikaan Ranskan suuremman ymmärryksen puolalaisia teesejä kohtaan, tulleen Puolan näkökannalta olemaan siihen tyytyväisiä, käsittäen että useiden tosiasioiden ymmärtäminen sekä niistä johtuvien päätelmien tarkka huomioonottaminen on Ranskan omien etujen mukaista. Voidaan otaksua, että keskustelujen esineenä on ollut sekä roomalaiset sopimukset että itäpakti, jonka äskettäin väitettiin kadottaneen aktuaalisuutensa. Jokaisen Itä-Eurooppaa koskevan poliittisen suunnitelman menestyksen pääedellytyksenä on, että se ennen kaikkea on sopusoinnussa Puolan oikein käsitellyn edun ja sen yleisen mielipiteen kanssa. Tätä näkökohtaa on niin usein ja niin vakavasti painostettu, että sen täytyy olla selviö niille, jotka tahtovat Euroopan tässä osassa ryhtyä joihinkin toimiin. Puolassa seurattiin kiinnostuksella ja tyydytyksellä roomalaisia neuvotteluja. Voidaan siis otaksua, että Puolan kanta on myönteinen niihin ehdotuksiin, joita Puolan hallitukselle Roomasta käsin tehdään".

Artikkelin mukaan ei Puola siis suostuisi itäpaktiin, mutta olisi valmis antamaan kannatuksensa Rooman paktille /Itä-

valta/. Tämä sisältää kieltämättä myönnytyksen Puolan taholta, sillä se on tähän asti aina antanut ymmärtää, että se on välinpitämätön Itävallan kysymyksen suhteen.

Näinä päivinä on Varsovassa oleskellut Saksan Moskovassa oleva suurlähettiläs, kreivi SCHULENBURG. Hänen entisenä Bukarestin virkaveljenään olen ollut parikin kertaa yhdessä hänen ja Saksan tšekäläisen suurlähettilään MOLTKEN kanssa. Olen voinut havaita, että kumpikin on ollut taipuvainen tulkitsemaan P o l s k a Z b r o j n a'n edellä olevan kirjoituksen mainitsemallani tavalla.

Missä määrin Puolan toivo, että Ranskan mielenkiinto itäpaktia kohtaan vähenisi, osottautuu oikeaksi, näyttää toistaiseksi olevan epävarmaa. Lehtien mukaan on Ranskan Berliinin suurlähettiläs jättänyt uuden itäpaktia koskevan nootin Saksan hallitukselle. /Varsovassa ei vielä tunneta sen sisältöä/.

Näyttää olevan toinenkin syy, minkä vuoksi äänestyksen tulos on herättänyt täällä tyytyväisyyttä. Hallituspuolalainen C z a s huomauttaa, että kansallissosialismi tällä hetkellä paraiten vastaa saksalaisten mentaliteettia ja että Saksan kansa kaikesta päättäen "on HITLERin takana" ja jatkaa seuraavasti: "Saksassa tullaan sanomaan täydellä syyllä: "Katsokaa, olette väittäneet, että Saar-alueen saksalaiset ovat vastenmielisyydestään Hitleriyttä kohtaan luopuneet yhteisestä saksalaisesta isänmaastaan. Erehdyksenne on 90-prosenttinen! Sanotte, etteivät itävaltalaiset tahdo liittoa, että he vihaavat kolmatta valtakuntaa. No, pankaa toimeen kansanäänestys

Kansainliiton komissiooneineen, kansainvälisine asejoukkoineen ja kaikkine asiaankuuluvine menoineen. Ja äänestyksen jälkeen olemme puhuva siitä, mitä itävaltalaiset tahtovat". Se on oleva tärkeä, hyvin tärkeä argumentti. Saar-äänestys tulee kuitenkin lisäämään Saksan ruokahalua, mitä Itävaltaan tulee, ja vähentämään sitä Itään, puolalaisiin alueisiin ja utopistisiin haaveihin Venäjän osien valloittamisesta nähden."

Tätä vastaan voidaan huomauttaa, että Itävallan väestöllä näyttää tällä hetkellä olevan vähemmän mahdollisuutta kuin koskaan ennen itse määrätä maansa ulkopoliittisesta kohtalosta. Eihän sillä edes ole oikeutta vapaasti muodostaa sisäisiäkään olojaan oman mielensä mukaan. Anschluss-suunnitelman toteuttaminen tulisi kohtaamaan mitä jyrkintä vastusta siinäkin tapauksessa, että Itävallan väestö itse haluaisi liittyä Saksaan.

Samalla kun Puolassa toivotaan itäpaktisuunnitelman menettävän merkitystään, toivotaan myöskin, että suhteissa Ranskaan täten saadaan aikaan parannus. Ranskan ja Puolan välinen liitto muodostaa olennaisen osan siinä sopimusjärjestelmässä, jonka kautta puolalaiset pyrkivät turvaamaan valtakuntansa riippumattomuuden ja alueellisen koskemattomuuden.

W. J. Edman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsossa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Edman

26/1. 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 99-26.

Varsova SSA 26 P:NÄ tammi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4 / 176 Sal. D. 35.		
31/1. 35	9	
OSASTO		
5	CPB:	

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetyksen
raportti n:o 3/35.

Allekirjoittanut täten kunnioittaen ohellisena toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 3: "Memelin kysymys" /siv. 1 - 3/ kuutena kappaleena.

N. J. Selman

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Varsova ssa 26 p:nä tammi kuuta 1935.

Asia: Memelin kysymys.

4 / 176 Sal. S. S.

31/1.35

9

5 C/18

Ranskan suurlähettiläs LAROCHE tuli presidentin lähetystöpäälliköille äskettäin antamalla päivällisillä luokseni ja sanoi haluavansa keskustella kanssani eräästä asiasta. Vietyään minut erilleen muista pyysi hän minua avoimesti ja peittelemättä sanomaan ajatukseni Memelissä vallitsevasta asiain-tilasta. Ranskassa ollaan levottomia siellä syntyneen tilanteen vuoksi.

Vastasin, että itsekin pidän tilannetta levottomuutta herättävänä. Liettualaiset ovat, mahdollisesti kansallissosialistista agitatiota peläten, ryhtyneet toimenpiteisiin, jotka ilmeisesti ovat ristiriidassa Memelin alueelle luvatusen itsehallinnon kanssa. En ole voinut seurata asioiden kehitystä yksityisseikkoja myöden, mutta minulla on käsitys, ettei itsehallintoa ole aina kunnioitettu. Tämä on sitäkin vaarallisempaa kun otetaan huomioon Saksan ja Liettuan voimasuhteiden suunnaton ero. Jos Liettua olisi yhtä voimakas valtakunta kuin Saksa, olisi sillä ehkä varaa tällaiseen politiikkaan. Nyt pidän sen menettelytapaa erittäin vaarallisena, koska se voi ai-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkossainministeriön tiedoituksiin.

heuttaa vakavan konfliktin. Se on sitäkin enemmän silmään pistävä kun Puolan ja Danzigin välit eivät anna aihetta valituksiin.

LAROCHE sanoi katselevansa asioita samoin kuin minäkin. Hänellä oli myöskin se käsitys, ettei Liettua kunnioita Memelille lupaamaansa itsehallintoa.

Lisäsin, että Liettuassa huomattavissa oleva poliittisten asioiden perin vähäinen ymmärrys suuresti myötävaikuttaa tällaisiin konflikteihin. Sivusta katsojasta tuntuu usein, että liettualaisista on aivan yhdentekevää kuinka monen mahtavan naapurin kanssa he ovat riidassa. Kaikista maailmansodan jälkeen itsenäisyytensä saaneista valtioista on Liettua se, joka oli vähimmin valmistunut siihen. Syy ei tosin ollut liettualaisten itsensä, mutta tämä seikkahan ei muuta asiaa.

LAROCHE sanoi täysin yhtyvänsä minuun. Jos Liettuassa hiukankin käsitettäisiin ulkopoliittikkaa, olisi se esim. jo aikoja sitten suostunut järjestämään suhteensa Puolaan.

Niinkuin tunnettu, on Saksa jo usean kerran kiinnittänyt Ranskan, Englannin ja Italian huomiota liettualaisten viranomaisten toimenpiteisiin Memelin alueella. Pidän luultavana, että näiden valtioiden taholta ennen pitkää ryhdytään joihinkin toimiin säännöllisten olojen palauttamiseksi siellä.

Eilisessä puolalaisessa *Polska Zbrojna*'ssa on kirjoitus, joka on varustettu otsikolla "Liettua marssii merta kohti". Kirjoituksessa viitataan Memelin liettualaisen ylimpormestarin SINAJTISin kuluvaan tammikuun 15 p:nä parille tuhannelle hengelle pitämään puheeseen. SINAJTIS lausui m.m., että liettualaisilla on nyt aivan erikoinen iloitsemisen aihe. Vielä

pari vuotta sitten olivat kaupungin korkeat virat "vieraiden tulokkaiden" käsissä. Nämä on kuitenkin osaksi karkoitettu, osaksi ovat he syytettyjen penkillä. "Me emme voi pysähtyä emmekä peräytyä. On enää olemassa ainoastaan yksi mahdollisuus: Eteenpäin!"

Jos eteenpäinmenoa saa häiritsemättä jatkua, ei ole epäilystäkään siitä, että saksalaiset joukot kerran miehittävät Memelin alueen -- ilman että m i n k ä ä n maan hallitus katsoo voivansa syöstä kansaansa sotaan liettualaisten tähden.

W. J. L. L. L.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₁₃.

ASIA: _____

Varsovaassa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Tervan.

28/1 1935.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 107-29.

Varsova SSA 28 P:NÄ tammi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
6 176 hae. 35
1/2.35
5 C13

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön
raportti n:o 4/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaa toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 4: "Keskustelu ulkoasiainministeri BECKin kanssa. /Itäpakti ja Itävallan kysymys" /siv. 1-4/ kuutena kappaleena.

K. J. Selmanen

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Varsova ssa 28 p:nä tammi kuuta 19.35.

Asia: Keskustelu ulkoasiainmi-
nisteri BECKin kanssa. /Itä-
pakti ja Itävallan kysymys/.

ULKOASIA
6 176
1/2.35
5 C13

LITVINOV lausui äskettäin Genèvessä, että itäpaktin toteuttamismahdollisuudet riippuvat nykyään ainoastaan Saksasta. Viitaten tähän lausuntoon kirjoittaa L e T e m p s pääkirjoituksessaan kuluvaan tammikuun 21 päivältä, että LITVINOVin sanat vahvistavat sen, mitä lehti jo aikaisemmin on todennut. Puola on nyttemmin valmis jatkamaan itäpaktia koskevia neuvotteluja ja hyväksyy tämän sopimuksen periaatteen ehdolla, että Saksakin liittyy siihen /"sous réserve d'un examen approfondi de la formule définitive et de la participation de l'Allemagne"/.

Kiinnitin heti Ministeriön huomiota siihen etteivät nämä väitteet tuntuneet uskottavilta. Puolan kielteinen suhtautuminen kysymyksessä olevaan paktiin johtuu ennen kaikkea siitä, ettei se katso voivansa sitoutua päästämään venäläisiä enemmän kuin saksalaisiakaan joukkoja alueelleen. Saksan jääminen sopimuksen ulkopuolelle tekisi luonnollisesti Puolan osanoton vielä vaikeammaksi, koska sopimus täten tavallaan muodostuisi Saksaa vastaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

suuntautuvaksi liitoksi, mikä seikka olisi omiaan vaikuttamaan haitallisesti Puolan ja Saksan nykyisiin suhteisiin. Toiselta puolen on myöskin selvää, että Puola joutuisi erittäin vaikeaan asemaan, jos Saksa antaisi suostumuksensa itäpaktiin. Tämä ei kuitenkaan liene uskottavaa.

Äskettäin oli linnassa päivälliset lähetystöjen päälliköille. Olin tilaisuudessa keskustelemaan siellä ulkoasiainministeri BECKin kanssa, joka juuri oli palannut Genèvestä. Ministeri BECK kielsi jyrkästi, että hän olisi sanonut LAVALille mitään, mikä olisi antanut aihetta edellämainittuihin lausuntoihin.^{1/}

Kysymykseni johdosta oliko Puola antanut tai aikoiko se antaa suostumuksensa Itävaltaa koskevaan sopimukseen, vastasi BECK, ettei asiassa vielä ole tehty lopullista päätöstä. Mahdollista on, että Puola liittyy siihen. Puola on aina asettunut sille kannalle, ettei sillä ole syytä ruveta takaamaan nykyisen asiointilan säilymistä Itävallassa. Se on yhä edelleenkin samalla kannalla. Syynä siihen, että se mahdollisesti voi antaa suostumuksensa nyt suunniteltuun sopimukseen, on, ettei tässä ole kysymys mistään todellisesta garantiasta. Sopimus edellyttää luonnollisesti, että valtiot ryhtyvät neuvottelemaan keskenään siinä tapauksessa, että Itäval-

1/ Ranskan suurlähettiläs on jättänyt Puolan ulkoministeriölle jäljennöksen Saksan hallitukselle jätetystä nootista. Nootti on hyvin pitkä -- 17 sivua -- mutta ei sisällä mitään asiallisesti uutta ehdotusta.

lassa nykyään vallitseva järjestys ja maan säilyminen itsenäisenä valtiona joutuisi uhatuksi. Mikään ei estä Puolaa ottamasta osaa näihin neuvotteluihin, joissa se luonnollisesti voi vapaasti lausua ajatuksensa. BECKin mielestä sopimus ei sido Puolan käsiä sellaisella tavalla, että se tulisi pakoitetuksi luopumaan tähänastisesta politiikastaan, jonka periaatteena on, ettei se sekaannu Tonavan laaksossa olevien valtioiden keskinäisiin selkkauksiin ja riitoihin. BECK viittasi siihen, ettei Puola pitänyt mahdollisena suostua garanteeraamaan Tsekkoslovakian alueellista koskemattomuutta, mikä ehdotus sisältyi ensimmäiseen itäpaktisuunnitelmaan.

Puolan on luultavasti ollut vaikea kieltäytyä osallistumasta molempiin pakteihin. Se on tällöin valinnut vähimmin vaarallisen. Sain käsityksen, että Puola tulee liittymään Rooman sopimukseen.

Haluan lisätä pari sanaa Puolan suhtautumisesta Itävallan kysymykseen. Niinkuin tunnettu, oli puolalaisilla yleensä verrattain hyvä asema entisessä Itävalta-Unkarin monarkiassa. Useat puolalaiset olivat huomattavissa asemissa /^{ulkoministeri} esim. GOLUCHOWSKI/. Näillä henkilöillä, jotka nykyään usein ovat vaikutusvaltaisissa toimissa Puolassa, on suurta myötätuntoa sekä Itävaltaa että Unkaria kohtaan. Puolan pidättyväinen suhtautuminen Itävallan kysymykseen ei siis ainakaan yksinomaan johdu halusta välttää riitaantumista Saksan kanssa tämän Puolan kannalta toisarvoisen kysymyksen vuoksi, vaan on siihen asialli-

sempiakin syitä. Monilla puolalaisilla on vaistomainen tunne, ettei Itävallan enemmän kuin Unkarinkaan kysymystä vielä ole lopullisesti ratkaistu. Mitä ensinmainit- tuun maahan tulee, huomautetaan puolalaisessa sanomalehdistössä seuraavaa, mikä epäilemättä monessa tapauksessa perustuu asiain ja olojen tuntemukseen. Siitä asti kun DOLLFUSS suoritti vallankaappuksensa, on Itävalta ollut eräänlaisessa "laittomuuden tilassa". Sitä hallitsee harvainvalta, jonka johdossa olevat henkilöt eivät itsekään ole täysin selvillä siitä, mitä he haluavat. Toiset olisivat valmiit kutsumaan arkkiherttua OTOn maahan, jotta täten estettäisiin "Anschluss", jonka kannattajien kaikes- ta huolimatta arvellaan lisääntyvän. Toiset haaveilevat jonkinlaisesta Itävallan "kirkollistuttamisesta" Rooman kle- rikaalisten piirien suojeluksen alaisena ja myötävaikutuk- sella. Itävallan hallituksella ei ole myöskään mitään var- maa ohjelmaa maan lukuisaan työväestöön nähden. Kaikki tä- mä yhdessä taloudellisten vaikeuksien kanssa on omiaan luo- maan asiaintilan, joka ennemmin tai myöhemmin osoittautuu kestäättömäksi.

W. J. Kanan

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsovassa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Edman

29/1. 1935.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 111-31.

Varsova SSA 29 P:NÄ tammi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

7 / 177 sal. D. 35.

2/2.35

5 C13

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön
raportti 5/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen
toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 5: "Memelin
kysymys II" /siv. 1-2/ kuutena kappaaleena.

V. J. Edman

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Varsova ssa 29 p:nä tammikuuta 19 35.

7 177 Sal. D. 25.

Asia: Memelin kysymys II.

2/2.35

ASTO

5 C13

Viron lähettiläs MARKUS on kertonut minulle, että Englannin hallitus on jo parikin kertaa koettanut saada liettualaisia muuttamaan politiikkaansa Memelin alueella. Näillä yrityksillä ei kuitenkaan ole ollut menestystä. Englannin ulkoasiainministeriö on antanut Vironkin Lontoossa olevan lähetystön ymmärtää, ettei se ole tyytyväinen niihin selityksiin ja vastauksiin, joita Liettuan hallitus on antanut sille. Samalla on Englannin taholta pyydetty Vironkin hallitusta koettamaan vaikuttaa Liettuan hallitukseen.

Kertoessani MARKUSelle Ranskan suurlähettilään LA-ROCHEn keskustelusta kanssani lausui hän toivovansa, että Ranskan hallitus muuttaisi taktiikkaansa Kaunaksessa. MARKUSen käsityksen mukaan johtuu liettualaisten vastahakoisuus noudattaa Englannin neuvoja pääasiassa siitä, että Ranska on tähän asti luvannut tukea heitä "taistelussa saksalaisuutta vastaan Memelissä". Muiden Itämeren valtioiden kannalta olisi erittäin suotavaa, että olot Me-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

melissä muodostuisivat säännöllisiksi. MARKUS lisäsi olevansa vakuutettu siitä, ettei mikään valtio ryhdy tehokkaasti avustamaan Liettuaa, jos se joutuu vaikeuksiin.

V. J. Holman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C13.

ASIA: _____

Varsovassa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministeri Toivanen.

5/2 1935.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 132-41.

Varsova SSA 5 P:NÄ helmi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

8 177 fac. 35
9/2.35
C13

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön

raportti n:o 6/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 6: "Ulkoasiainministeri BECKin ulkoasiainvaliokunnassa pitämä puhe" /siv. 1-8/ kuutena kappaleena.

W. J. Tanner

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Varsova ssa 5 p:nä helmi kuuta 1935.

Asia: Ulkoasiainministeri BECKin
ulkoasiainvaliokunnassa pitämä pu-
he.

8 177 kae. 35
9/2.35.
5 C13

Ministeri BECKin viime perjantaina t.k. 1 p:nä Puolan sejmän ulkoasiainvaliokunnassa pitämää puhetta odotettiin kaikkialla tavallista suuremmalla mielenkiinnolla. Tähän oli useitakin syitä, ranskalaisten ja englantilaisten ministerien neuvottelut Lontoossa, ministeripresidentti GÖRINGin oleskelu Puolassa valtakunnan presidentin vieraina ja ennen kaikkea itäpaktikysymys, josta sekä Moskovassa että Pariisissa näyttää edelleenkin pidettävän kiinni. Teen seuraavassa lyhyesti selkoa puheen sisällöstä. Siihen on mielestäni sitäkin enemmän syytä kun puhe antaa selvän kuvan Puolan ulkopolitiikan viime vuoden saavutuksista ja nykyisistä suuntaviivoista.

Neuvosto-Venäjä.

Aluksi puhuja kosketteli Puolan suhteita Neuvosto-Venäjäan. Hän sanoi, että oli syytä erikoisesti painostaa nonagressiosopimuksen samoin kuin heinäkuussa 1933 allekirjoitetun hyökkääjän määrittelyä tarkoittavan sopimuksen merkitystä, "koska ei missään kansainvälisessä sopimuksessa -- kansainliittopaktia lukuunottamatta -- ole niin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

selvästi tuotu ilmi tahtoa olla häiritsemättä naapurival-
lan rauhaa ja turvallisuutta kuin näissä sopimuksissa".
Moskovassa käyntinsä aikana, joka oli vastauksena LITVI-
NOVIN käyntiin Varsovassa, oli BECKillä tilaisuus henki-
lökohtaiseen kosketukseen Neuvosto-Venäjän huomattavimpien
henkilöiden kanssa. Nonagressiosopimuksen voimassaoloajan
pidentäminen vuoteen 1945 asti on enemmän kuin taktiik-
kaa. Se osoittaa pyrkimystä pysyvällä tavalla ratkaista
valtioiden naapuruudesta johtuvat probleemit. Tämän uuden
askeleen ulkonaisena merkinä oli edustustojen korottami-
nen suurlähetystöiksi. Yhteistyö Puolan ja Venäjän vä-
lillä laajeni viime vuoden kuluessa sen kautta, että
viimemainittu valtakunta liittyi Kansainliittoon. Neuvosto-
Venäjän tullessa liiton jämeneksi odotti suuri osa Eu-
roopan yleistä mielipidettä, että Puola asettaisi joita-
kin ehtoja. Näin ei kuitenkaan ollut asianlaita. Puola
pidättyi kaikesta, mikä olisi voinut häiritä sen ul-
kopoliittikan selvää ja yksinkertaista linjaa, johdonmu-
kaisesti lujittaa normaaleja suhteita itäisellä rajalla.
Saksan valtakunta.

BECK viittasi niihin lausuntoihin, joita saksa-
laiset ja puolalaiset lehdet olivat sisältäneet tammi-
kuun 26 päivänä, jolloin vuosi oli kulunut Puolan ja
Saksan välisen tärkeän sopimuksen solmimisesta, jota e-
lähdyttää rauhan tahto.^{1/} Solmittu sopimus oli täysin mää-

1/ Niin oli esim. G a z e t a P o l s k a'ssa koko sivun
laajuinen pitkä haastattelu HITLERin kanssa. HITLER lau-
sui m.m., että kansallis-socialismi perustuu kansalli-

rin täyttänyt, mitä se oli luvannut. Sen seurauksena on ensinnäkin ollut molempien maiden välisen tullisodan lopettaminen. Nyt on olemassa mahdollisuus asteittain rekonstruoida kansojen taloudellista yhteistyötä. Tämän ohella on sopimuksella tärkeä psykologinen merkityksensä. Samoin on erittäin tärkeä molempien maiden välillä alulle pantu yhteistyö tieteen, taiteen, sanomalehdistön, matkailun ja urheilun alalla. Tyydytyksellä on mainittava se hyväntahtoinen ymmärtämys, joka molemmissa maissa kannattaa tätä yhteistyötä. Tässä ei ole kysymys ainoastaan psykologisesta vaikutuksesta tätä päivää varten, vaan kasvattavasta vaikutuksesta molemminpuolisen kunnioituksen ja rauhallisen yhteistoiminnan hengessä. GÖBBELSin puolivirallinen ja GÖRINGin yksityisluontoista laatua oleva käynti ovat hallituspiirien taholta tapahtuneita kontaktin ilmauksia. Suurlähetystöjen perustaminen Berliiniin ja Varsovaan antaa molempien valtioiden edustustoille aseman, joka vastaa niiden merkitystä. BECK lausui, ettei hän epäile, että taloudellinen yhteistoimintakin kaikista vaikeuksista huolimatta voi edelleen kehittyä nykyisellä pohjalla. Kaikkien viime vuoden kuluessa käytyjen neuvottelujen aikana on voitu todeta Saksan hallituksen hyvä tahto. Neuvotte-

suus- ja rotuteoriaan. Tämä aate hylkää toisen kansan vieroittamisen sen kansallisuudesta. Väkivaltainen anastus ainoastaan heikentää omaa kansallisuutta. Saksan tarkoitus ei ole jatkaa menneiden vuosisatojen aikana tehtyjä virheitä. Viime vuosisatojen käytännölliset kokemukset opettavat, ettei ole mahdollista tai että ainoastaan hyvin hitaasti voidaan kääntää omasta kansallisuudesta todella arvokasta kansainaista.

lujen henki on vastannut tammikuun sopimuksen periaatteita. "Olen vakuutettu siitä", sanoi BECK, "että Saksan hallitus on todennut samaa meidän taholtamme. Tämä on solmitun sopimuksen erittäin reaalin tulos".

Ranska ja Rumania.

BECK lausui, että hän oli alottanut selostuksella Puolan suhteista Saksaan ja Venäjään, sillä hän oli vakuutettu siitä, että hyvien naapuruussuhteiden luominen oli rehellisintä työtä rauhankin hyväksi. Kansainvälisen elämän jälleen rakentaminen tapahtuu tehokkaimmin siten, että koetetaan poistaa naapurien välisiä riidanaiheita. Uudet sopimukset eivät ole millään tavoin loukanneet entisiä sitoumuksia. Tämä koskee ennen kaikkea liittoja.

Viro.

Ministeri SELJAMAAN käynti Varsovassa oli todistuksena kummankin maan välisistä ystävällisistä suhteista. BECKin vastavierailu antoi tilaisuuden keskustella erilaisuudesta ja kumpaakin puolta kiinnostavista kysymyksistä.

Unkari.

GÖMBÖSIN Varsovassa käynnin aikana oli tilaisuus vielä kerran todeta, että entisen Puolan tasavallan traditioiden mukaisesti ei nykyiselläkään Puolalla ole syytä ryhtyä mihinkään Unkaria vastaan kohdistettuihin toimenpiteisiin.

Tanska, Ruotsi, Itämeren valtiot.

Käynnin aikana Tanskassa ja Ruotsissa oli tilaisuus todeta, että Puolassa näitä maita kohtaan kasvava mielenkiinto herättää siellä vastakaikua. Itämeren valtio-

na pitää Puola suuressa arvossa niiden valtioiden myötätunnon ilmauksia, "jotka koko entisyytensä ja koko elämänsä kautta ovat sidottuja meidän yhteiseen mereemme".

Danzig.

Sen jälkeen kun Danzigissa on päässyt valtaan uusi senaatti, on menestyksellä koetettu molemminpuolisten neuvottelujen ja sopimusten kautta löytää oikeita ratkaisuja. On vielä olemassa eräitä kysymyksiä, joissa ei ole päästy tulokseen, mutta nyt jo voidaan sanoa, että uusi menettelytapa on osottautunut oikeaksi.

Kansainliitto.

Puolan vähemmistösuojan yleistyttämistä tarkoittava ehdotusta ei koetettukaan asiallisilla perusteilla torjua. Muodollisista syistä jäi keskustelu kuolleeeseen pisteeseen, mistä oli seurauksena, että Puola määritteli oman itsenäisen kantansa. Vähemmistökysymysten tähänastinen käsittely oli tapahtunut tavalla, joka oli herättänyt vastenmielisyyttä Puolassa ja loukannut sen kansallista arvon tunnetta.

Itäpakti.

Luonnollisista syistä seurataan Puolassa mielenkiinnolla suunnitelmia ja aloitteita, jotka tarkoittavat Itä-Euroopan poliittista organisointia. Mitä n.s. "itä-Locarnoon" tulee, on sanottava, ettei suunniteltu sopimus itse asiassa ole mikään "Locarno"-sopimus, sillä tämän oleellisenä osana oli Englannin ja Italian antama sitoumus, joka garanteerasi määrätyn rajan. Nyt ehdotetulta sopimuk-

selta puuttuu kokonaan tämä tunnusmerkki. Sitäpaitsi ei nimikään erikoisesti miellytä puolalaisia. "Meillä on huonoja kokemuksia Locarnon sopimuksista, sillä ne ovat meidän muistissamme yhtyneinä länsivaltojen eräänlaiseen poliittiseen tyyliin, joka ei laisinkaan ottanut huomioon meidän ehtojamme.^{1/} Se ei myöskään ole mikään itäinen sopimus, sillä siinä kosketellaan idän probleemoja ainoastaan osaksi ja riittämättömällä tavalla.... "Tästä paktista neuvotellaan yhä edelleen ja kaikki, vähäisimmätkin sitä koskevat seikat ovat meille erikoisen kiinnostavia, sillä niillä on merkityksensä meidän suoransille elineduillemme. Sen vuoksi olemme tutkiva ne huolellisesti pitäen ennen kaikkea silmällä, etteivät yhteistyössä naapuriemme kanssa osaksemme tulleet saavutukset, jotka tarkoittavat olosuhteiden todellista vakauttamista koillis-Euroopassa, siitä joudu kärsimään. Näiden periaatteiden mukaan olemme tähän asti menetelleet, niiden mukaan tulemme edelleenkin toimimaan. Tänään voidaan sanoa, että kysymyksessä olevassa sopimuksessa sekä muodollisessa että poliittisessa suhteessa on liian monta epäselvää kohtaa voidakseen edeltäkäs in täysin varmasti sanoa, miten neuvottelut päättyvät. On riittävä esimerkiksi mainita, ettei edes ole ehdotetun sopimuksen tekstiluonnosta".

Donaupakti.

Toinen suunniteltu pakti on tuloksena Ranskan ja

^{1/} Locarnon sopimuksessa jätettiin garanteeraamatta Puolan raja.

Italian välillä tapahtuneesta sovinnosta. Puolan kannalta on syytä iloita tästä sovinnosta. On pyydetty Puolan -kin osanottoa sopimukseen, jonka tarkoituksena on löytää parempia muotoja Tonavan laakson kansojen yhteiselämälle. Puolan hallitus suhtautuu myötätuntoisesti ajatukseen "ja tulee aina erikoisesti kiinnittämään huomiota asianomaisten Tonavan maiden omiin mielipiteisiin."

Puolan osanotto rauhan edistämiseen.

Puolan politiikka on sen omaa, itsenäistä politiikkaa. Toista voi se miellyttää, toista ei. Vuoden lopputilitystä laadittaessa on annettava tosiseikkojen puhua. Puolan politiikkaa on paljon moitittu, mutta tässä yhteydessä on syytä kosketella ainoastaan asian yhtä puolta. Aika ajottain sanotaan, että Puola osottaa liian vähän harrastusta kollektiiviseen rauhantyöhön. Paljon riippuu siitä, mitä kukin kutsuu rauhantyöksi. Viime vuoden bilanssi on erikoisen edullinen tällaista keskustelua varten. Ei sanoja ja teoreettisia julkilausumia, vaan reaalisia toimia, joiden tarkoituksena on parantaa naapurussuhteita, sovittaa riitakysymyksiä, vähentää riidanaiheita, jotka voivat kehittyä konflikteiksi. Puolalaiset voivat arkaillematta vaatia sijansa jalossa kilvoituksessa rauhan lujittamiseksi, "Joka realisesti itse teossa on tehnyt enemmän kuin me, sen kanssa me vaihdamme mielipiteitä".

Puheen loppusanat tuntuvat liiankin itsetietoisilta, vaikkakaan tuskin minkään maan ulkoministeri on voinut vuoden lopulla viitata sellaisiin saavutuksiin kuin BECK. Vuod

si 1934 kuuluu Puolan historiassa niihin, jotka muodostavat rajapylväitä kansan elämässä.

V. J. Linnanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C/3

ASIA: _____

Varsoassa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Edman.

12/3. 1935

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 160-54.

Varsova SSA 12 P:NÄ helmi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

9/177 Sal.D. JS.
16/2. 35. 3
STO
5 C13
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan lähetystön
raportti n:o 7/35.

Allekirjoittanut täten kunnioittaen ohel-
lisena toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 7:
"Keskustelu ulkoministeri BECKin kanssa. /Lontoon neu-
vottelut, Tonavan pakti, Liettua/. /siv. 1 - 4/ kuu-
tena kappaleena.

W. J. Tanner

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Varsova ssa 12 p:nä helmi kuuta 1935.

Asia: Keskustelu ulkoministeri
BECKin kanssa. /Lontoon neu-
vottelut, Tonavan pakti, Liet-
tua/

9/177 sal. D. 35.
16/2.35.

5 C 13

Käydessäni äskettäin ulkoministeri BECKin luona siirtyi keskustelu luonnollisesti Lontoon neuvotteluihin.

BECK sanoi, että Lontoossa on sovittu niin paljosta, että hänestä tuntuu niinkuin se olisi suuri kauppapuoti, jossa on mitä erilaisempia tavaroita, joista jokainen voi valita itselleen mieleistensä. Luultavaa on, ettei sopimuksen aikaansaaminen Saksan kanssa nyt tule niin helpoksi kuin ehkä ollaan taipuvaisia uskomaan. Kun Saksa aikoinaan lähti Genèvestä, oltiin monella taholla valmiit uskomaan, että se teki tyhmyden. Todellisuus on osottanut aivan päinvastaista. Teko oli Saksan kannalta katsoen erittäin edullinen. Nyt ovat muut valmiit hyväksymään Saksassa tapahtuneen aseistautumisen. Mitä Puolaan tulee, on se jälleen saanut todistuksen siitä, miten vähän se voi odottaa, että muut huolehtivat sen eduista. Länsivalloille on pääasia, että ne saavat omat rajansa ja etunsa turvatuiksi. Jos ei Puola viime vuosien aikana olisi itsenäisesti, omaa politiikkaansa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ajoen selvittänyt ja parantanut suhteitaan naapurivaltakuntiin, Saksaan ja Venäjään, olisi tilanne sen kannalta nyt aivan samanlainen kuin Locarnon sopimusta solmitaessa. Saksan itäraja t.s. Puolan raja ei kiinnosta länsivaltoja niin suurena määrin, että sen vuoksi sitouduttaisiin todellisiin garantioihin.

Kysyin BECKiltä missä asteessa kysymys Tonavan laakson valtioita koskevasta sopimuksesta nykyään on. Olin nähnyt lehdissä tietoja siitä, että Pieni Entente vaatisi jonkinlaisia takeita Habsburgien palaamista vastaan. Entisistä keskusteluistani BENEŠin ja TITULESCON kanssa tiesin, että nämä aina uhkasivat liikekannallepanolla, jos Habsburgit palaisivat entisiin maihinsa. BECK vastasi naurahtoen, että hän kerran sanoi kummallekin Genèvessä, että he puhuvat niin kevyesti mobilisatiosta, että häntä oikein pelottaa. Upseerina hän tietää, että liikekannallepano on jotain hyvin vakavaa, että se useimmissa tapauksissa tietää sotaa kaikkine seurauksineen. Se ulottaa vaikutuksensa niin syvälle, että peräytymismahdollisuuksia tuskin on olemassa. Puola ei ole vielä koskaan uhannut Genèvessä liikekannallepanolla, "siitä huolimatta, että sen liikekannallepanolla luultavasti olisi niukan toinen merkitys kuin esim. Tšekkoslovakian". BECK ei näyttänyt uskovan, että Pienen Ententen mielipiteille tässä asiassa loppujen lopuksi annetaan ratkaisevaa merkitystä. Hän viittasi myöskin ulkoasiainvaliokunnassa pitämäänsä puheeseen, jossa hän tästä asiasta kysymyksen ol-

lessa nimenomaan painosti, että Puola haluaa kantaansa määritellesään ottaa huomioon niidenkin mielipiteen, joita asia lähemmin koskee.^{1/}

Omasta puolestani tekisin seuraavan huomautuksen. Ranskalle ja Italialle on Habsburgien tulo Itävallan pienempi paha kuin Itävallan liittyminen Saksaan. Pieni Entente /ainakin Rumania ja Jugoslavia/ pitää edellistä vaihtoehtoa vaarallisempänä. En usko, että Ranska kuitenkaan katsoisi voivansa menetellä vastoin Pienen Ententen toivomuksia, joten ei ole lainkaan yhdentekevää, mille kannalle se asettuu.

Kysymykseeni, onko käynnissä neuvotteluja Puolan ja Liettuan hallitusten välillä, vastasi BECK kieltävästi. Hänellä ei ole pitkiin aikoihin ollut aikaa ajatellaan Liettuan kysymystä. Kaunaksessa ja Varsovassa olevilla yksityisillä henkilöillä, sanomalehtimiehillä ei ole virallisia tehtäviä eikä valtuuksia. Ennenkuin Ranska ja Venäjä rupesivat ajamaan itäpaktisuunnitelmaa, näytti siltä niinkuin Liettualla olisi ollut halua solmia diplomaattiset suhteet Puolaan. Itäpakti sai liettualaiset sitten pois näistä ajatuksista, sillä he kuvittelivat jonkinlaista "kolmiliittoa" edellämainittujen suurvaltain kanssa. Mahdollistahan on, että itäpaktisuunnitelmien rautessa sekä Saksan ja Liettuan välien yhä enemmän kärjistyessä viimeainitusmaassa jälleen ruvetaan ajattelemaan diplomaattisten suhteiden solmimista. Tässä yhtey-

1/ Vrt. raportti n:o 6, 5/2-35.

dessä BECK painosti, että Puola aina oli Danzigissa py-
synyt "laillisuuden rajoissa". Hän lisäsi kuitenkin, että
Memeliä koskeva asiakirja on niin sekavasti ja epämää-
räisesti laadittu, että se monasti voi antaa aihetta eri-
laiseen tulkintaan.

W. J. Edman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsovaan olevan lähetysten raportti: n:o 8.

Ministeri Edman

1972. 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 198-67.

Varsova S S A 19 P:NÄ helmi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIANMINISTERIÖ		
11 / 177 Tel. D. 35.		
23/2.35	5	
5	C13	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetyksen
raportti n:o 8/35.

Allekirjoittanut täten kunnioittaen ohelli-
sena toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 8: "Itä-
Galizian kysymys" /siv. 1 - 5/ kuutena kappaleena.

V. J. Linn

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Varsova ssa 19 p:nä helmi kuuta 19.35.

Asia: Itä-Galizian kysymys.

11 / 177 Sal. D. 35.
12 1/2. 35. 10
5 C13

"Äskettäin piti Galizian suurimman puolueen, "Undon" johtaja LEWICKI Puolan sejmissä puheen, josta on näkynyt lyhyt uutinen Suomenkin sanomalehdissä. LEWICKI, joka on Galizian ukrainalainen, oli Ukrainan ollessa itsenäisenä PETLURAN hallituksen lähettiläänä Kööpenhaminassa. On syytä lähemmin kosketella tätä lausuntoa.

"Ukrainan kansa", sanoi hän puheessaan, "ei halua, että Puolan suurvalta-asema rakennetaan sen kustannuksella. Me vaadimme kaikkien niiden oikeuksien tunnustusta, jotka kuuluvat itsetietoiselle kansalle ja mielestämme parhain tapa todellistuttaa nämä oikeusvaatimukset on paikallinen itsehallinto!" Puolan valtiolle olisi eduksi luoda Ukrainan itsenäistymisliikkeelle Piemontin tapainen muoto, joka oli Italian vapauden alkuna. Puhuja selosti sitten tähänastisia suunnitelmia Ukrainan kansallisen ja valtiollisen olemassaolon ratkaisuksi. "Monet ukrainalaiset poliitikot", sanoi hän, "olivat sitä mieltä, että kysymys tulisi ratkaisuksi liittymällä Venäjään yhdenvertaisuuden perustalla.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Sovjetin nykyinen politiikka tekee kuitenkin tyhjäksi kaikki tämäntapaiset kuvittelut, ja voi päätellä, että venäläisystävälliset suunnitelmat kysymyksen ratkaisuksi ovat melkein kaikkialla ukrainalaisten keskuudessa kadottaneet kannattajansa. Toisen ehdotelman päämääränä on saada aikaan itsenäinen oma valtio, jonka keskuksena olisi Kiova. Sellaisen valtion luominen on Euroopan etujen mukaista, sillä senhän on huolehdittava, ettei sen sivistys joudu perikatoon, mistä vaarasta pelastutaan heikentämällä Neuvosto-Venäjää. Hetki lähestyy, jolloin Neuvosto-Venäjä eristetään. Puolan on määriteltävä kantansa asiaan nähden. Puolan ja Ukrainan kansojen edut ovat yhteiset". LEWICKI lopetti puheensa sanoilla: "Joko meidän oikeudet vaativuksemme täytetään, jolloin molemmat kansat kulkevat yhteistä tietä onnellista tulevaisuutta kohti -- tai ne kulkevat erikseen eri teitä".

Kysymyksessä oleva lausunto on sikäli huomattava, että se sisältää rauhantarjouksen Puolalle. Siitä asti kun ambassadöörikonferenssi v. 1923 päätti, että Itä-Galizia liitetään Puolaan ehdolla, että se saa itsehallinnon ja oman ukrainalaisen yliopiston, ovat Galizian ukrainalaiset olleet oppositiossa Puolaa vastaan. Heidän vaatimuksenaan on ollut oman valtion muodostaminen. Ottaen huomioon, että heidän lukumääränsä on korkeintaan 3½ miljoonaa ja että Galiziassa myöskin on lukuisa puolalainen väestö, ei tällä vaatimuksella liene mitään toteutumismahdollisuuksia. LEWICKIn lausunto osottaa, että

Galizian suurin puolue nyt olisi valmis alistumaan ambassadöörikonferenssin päätökseen.

Itsehallinnon voimaansaattaminen edellyttää kuitenkin paitsi ukrainalaisten, myöskin Puolan hallituksen myötävaikutusta. Saadakseni selville mitä ukrainalaisissa piireissä asiasta ajatellaan, kutsuin professori SMAL-STOCKIn eräänä päivänä aamiaiselle luokseni. Niinkuin tunnettu, on SMAL-STOCKI ent. PETLURAn hallituksen edustaja.

SMAL-STOCKI piti LEWICKIn selitystä erittäin mielenkiintoisena. LEWICKI ei tosin voi esiintyä kaikkien Galizian ukrainalaisten puolesta. On kieltämättä olemassa niitäkin, jotka eivät ole luopuneet ajatuksesta, että Galizian olisi muodostettava oma, itsenäinen valtio. Joka tapauksessa on Galizian suurin puolue, "Undo" nyt määrännyt kantansa. Se on tullut lopullisesti vakuutetuksi siitä, ettei sovinto venäläisten kanssa ole mahdollinen. Niin on esim. KIROVIN murhan yhteydessä ammuttu Ukrainassa 46 henkilöä, joilla oli huomattava asema kansallisessa liikkeessä. "Undo" on sen vuoksi valmis sovintoon puolalaisten kanssa. Luultavaa on, että tähän on vaikuttanut sekin, että Puolan ja Saksan keskinäiset suhteet ovat parantuneet. Niinkuin tunnettu, ovat ruteenit aina ottaneet apua Saksasta. LEWICKIn selityksellä ei kuitenkaan tällä hetkellä liene käytännöllistä merkitystä. Puolalaiset ovat tuskin suostuvaisia antamaan Galizialle itsehallintoa, siitä huolimatta, että PADEREWSKI, joka vuonna 1923 oli pääministerinä, nimenomaan kirjeellisesti il-

moitti ambassadöörikonferenssille, että Puola suostuu sen asettamiin ehtoihin. Siellä, missä, niinkuin Puolassa, valitsee diktatuuri, ei olla taipuvaisia sallimaan autonomioja. Nykyään on huomattavissa pyrkimystä tehdä loppu Schlesiinkin vaatimattomasta itsehallinnosta. Eiväthän vaalit Puolan sejminkään aina tosiasiallisesti tapahdu vapaasti. Itsehallinnon voimaansaattaminen Galiziassa edellyttää toisenlaista hallitustapaa Puolassa kuin se, mikä siellä nykyään on vallalla. Välttämättömänä edellytyksenä on, että kansan osanotto lainsäädäntöön tosiasiallisesti tunnustetaan, sillä ainoastaan tälle periaatteelle voi jonkun osankin itsehallinto perustua. Kun ei Puola suostu keskustelemaan vähemmistöksymyksistä Genèvessä, on epäiltävää tullaanko asiaa edes vakavasti käsittelemään. Silloin tällöin tullaan luultavasti edelleenkin Englannin parlamentissa kiinnittämään hallituksen huomiota siihen, ettei Puola täytä kansainvälisiä sitoumuksiaan, mutta näillä lausunnoilla tulee tuskin ainakaan nykyään olemaan muuta merkitystä kuin se, ettei asia pääse kokonaan unohdumaan.

Omasta puolestani en myöskään usko, että Puola olisi valmis antamaan Galizialle autonomiasa. Niinkuin SMAL STOCKI huomautti, näyttää nykyään siltä niinkuin Schlesiinkin itsehallinto olisi kuoleman kielissä.^{1/}

Käytin tilaisuutta hyväkseni ja kysyin SMAL-STOC-

1/ Palaan toisessa yhteydessä tähän asiaan.

Kilta tuntuuko hänestä siltä, että Puolan hallitustaholla vielä olisi harrastusta varsinaisen Ukrainan itsenäisyyteen. Hän vastasi ei voivansa vedota mihinkään varsinaisiin lupauksiin, mutta hänellä on puolalaisten kanssa keskustellessaan se tunne, että nämä katsovat, että PIŁSUDSKIn ja PETLURAn hallituksen solmima sopimus edelleenkin on voimassa. Puolassa on olemassa harrastusta Venäjän kansallisuuskysymyksiin yleensä, Karjalan kysymyksestä Kaukaasiaan asti. Suurimman mielenkiinnon esineenä on luonnollisesti Ukraina. Kaikki nämä kysymykset tulevat polttaviksi Venäjän joutuessa sotaan^{esim.} Itä-Aasiassa. Venäjän hallitus voi tuskin luottaa n.s. territoriaalijoukkoihin.

Edellä olevan johdosta rajoitun ainoastaan tekemään sen huomautuksen, että ainakin minusta tuntuu, niin kuin mielenkiinto Ukrainan kysymykseen olisi laimentunut sen jälkeen kun Puolan ja Venäjän välit paranivat. Jos Venäjä joutuisi sotaan, joka saattaisi sen hajaantumistilaan, voi tilanne luonnollisesti muuttua. Karjalan kysymyksestä ei kukaan ole koskaan kanssani mitään puhunut.

Nyholm

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsossa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Ministeri Edman

22/2. 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 202-69.

Varsova S S A 22 P:NÄ helmi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

12 / 178 Sal. D. 35.
26/1.35
5 C13

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetyksen
raportti n:o 9/35.

Allekirjoittanut täten kunnioittaen ohelli -
sena toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 9:
"Ranskalais-puolalaiset suhteet" /siv. 1 - 6/ kuu -
tena kappaleena.

V. J. Linn

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Varsova ssa 22 p:nä helmi kuuta 19 35.

Asia: Ranskalais-puolalaiset
suhteet.12 / 178 Sal.D. 35.
24/2.35
5 C13

Tuntuu siltä niinkuin ranskalais-puolalaiset suhteet olisivat kiristymään päin. Itäpaktia koskeva kysymys näyttää jälleen tulleen aktuaalisemmaksi. Ranskan sanomalehdistö kirjoittaa edelleenkin siitä kiivaassa äänilajissa moittien Puolan kielteistä kantaa. Varsovan diplomaattikunnassa on samoin jälleen huomattavissa suurempaa poliittista aktiivisuutta itäpaktia koskevassa asiassa. Vastustuspuolueen lehdet tekevät ankaria hyökkäyksiä maansa ulkopolitiikan johtoa vastaan. Olen vakuutettu siitä, että monella on läheisiä suhteita itäpaktin puolesta työskenteleviin lähetystöihin. Itäpaktiajatus on kuitenkin siksi vähän "populääri" Puolassa, ettei mikään lehti ole suoraan asettunut kannattamaan sitä. Hallitusta moititaan liiallisesta herkkäuskoisuudesta ja taitamattomuudesta asian hoidossa yleensä.

Lainaan tähän eräitä kohtia Kurjer Warszawski'sta, joka on pääkaupungin luetuin lehti ja on "maltillisessa oppositiossa" hallitusta vastaan. Lehti viittaa erääseen Axel SCHMIDTin Preussische Jahrbücheris-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohejmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sä /Band 239, Heft Januar 1935/ olevaan artikkeliin, jossa kirjoittaja tekee seuraavan puolalais-saksalaista sopimusta koskevan huomautuksen: "Sopimuksen selvän sisällön mukaan ovat kaikki riitakysymykset lykättyt 10 vuodeksi. Missään ei ole puhetta jostain lopullisesta luopumisesta. On välttämätöntä lausua tämä totuus, sillä "man darf die vielversprechenden polnisch-deutschen Verhältnisse nicht durch ein zu grosses Vertrauen belasten"^{1/} Kurjer Warszawski toteaa, että SCHMIDTIN lausunto täysin vastaa todellisuutta. "Saksalainen on pitänyt tarpeellisena antaa kylmän käären erälle puolalaisille. Meistä on valitettavaa, että ketään Puolassa Berliinistä käsin neuvotaan olemaan olematta naivi, mutta on parempi, että itserakkaus nyt tulee loukatuksi kuin saada myöhemmin kokea vaarallisia pettymyksiä. Muutoin on myönnettävä, ettei Saksan puolelta, ainakaan mitä yleisesti tunnettuihin virallisiin ja puolivirallisiin selityksiin tulee, yritetä pettää Puolaa, että Saksa ennemmin tai myöhemmin luopuisi vanhoista Puolalle tekemistään vaatimuksista. Ei kukaan heitä hiekkaa silmiimme, ei kukaan valehtele meille. Saksa ei edes käytä venyvää diplomaattista kieltä.... Ei HITLER eikä HESS taikka GÖRING ja GÖBBELS ole muuta puhuneet. On myönnettävä ja tunnustettava, että se on lojaalista menettelyä. Puolalaisten itsensä on siis ainoastaan osattava nähdä asiat oikein, luettava selvästi tekstiä ja otettava varoiten varoitukset. Tässä suhteessa on asiointi niin sel-

1/ ei ole aihetta liiallisen luottamuksen kautta rasittaa paljon lupaavia puolalais-saksalaisia suhteita.

vä, ettei paremmin voisi olla. Voimme täysin harkita päätöstemme myönteiset ja kielteiset puolet, sillä kukaan ei johda meitä harhaan eikä koeta sokaista meitä. Jos esim. yleinen kansainvälinen tilanne muodostuisi Puolalle sellaiseksi, että voitaisiin jo alkaa puhua pyrkimyksistä Puolan eristämiseksi ja sen jättämiseksi kahdenkesken Saksan kanssa, täytyisi Puolan diplomatian /jos lopultakin niin kävisi/ myöntää, ettei voi olla puhetta mistään fatalismista eikä vihamielisten voimien satunnaisesta kohtaamisesta, vaan että se, mitä tapahtui, tapahtui sen omasta syystä. Sillä oli paljon valinnan varaa. Se on itsepäisenä ja varoituksia varten ottamatta valinnut tien, jota se ei kyennyt edeltäkäsinkin arvioimaan. On kiinnostavaa, etteivät saksalaiset puolestaan vaikeuta Puolalle tämän tien asiallista valintaa: he eivät petä, he eivät kylvä lupauksia, he eivät selitä velvoituksiaan kaksimielisesti. Jos väliin voisikin syyttää Saksan virallisia edustajia pidättyväisyydestä, mikä yleensä on tapana kansainvälisissä suhteissa, niin siitä, mistä he vaikenivat, ovat ROSENBERG ja SCHMIDT puolivirallisesti puhuneet. Pelataan todellakin avonaisiin kortteihin! K u r j e r W a r s z a w s k i on tapansa mukaan välttänyt suoranaisia hallitukseen kohdistettuja moitteita ja antaa lukijan itse vetää tarpeelliset johtopäätökset.

Pari päivää sitten kuvaili eräs Pienen Ententen täkäläisistä edustajista minulle mustin värein kaikkia niitä vaaroja, jotka kohtaavat Puolaa ja Itä-Eurooppaa,

jos ei suostuta itäpaktiin. Saksa tulee valtaamaan Baltian maat ja Suomenkin // tai ainakin ulottamaan vaikutuksensa siihen. Ranska jättää Puolan oman onnensa nojaan. Rumania luopuu myöskin liittolaissuhteestaan Puolaan, joka joutuu täydelleen eristetyksi.

Olen lyhyesti maininnut virkatoverini minulle esittämistä seikoista, koska ne epäilemättä ovat samoja, joita eräiden lähetystöjen puolesta esitetään puolalaisille poliitikoille ja sanomalehtimiehille. Tahtomatta lähemmin tässä kosketella niitä, haluan kuitenkin lausua, että epäilen edelleenkin, että Ranska olisi valmis luopumaan liittosuhteestaan Puolaan. Lisättäköön kuitenkin, että TITULESCO viittasi tällaiseen mahdollisuuteen Bukarestissa ollessani. Ranskalaisten hyökkäyksien tarkoituksena on luullakseni pikemminkin koettaa vaikuttaa Puolan yleiseen mielipiteeseen. Mitä Rumaniaan tulee, pidän aivan mahdottomana ajatusta, että se uskaltaisi katkaista liittosuhteensa ja luopua niistä eduista, joita puolalais-rumanialainen liitto sille tarjoaa.

Hallituspuolueen lehdet ovat yleensä viime aikoina pidättäytyneet vastaamasta ranskalaisen lehdistön moitteisiin. Vskettäin oli sotilaspiirien lehdessä P o l s k a Z b r o j n a'ssa erittäin pureva artikkeli, jossa käsitellään "ranskalaisen diplomatian lukuisia erehdyksiä ja virheitä". Kirjoituksen otsikkona on "Ranska perääntymistiellä". Lehti toteaa aluksi, että on eräitä ranskalaisiakin sanomalehtimiehiä, joilla on rohkeutta osottaa maan-

sa ulkopolitiikan tekemiä erehdyksiä. Omasta puolestaan lehti sanoo rajoittuvansa ainoastaan kahteen tapaukseen, jotka selvästi näyttävät miten Ranskan on ollut perädyttävä. Lehti muistuttaa miten STRESEMANN olisi vuonna 1926 ollut valmis maksamaan Ranskalle 300 miljoonaa, jos Saarín asia olisi järjestetty ennen määräpäivää. "Tam - mikuun 13 päivänä 1935 Ranska maksaa laskun 15 vuoden aikana tehdyistä virheistä. Saksa saavuttaa valtavan enemmistön. Ranskan tappio on ilmeinen kaikille". Toinen tapaus on Saksan tasa-arvoisuutta ja aseistautumista koskeva kysymys. Lehti huomauttaa, että koko puhe Lontoossa sovitusta ilmapaktista on tyhjää todellisuuden peittämistä. Locarnon sopimuksen 4 art. 3 §:n mukaan ovat sopimuspuolet nytkin velvollisia heti avustamaan toisiaan. Heti tapahtuva avunanto ei siis ole mitään uutta. Uutta on lehden mielestä ainoastaan se, että Ranskan nyt on sitouduttava avustamaan Englantiakin siinä tapauksessa, että tätä vastaan hyökätään. Locarno-sopimus tarkoitti Ranskan itärajan garantiaa. Luopuminen Versailles'n sopimuksen V osaan sisältyvistä Saksan aseistautumista koskevista määräyksistä ei siis itse asiassa tuota Ranskalle mitään uutta etua. "Tässä on ainoastaan kysymys miellyttävällä tavalla tapahtuvasta perääntymisestä tähän asti puolustetuilta asemilta. Näkyy, että perääntyessä on vaikeata edeltäpäin saavistaa lopullista etappia".

G a z e t a P o l s k a koskettelee myöskin eräs-

sä kirjoituksessa Lontoon ilmapaktia ja huomauttaa ival-
lisesti, että Ranska muistuttaa ihmistä, joka sen jäl-
keen kun se on ottanut yleisen vakuutuksen, vielä ot-
taa erikoisia vakuutuksia erilaisten vaarojen varalta. Jo-
kaisesta tällaisesta vakuutuksesta on aina maksettava jo-
tain.

Keskustelu liittolaisten välillä ei siis aina ole
kaikkein ystävällisintä laatua. Niinkuin eräät itäpaktin
kannattajatkin diplomaattikunnassa minulle myönsivät, on
Puolan sanomalehdistö kuitenkin käyttänyt verrattomasti
maltillisempaa kieltä kuin ranskalainen lehdistö.

Käydessäni vierailulla Englannin uuden suurlähet-
tilään Sir William KENNARDin luona oli sivumennen kysy-
mys itäpaktistakin. Sain käsityksen, ettei Englanti enää
paljoakaan usko sen toteutumismahdollisuuksiin.

W. J. Edman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: S

OSASTO: C 13

ASIA: _____

Varsovaan olevan lähetysten raportti n:o 10.

Ministeri Edman

1/3. 1955.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 223-75.

Varsova S S A 1 P: N Ä m a a l i s K U U T A 1 9 3 5 .

VIITTAUS: _____ N

P: N Ä _____ K U U T A 1 9 _____ P: T T Y _____ n: o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

13 178 Pal. D. 35.	
5/3.35	2
5	C13

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetyksen
raportti n:o 10/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 10: "Puolan maataloudellinen tila" /siv. 1-3/ kymmenenä kappaleena.

V. J. Linn

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Varsova ssa 1 p:nä maalisk. kuuta 1935.

Asia: Puolan maataloudellinen
tila.

13 178 Sal. S. 35.

7/3. 35

5 C 13

Maatalousministeri PONIATOWSKI on joku aika sitten sejmissä pitämässään puheessa kosketellut Puolan maataloutta. Puheessa todettiin, ettei viimekulunut vuosi ole tuottanut mitään helpotusta maataloudelle. Maa-seudun köyhtyminen jatkuu yhä edelleen. Seuraavat numerot puhuvat puolestaan.

Paraimpinakin vuosina, niinkuin vuonna 1929, oli maatalouden osallisuus maan väestön kokonaistulossa ainoastaan 46 % siitä huolimatta, että maalaisväestö muodostaa 65 % koko väkiluvusta. Vuodesta 1929 vuoteen 1934 on maalaisväestön tarvikekulutus vähentynyt 46 %. Jos pidetään silmällä ainoastaan pientalonpoikia ja maalaistyöväestöä, on sen kulutus alentunut 53 %. Maatalouden uusiin sijoituksiin käyttämät varat ovat alentuneet 64 %. Vuonna 1929 oli bruttotulo hehtaaria kohden keskimäärin 330 zlotya, vuonna 1933 oli se ainoastaan 138 zlotya. Puolan maatalouden kokonaistulo oli vuonna 1929 noin 4170 miljoonaa zlotya, vuon-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriöille.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

na 1934 oli se alentunut 1540 miljoonaan. Maatalous - tuotteiden vienti, joka vuonna 1929 oli 1484 miljoonaa, oli viime vuonna ainoastaan 491 miljoonaa zlotya. Vaikka otetaankin huomioon tapahtunut hintain alennus, on kuitenkin todettava, että maalaisväestö on suuresti köyhtynyt viimekuluneiden vuosien aikana.

Köyhtyminen on vielä ilmeisempää jos pidetään silmällä pientalonpojan taloutta -- tähän luokkaan kuuluvat ovat enemmistönä. Vuonna 1929 käytti työmiehen perhe, jonka muodosti neljä henkeä, keskimäärin kuukaudessa 265 zlotya ja pientalonpojan nelijäseninen perhe 175 zlotya. Nykyään käyttää nelijäseninen työmiehenperhe kuukaudessa 135 zlotya, pientalonpojan 80 à 90 zlotya. Pientalonpojan perheen vaatetukseen ja jalkineisiin käyttämät varat olivat vuonna 1928 124 zlotya, vuonna 1933 ainoastaan 64 zlotya. Alkoholiin ja tupakkaan käytettiin vuonna 1928 noin 20 zlotya, vuonna 1933 sitävastoin vain 7,5 zlotya.

Kaikkein selvimpänä osoituksena tapahtuneesta köyhtymisestä on kuitenkin maataloudellisten koneiden vähentynyt menekki. Se oli vuonna 1934 ainoastaan 11 % vuoden 1928 menekistä.

Ministeri PONIATOWSKI painosti puheessaan, että oli toivotonta odottaa parannusta, mikäli ei ryhdytä tehokkaisiin toimenpiteisiin parannuksen aikaansaamiseksi. Käskettäin voimaan astunut asetus maataloutta rasittavien velkojen vähennyksestä on yksi keino. Toinen on maata -

louden tehokkaammaksi tekeminen. Tuotantoa on spesialisoitava. On viljeltävä jalompia lajeja. Maataloudellisten organisatioiden ja yhdisten on koetettava saada talonpojat ymmärtämään muutoksen välttämättömyys. Verohelpotusten ja tullipoliittisten toimenpiteiden kautta on helpotettava ja suojeltava tätä kehitystä.

Maataloutta rasittavien velkojen vähennystä koskeva asetus julkaistiin 24 p:nä lokakuuta 1934. Siinä jaetaan tilat kolmeen eri ryhmään. Ensimmäiseen kuuluvat ne tilat, joiden pinta-ala ei ylitä 50 hehtaaria, paitsi eräillä seuduilla, joissa pinta-alan ylin raja on 100 hehtaaria. Toiseen ryhmään kuuluvat tilat, joiden pinta-ala on korkeintaan 500 hehtaaria /eräillä paikkakunnilla korkeintaan 1000 hehtaaria/. Kolmanteen ryhmään kuuluvat suurtilat. Asetuksessa annetaan yksityiskohtaisia määräyksiä velkojen konvertoimisesta. Konvertoimisoikeus ulotetaan ainoastaan ennen 1 p. heinäkuuta 1932 otettuihin lainoihin. Pienemmät tilat ovat edullisemmassa asemassa kuin suurtilat. Siinä tapauksessa, että toiseen tai kolmanteen ryhmään kuuluvan tilan velkojen yhteenlaskettu määrä on 75 % tilan arvosta, ei konvertoimista sallita. Jos tilan pinta-ala on 500-1000 hehtaaria, saa velkojen määrä olla 50 %, jos se on 1000-2000 hehtaaria 40 %. Jos tila on yli 2000 hehtaaria, eivät velat saa ylittää 30 % sen arvosta.

V. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA: _____

Varsovaassa olevan lähetystön raportti n:o 11.

Ministeri Edman

2/5. 1935.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 247-86.

14 / 178 Sal. S. 35.

Varsova SSA 6 P:NÄ maalis KUUTA 19 35.

4/3. 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

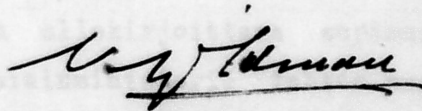
5 13

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön
raportti n:o 11/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen
toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 11: "Itäpak-
ti" /siv. 1 - 4/ kuutena kappaleena.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Varsova ssa 6 p:nä maalis kuuta 1935.

Asia: Itäpakti.

14 Sal. O. 35.

1/3. 35.

5 C13

Käydessäni eilen ulkoasiainministeriössä siirtyi keskustelu itäpaktiin. Itäisen osaston päällikkö, ministeri SCHAEZEL sanoi Puolan lähtevän seuraavasta kolmesta toteamisesta, nimittäin

1/ Ranska pitää edelleenkin kiinni itäpaktiajatuksista. Paitsi, että se omasta puolestaan haluaa sitä, katsoo se olevansa sidottu Venäjälle antamansa lupauksen kautta. Molempien maiden allekirjoittama sopimus sitoo sen kädet. Ranskan ulkoasiainministeriö tahtoo sen vuoksi -- maksakoon mitä maksaa /"coûte que coûte"/ -- saada itäpakti solmituksi. FLANDIN ja LAVAL, niinkuin Ranskan hallitus yleensä, eivät ole juuri yhtä kiivaita itäpaktin kannattajia kuin Quai d'Orsayn virkamiehet.

2/ Englanti on nyt innostuneempi asiasta kuin tähän asti. Kesällä se ainoastaan lupasi Ranskalle kannattaa itäpaktia. Nyt koettaa Englanti itse tutkia mitä mahdollisuuksia on olemassa tällaisen paktin syntymiselle. Ero entisen ja nykyisen kannan välillä on huomattava.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen jr lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tava. Syyt kannan muutokseen ovat sekä ulkopoliittisia että sisäpoliittisia. Sisäpoliittisista syistä haluaa hallitus näyttää valitsijoille, että se ei ainoastaan ole yrittänyt saada rauhaa turvatuksi itä-Euroopassa, vaan että se myöskin on tässä suhteessa saavuttanut positii-visia tuloksiakin. Sisäpoliittiset syyt eivät kuitenkaan ole määrääviä. Englannin kannan määräävät ensi sijassa ulkopoliittiset syyt. Englannissa ollaan levottomia ulkopoliittisen tilanteen viimeaikaisesta kehityksestä. Sitäpaitsi vaikuttavat eräät muutkin ulkopoliittiset syyt sen kannan ottoon, niinkuin esim. se, että halutaan välttää Ranskan ja Neuvosto-Venäjän suoranaista liittoa.

3/ Englanti ei ole halukas nyt enemmän kuin tähänkään asti itse sitoutumaan velvollisuuksiin ja garantioihin rauhan säilyttämiseksi itä-Euroopassa.

Mielestäni käy SCHAETZELin esityksestä selvästi ilmi, että Lontoosta käsin on nyt kaikin tavoin koetettu painostaa Puolaa. Viittaan tässä yhteydessä myöskin ent. ulkoministeri AUSTEN CHAMBERLAINin joku aika sitten Daily Telegraphissa julkaisemaan kirjoitukseen, jossa tämä lausuu, että Englannissa tervehdittiin suurella innostuksella itsenäisen Puolan syntyä. Englanti odottaa nyt, että Puola on valmis kantamaan osansa velvollisuuksista rauhan ylläpitämiseksi itä-Euroopassa. SCHAETZELin kolmannen toteamisen johdosta kysyin oliko tilanne SCHAETZELin mielestä tosiasiallisesti muuttunut kun ei Englanti edelleenkään suostu omalta kohdal-

taan mihinkään sitoumuksiin, vastasi SCHAETZEL, ettei se oikeastaan ollut muuttunut.

Kysymykseeni onko Puolan kanta jossain määrin muuttunut uuden tilanteen johdosta, sanoi SCHAETZEL, että Puolan kanta on sama kuin se on ollut tähänkin asti. Puola on esittänyt joukon huomautuksia Ranskan sille tekemien ehdotusten johdosta. Kysymykseeni oliko se jos -sain tilaisuudessa ilmoittanut, ettei se tule solmimaan itäpaktia, vastasi SCHAETZEL kieltävästi.

Mitä englantilaisten ministerien Varsovan matkaan tulee, arveli hän sen riippuvan Berliinissä käytävien neuvottelujen tuloksesta. Tällä hetkellä on mahdoton varmuudella sanoa mitään näistä tuloksista.

Niinkuin jo olen Ministeriölle ilmoittanut, suhtautuvat sekä Ranskan suurlähettiläs LAROCHE että hänen turkkilainen virkaveljensä FERIT BEY epäilevästi englantilaisten matkan onnistumiseen. LAROCHE lisäsi, ettei Ranskalla ole mitään tekemistä tämän matkan kanssa. /Quai d'Orsay?/

Venäjän suurlähettiläs DAVTIAN on sanonut minulle, ettei hänen käsityksensä mukaan ole olemassa muuta kuin kaksi mahdollisuutta. Joko suostutaan itäpaktiin tai ei suostuta siihen. Venäjä ja Ranska eivät luovu assistance mutuelle ajatuksesta. Hänen kysymykseensä mitä Suomessa ajatellaan asiasta, vastasin, ettei Suomea ole suunniteltu osallistumaan itäpaktiin. DAVTIAN lausui sen johdosta ihmettelynsä. Sanoin tämän johtuvan

siitä, että Suomi luetaan pohjoismaihin kuuluvaksi. Meri erottaa sen eteläisistä naapurivaltioista, joten maan - tieteelliset ja käytännölliset seikat tekisivät sille vaikeaksi osallistua tällaiseen paktiin.

V. J. Tanner

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsovaassa olevan kehelysten raportti n:o 12

Ministeri Edman

11/3. 1935

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 259-91.

Varsova S S A 11 P: N Ä m a a l i s K U U T A 19 35.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

15 178 Pal. 8. 35.
1935. 5 13

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan lähetystön

raportti n:o 12/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioit-
taen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 12:
"Puola ja Saksa" /siv. 1 - 5/ kuutena kappaleena.

V. J. Linn

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Varsova ssa 11 p:nä maalís kuuta 1935.

15 178 Pol. D. 35.

Asia: Puola ja Saksa.

157.35

5 C13

Annan tiedoitukselleni ylläolevan otsikon, koska ulkomaisessa sanomalehdistössä tavallisesti on tällä otsikolla selostettu erästä joku aika sitten täällä ilmestynyttä teosta "Euroopan ja Puolan poliittinen systeemi". Kirjan tekijä on eräs Władysław STUDNICKI, joka vv. 1922-1930 on palvellut kauppaja ulkoministeriössä. Viime vuosina on hän toiminut maantieteen ja talouspolitiikan opettajana Wilnon kauppakorkeakoulussa. Kun STUDNICKI sattuu kuulumaan hallituspuolueeseen, on monella taholla ulkomaalla annettu hänen teokselleen aivan liian suuri merkitys. Teosta on monesti käytetty hyökkäysten tekemiseen Puolaa vastaan. Niin on ministeri SCHÄTZEL kertonut minulle, että esim. Bukarestissa on sanomalehdille jaettu valmiit selostukset kirjasta.

STUDNICKI on ranskalais-puolalaisen liiton vastustaja ja haluaa liittoa Saksan ja Puolan välillä. Pintapuolinenkin tutustuminen kirjaan osottaa, että tekijällä on fantastisia käsityksiä siitä, mikä on mahdollis-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkosisainministeriön tiedoituksiin.

ta ulkopolitiikan alalla, mikä ei. Hän ei tyydy teok-
sessaan ainoastaan kannattamaan liittoa Saksan ja Puolan
välillä, vaan katsoo, että näiden valtioiden ympärille
pitäisi sitäpaitsi ryhmittyä seuraavien valtioiden, ni-
mittäin Suomen, Latvian, Liettuan, Viron, Itävallan, Un-
karin, Tsekkoslovakian, Rumanian, Jugoslavian, Bulgarian,
Kreikan ja Turkin. Täten hän saa muodostetuksi mahta-
van pari sataa miljoonaa henkeä käsittävän valtioryhmän.

Tässä ei ole mitään järkeä. Puolan halli-
tusta ja sen johtavia piirejä ei siis mitenkään voida
tehdä vastuunalaisiksi tällaisten ajatusten esittämisestä.
Syynä siihen, että olen pitänyt tarpeellisena mainita
hänen kirjastaan, on se, että olen huomannut lähetti-
läittemme -- arvattavasti ulkomaalaisissa sanomalehdissä
olleiden liioiteltujen ja väritettyjen selostuksien joh-
dosta -- kiinnittäneen huomiota teokseen.^{1/}

Kysymyksen ollessa STUDNICKIn kirjasta mainitsen
lyhyesti ne syyt, jotka hänen mielestään puhuvat ranska-
lais-puolalaista liittoa vastaan ja saksalais-puolalaisen
liiton puolesta. Puolan raja Saksaa vastaan on 500 km
pitempi kuin sen ja Venäjän välinen raja. Varsova on
ainoastaan 100 km päässä Itä-Preussista, josta sitä voi-
daan pommittaa kauaksi kantavilla tykeillä. Samoin voi-
daan sitä vastaan tehdä hyökkäyksiä lentokoneilla. Puolan

1/ Vert. Ulkomaadustuksen tiedoitus n:o 38/35.

jokien suunta on sellainen, että ne yhdistävät Puolan ja Saksan toisiinsa. Puolan hiilikaivokset ovat aivan Saksan rajalla, joten Saksa helposti voisi täysin la -
mauttaa Puolan teollisuuden. Jos Puola kuuluu samaan yh -
tymään kuin Ranska, joutuu se kärsimään vaurioita, joi -
den vaikutukset tuntuvat useiden sukupolvien aikana.

Mitä Venäjään tulee, ei Puola voi liittoutua sen kanssa, koska tästä voisi olla seurauksena bolshe -
vismin leviäminen Puolaankin. Puolan ja Venäjän välinen raja olisi tarkistettava ja Venäjältä olisi erotettava osia, Ukraina, Kaukasia, Turkestan y.m. Kysymykseen, mis -
sä Puolan rajojen olisi päätyttävä, vastaa STUDNICKI lie -
vimmin sanoen epämääräisillä sanoilla: "Siellä, missä a -
rialainen veri virtaa sekoittumattomana mongolilais-suoma -
laiseen" ///. Kun ei nyt mainittuja muutoksia voida to -
teuttaa ilman Japanin myötävaikutusta, saa tämä palkin -
noksi vaivastaan Baikal-järven itäpuolella olevat alueet.

Puolalla ei STUDNICKIn mielestä ole mitään syy -
tä koettaa kannattaa Ranskaa sen ja Saksan välisessä taistelussa Euroopan hegemoniasta. Saksassa elää voimakas, eteenpäin menevä kansa. Ranskalla on entisyys takanaan. Se on pettänyt valkoisen rodun tuomalla neekereitä Eu -
rooppaan asemansa vahvistamiseksi. Rumaniankin erittäin al -
hainen moraalinen taso on seurauksena ranskalaisesta vai -
kutuksesta ///. Ranskalta olisi otettava Elsass-Lothringen, jossa se ei ole koskaan uskaltanut panna toimeen kansan -
äänestystä, ja jossa nykyään on huomattavissa vahva sepa -

ratistinen pyrkimys".

Tsekkoslovakiasta, jota tekijä kutsuu "maantieteelliseksi hirviöksi", olisi annettava osia sekä Puolalle että Unkarille, jotka tarvitsevat yhteisen rajan. Liettua olisi Puolan vaikutuksen alaisena, Viro ja Latvia sen liittolaisia. Saksan kansalla, joka on suuri kansa, tulee myöskin olla suuria ajatuksia. Suuri ajatus on Itävallan liittäminen Saksaan. Danzigin käytävän yhdistäminen siihen olisi sitävastoin "pieni ajatus". Käytävän olisi siis jäätävä Puolalle.

Edelläolevat kohdat 300-sivuisesta suuresta teoksesta riittänevät osottamaan, että tekijä kuuluu niihin poliittisiin kirjailijoihin, jotka ainoastaan vähäisessä määrässä antavat todellisuuden häiritä mielikuvi- tuksensa lentoa. SCHAEZEL on kertonut minulle, että STUDNICKI on yleensä aina kulkenut omia teitään. Hän onkin käyttänyt pitkät ajat kirjailijanimenään "veto" sanaa osoituksena siitä, että hänen ajatuksensa ja mielipiteensä eroavat muiden mielipiteistä. Teoksen vahvimpana poliittisena puolena on epäilemättä hänen esityksensä niistä vaikeuksista ja vaaroista, joita sodan käynti Saksa vastaan kieltämättä tuottaisi Puolalle. Mitään poliittista merkitystä STUDNICKILLA ei Puolassa ole. Niin fantastisia kuin hänen poliittiset ajatuksensa usein ovatkin, on tunnustettava, että kirjasta käy ilmi, että hän on paljon lukenut ja että hänellä on paljon tietoja eri aloilta.

Kuvaavaa on, että STUDNICKI on vilnolainen. WILNO näyttää olevan se paikka Puolassa, jossa innokkaimmin harrastetaan puolalais-saksalaista lähentymistä. Niinkuin aikoinaan olen Ministeriölle tiedoittanut, oli Wilnossa ilmestyvä S l o w o - lehti se, joka ensin rupesi kannattamaan tätä ajatusta. Wilnossa myöskin ent. ulkoministeri, ruhtinas SAPIEHA ensin eräässä pitämässään esitelmässä puhui tämän ajatuksen puolesta.^{1/} STUDNICKI on tietääkseni ensimmäinen, joka puolustaa liittoa Puolan ja Saksan välillä. Luulisin, että tällä ajatuksella on hyvin harvoja kannattajia Puolassa.

W. J. Salonen

1/ Vert. raporttini n:o 37, 18/9 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA: _____

Tansorassa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Edman

14/3.1935

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

17 / 179 sal.D. 35.

KIRJELMÄ n:o 268-94.

18/3. 35

Varsova SSA 14 P:NÄ maalis KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

5 C13

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan lähetystön
raportti n:o 13/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen
toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 13: "Puolan
maalaisväestön tila" /siv. 1-2/ kymmenenä kappalee-
na.

V. J. Edman

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Varsova ssa 14 p:nä maaliskuuta 1935.

17 179 Pol.D. 35

Asia: Puolan maalaisväestön
tila.

18/3 35

3

5

C13

Olen äskettäin selostanut erästä maatalousministeri PONIATOWSKI:n pitämää puhetta, jossa tämä osoitti miten Puolan maaseutu viime vuosina on köyhtynyt.^{1/} Wolynian osuustoiminnallisen liikkeen "Hurtin" johtaja Joachim WOLOSZYNOWSKI on nyt julkaissut tilastollisia tietoja Wolyniassa olevasta Dubnon piirikunnasta. Kun otetaan huomioon, että mainittu piirikunta kuuluu Wolynian rikkaimpiin, antavat hänen julkaisemansa tiedot järkyttävän kuvan siellä vallitsevasta köyhyydestä. Tutkimukset koskevat 1500 perhettä 6 kuukauden aikana, 1 p:stä tammikuuta kesäkuun 1 päivään 1934.

Viiden hengen talonpoikaisperhe käytti tänä aikana keskimäärin 10 zł. 89 groshya kuukausittain, siis 2 zł. 18 groshya henkeä kohti. Tässä ei edes ole kysymys kaikkein köyhimmistä. Kyseessä on ainoastaan osuuskuntain jäsenet eli se osa maalaisväestöstä, joka ei elä erikoisen suuressa kurjuudessa. Heidän ei tarvitse ostaa elintarpeita, mutta he eivät myöskään voi tyydyt-

1/ Vert. raporttini n:o 10, 1/3 1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustukseen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tää tarpeitaan mitä sokeriin, tupakkaan ja petrooliin tulee. Allaolevat numerot osottavat, että kyseessä olevaan luokkaan kuuluvien perheiden elintaso Puolassa on jo saavuttanut äärimmäisen rajan. Viiden hengen perhe kuluttaa kuukausittain 33 groshya tulitikkujen käyttöön, siis 5 tulitikkua päivittäin. Tulitikku päivittäin henkilöä kohti merkitsee 3 % koko menoista. Tupakasta maksaa jokainen keskimäärin kuukausittain 31 gr., savukepaperista ja -imukkeista 33 gr. Silavasta maksetaan kuukausittain 3 gr. henkeä kohti. Suuria menoeriä ovat: sokeri 38 gr., suola 17 gr., petrooli 16 gr., öljy ja saippua 7 gr. kuukausittain. Menot kirjoitustarpeista, siis paperista, vihoista, lyijykynistä, musteesta, teräskynistä y.m. arvioidaan 2½ gr:in henkeä kohti. Nämä ostot koskevat ainoastaan koululapsien menoja. Sen jälkeen kun talonpoika näissä seuduissa on päättänyt koulunkäyntinsä, hän kuluttaa kirjoitustarpeisiinsa kuukausittain ainoastaan mittättömän murto-osan groshya.

Näihin tietoihin verrattuna vaikuttavat ministeri PONIATOWSKIn antamat tiedot valoisilta. WOLOSZYNOWSKIn julkaisema selostus on luonnollisesti herättänyt suurta huomiota. Useat lehdet painostavat välttämättömyyttä ryhtyä tarmokkaisiin toimenpiteisiin maalaisväestön vaikean tilan kohottamiseksi.

Wojciech

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsoossa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Edman

20/3. 1935.

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

18 179 Sal. D. 35.

KIRJELMÄ n:o 290-104.

Varsova SSA 20 P:NÄ maalisk. KUUTA 19 35.

24/3.35

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

5 C13

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan lähetystön
raportti n:o 14/35.

Allekirjoittanut täten kunnioittaen ohelli -
sena toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 14:
"Itäpakti. II" /siv. 1-3/ kuutena kappaleena.

V. J. Selman

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Varsova ssa 20 p:nä maalisk. kuuta 1935.

18 179 Sal. S. 35.

Asia: Itäpakti. II.

26/3.35

5 C13

Keskustellessani ministeri SCHAETZELIN kanssa itäpaktista kertoi tämä, että Venäjä ja Tšekkoslovakia pitävät toistaiseksi ehdottomasti kiinni assistance mutuelle - ajatuksesta. Tällaisten olosuhteiden valitessa näyttää Puolan ulkoministeriöstä siltä, niinkuin olisi olemassa erittäin suuria vaikeuksia löytää yhteistä ratkaisua. Mitä Ranskaan, Rumaniaan ja Jugoslaviaan tulee, olisivat nämä valtiot luultavasti valmiit tekemään myönnytyksiä.

Saksan suurlähettilään MOLTKEN minulle antamat tiedot eroavat Puolan ulkoasiainministeriön käsityksestä. Hän kertoi, että Saksan Moskovassa oleva suurlähettiläs, kreivi SCHULENBURG on ilmoittanut mielipiteenään, että Neuvosto-Venäjä kyllä olisi valmis tinkimään assistance mutuelle - ajatuksesta, jos se huomaa mahdolliseksi saada aikaan itäpaktia alkuperäisessä muodossa. Niinkuin jonne olen tiedoittanut, eroaa tämä muidenkin tšekäläisten virkatoverieni antamista tiedoista. Suostuuko Venäjä jo -

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

honkin vähempäänkin, riippunee ehkä lopulta siitä, onko Ranska valmis solmimaan sotaliiton sen kanssa siinä tapauksessa, ettei itäpaktista tule mitään.

Mitä tulee Englannin ehdotukseen, että Itä-Euroopan valtiot solmisivat keskenänsä nonagressiosopimuksia, ei Saksa, MOLTKE:n mukaan, ainakaan pidä mahdollisena solmia tällaista sopimusta Liettuan kanssa, joka ei kunnioita Memelin autonomiaa. Hänen mielestään pitäisi Ranskan ja Englannin olla vaikea esittääkään tätä, kun ne eivät ole kyenneet estämään Memelin alueella tapahtuneita oikeuden loukkauksia.

Englantilaista ehdotusta, että valtiot sitoutuisivat valvomaan nonagressiosopimusten noudattamista, pidetään Berliinissä hieman epäselvänä. Siinä tapauksessa, että mahdollisesti saadaan aikaan jonkinlainen sopimus tällä pohjalla -- jonka aikaansaamista ei MOLTKE näyttänyt pitävän aivan mahdottomana -- olisi tätä käsitettä selvennettävä.

Lopuksi lisäsi MOLTKE, että hän ei voi pitää muina kuin "mangelhaft begabte Personen" niitä, jotka vielä uskovat, että suunnitellun itäpaktin aikaansaaminen olisi mahdollista. Tällaisten kanssa ei edes kannata vakavasti keskustella.

Saksan viime tapahtumat eivät ole muuttaneet Puolan käsitystä itäpaktista, joten ei niillä siis ole ollut mitään vaikutusta sen kantaan. Olen ollut huomaavinen, että täällä ollaan tyytyväisiä siitä, että EDEN

saapuu Varsovaan vasta Berliinissä ja Moskovassa käynnin jälkeen. Tämä voi ilmeisesti helpottaa Puolan asemaa.

W. J. Solman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Tasavassa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri Edman

27/3.1935

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 296-107.

Varsova S S A 21 P:NÄ maaliskuu KUUTA 1935.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

19 1799 l. d. 35.
26/3.35
5 013

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetyksen
raportti n:o 15/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 15: "Asevel-
vollisuuden voimaansaattaminen Saksassa ja nykyinen
ulkopoliittinen tilanne" /siv. 1 - 6/ kuutena kappa-
leena.

V. J. Linn

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Varsova ssa 21 p:nä maalis kuuta 19 35.

Asia: Asevelvollisuuden voimaans
saattaminen Saksassa ja nykyi-
nen ulkopoliittinen tilanne.

19 179 Sal. S. 35.
26/3.35
5 C13

Kerrotaan, että BARTHOU Varsovassa käydessään kuvaili PIŁSUDSKILLE miten sekä Ranska että Englanti olivat päättäneet olla sallimatta Saksan varustautumista. Molempien maiden Berliiniin lähettämät nootit ja vastalauseet olivat todistuksena tästä. PIŁSUDSKI oli hetkisen katsellut BARTHOUTA ja sitten vastannut hymyillen, että se oli hänestä "liian kaunista ollakseen totta" /c'est trop beau pour être vrai/.

Nämä sanat kuvaavat mielestäni hyvin sitä erilaista tapaa, millä toiselta puolen Pariisissa ja Lontoossa, toiselta puolen Varsovassa viime aikoina on katseltu tapahtumain kehitystä Saksassa ja Euroopassa yleensä. Tahtomatta luonnollisesti mitenkään kieltää, etteikö länsi-Euroopassakin olisi ollut niitä, jotka epäilevät liittolaisten vastalauseiden tehokkuutta, ei kuitenkaan voida olla toteamatta, että Puolassa jo kauan on otettu huomioon Saksa Euroopan mantereeseen erittäin tärkeänä ja vaikuttavana poliittisena tekijänä. Samoin on myöskin otettu huomioon länsivaltain vähentynyt merkitys Euroopan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

itäosassa. Tähän tulee lisäksi, että Englanti, samalla kun se kylläkin osottaa mielenkiintoa ja harrastusta rauhan lujittamiseen tässä osassa Eurooppaa, itse kieltäytyy kaikista tätä tarkoittavista sitoumuksista. On mahdollista, että Puola olisi suhtautunut ainakin jossain määrin toisin itäpaktiin, jos ERSKINE olisi ke-sällä voinut antaa toisen vastauksen BECKille.^{1/} Nykyään on tilanne jo niin muuttunut viime kesäisestä, että on epävarmaa suostuisiko Puola enää -- ilman Saksaa -- itäpaktiin, vaikka Englanti siihen osallistuisikin.

Kun sanotaan, että Saksa on joutunut eristetyksi viimeaikaisten toimenpiteittensä kautta, on tämä totta ainoastaan osaksi. Ranskan ja Englannin välinen yhteistyö on niin luonnollinen, ettei muu voi tulla kysymykseenkään. Mikäli Saksa antaessaan Englannin hallitukselle vastauksensa todellakin toivoi voivansa erottaa nämä, lähti se edellytyksestä, joka alusta pitäen oli väärä. Pohjois-Amerikan Yhdysvallat pysyvät verrattain erillään Euroopan aktiivisesta politiikasta. Se usein ylimielinen ja itsekäs tapa, jolla monet Euroopan valtiot ilman muuta ovat kieltäytyneet täyttämästä velkasitoumuksiaan, ei ole myöskään voinut tehdä Yhdysvaltoja halukkaammaksi sekaantumaan näiden valtioiden välisiin asioihin. Ranskan ja Englannin yritykset koettaa uudestaan luoda vuoden 1914 aikuista ^{kaikkia käsittävää yhteistä} muuria Saksan toiselle puo-

1/ Vert. raporttini n:o 25, 21/7 1934.

lelle ovat epäonnistuneet. Englannilla ja Ranskalla ei ole näin ollen ollut muuta mahdollisuutta kuin enentää omia varustuksiaan ja samalla lujittaa keskinäisiä suhteitaan.

Saksa on varustustensa puolesta monessa suhteessa vielä heikko, mutta tilanne itä-Euroopassa on sille paljon edullisempi kuin vuonna 1914. Se nauttii nyt hyödyn siitä, että sen Venäjältä saamat voitot tekevät mahdolliseksi uusien itsenäisten valtioiden syntymisen sen ja Venäjän välille. Mikäli jossain on odotettu, että Puolan kanta itäpaktiin ja Saksaan muuttuisi viime tapahtumien johdosta, on siinä lähdetty väärästä edellytyksestä. Puolan pyrkimys saada aikaan hyviä välejä Saksaan, ei johtunut siitä, että se piti sitä heikkona, vaan päinvastoin siitä, että se piti sitä vahvana. Poliitikassa ei kukaan tarvitse heikon ystävyttä. Puolan etujen mukaista on, että toinen sen naapurisuurvalloista heikentyy. Mahdollisuudet Venäjän heikentymiseen ovat tänään tuntuvasti suuremmat. Yleisen asevelvollisuuden voimaansaattaminen Saksassa ei siis myöskään ole muuttanut Puolan hallituksen politiikkaa Saksaan nähden.

Hallituspuolueen lehdet ovat yleensä pidättäytyneet arvosteluista. Vastustuspuolueiden lehdet, jotka tosin lausuvat arvostelunsa ja mielipahansa Versailles'n rauhansopimuksen rikkomisesta ja painostavat kaikkien valtioiden yhteistoiminnan välttämättömyyttä, antavat samalla

ymmärtää, että se, mitä on tapahtunut, on ollut luonnollisena seurauksena liittolaisten sodanjälkeisestä politiikasta. Niin puhuu *G a z e t a W a r s z a w s k a* länsivaltioiden politiikan lopullisesta vararikosta. *K u r j e r W a r s z a w s k i* kirjoittaa, että oli ainoastaan yksi pääkaupunki, Lontoo, jossa yleisen asevelvollisuuden voimaansaattamista Saksassa voitiin pitää ilkeänä yllätyksenä, ja että oli ainoastaan yksi maa, jossa niin naivilla miehellä kuin *M a c D O N A L D*illa voi olla vaikutusta maan ulkopolitiikkaan. Tahtomatta lähemmin kosketella näitä lausuntoja totean ainoastaan, että vastustuspuolueidenkin lehdistä käy selvästi ilmi, että ne, samoin kuin hallituskin, ovat ottaneet huomioon Saksan tosiasiallisen ja poliittisen merkityksen. Sillä seikalla, että niiden tästä vetämät johtopäätökset ovat jossain määrin toisia kuin hallituksen, ei ole käytännöllistä merkitystä. Puolan hallituspiireissä nähdään viimeisissä tapahtumissa pikemminkin todistus noudatetun ulkopolitiikan tarkkanäköisyydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta.

Lontoon neuvotteluissa oli suunniteltu Saksan varustusten tunnustamista jonkinlaisena lahjana siitä, että se suostuisi erinäisiin ehtoihin ja sopimuksiin. Saksa on selvästi osottanut, ettei se katso tarvitsevänsä muiden tunnustusta. Aseftamalla englantilaiset ministerit tapahtuneiden tosiseikkain eteen on viimeainittujen tehtävä tullut vaikeammaksi. Heiltä on otettu mahdollisuus sopia Saksan kanssa varustusten tunnustamista vastaan.

Jo Lontoon neuvottelujen aikana sanoi PAPER Ruotsin Wienissä olevalle lähettiläälle UNDENille: "Englanti ja Ranska neuvottelevat keskenään siitä hinnasta, mikä heidän olisi vaadittava siitä, että he tunnustaisivat varustukset. Ranska vaatii enemmän, Englanti tyytyvämpään. Koko keskustelu on turha, sillä ei ole olemassa ketään halullista ostajaa".

Se, mikä epäilemättä kaikkialla on ollut omiaan herättämään hämmästyksiä, on ollut se, etteivät Englannin hallituksen jäsenet ole edes pariksi viikoksi lykänneet matkaansa Berliiniin. Vaikkakaan ei sillä olisi ollut suurtakaan käytännöllistä merkitystä, olisi sen kautta ainakin oltu selvästi osottamatta ent. liittolaisten voimattomuutta tapahtuneiden tosiseikkojen edessä. Englantilaisten taipumus asettaa käytännölliset näkökohdat etusijalle on mielestäni tässä tapauksessa ollut taktillinen erehdys. Ranskan tyytymättömyys on mielestäni täysin käsitettävissä.

Ranskan kääntymisestä Kansainliiton puoleen voi helposti olla seurauksena se, että osoitetaan kaikille tämänkin laitoksen heikkous. Kysymyksessä olevan asian käsittely Genevessä tulee sitäpaitsi vaikeuttamaan yrityksiä saada Saksa jälleen liiton jäseneksi. Mahdollista on, että Pieni Entente on sitä vaatinut.

Unkari ja Bulgaria tulevat luultavasti noudattamaan Saksan esimerkkiä heti kun ne katsovat itsensä kyllin vahvoiksi ja yleinen poliittinen tilanne tekee

sen mahdolliseksi. Epäedullisimmin ovat Saksan tapahtumat luultavasti vaikuttaneet Tšekkoslovakian asemaan. Eräs vanha venäläinen diplomaatti, joka nykyään asuu Varsovassa, sanoi minulle joku päivä sitten, että se muistuttaa hänestä miestä, "jolta paraikaa ollaan viemässä housuja jaloista".

Monella taholla ollaan taipuvaisia uskomaan, että asevelvollisuuden voimaansaattaminen Saksassa johtuu siitä, että Saksalla on sotaisia aikeita naapurejaan kohtaan. Tarkoitukseni ei ole ruveta tässä käsittelemään tätä verrattain laajaa kysymystä. Tahdon ainoastaan sanoa, etten omasta puolestani usko, että se ainakaan nyt kuuluisi sen aktiivisen ulkopolitiikan suunnitelmiin. Eräät yksityiset tapahtumat, niinkuin esim. Memelin kysymys, voivat luonnollisesti aiheuttaa määrättyjä toimenpiteitä ilman että ne suorastaan kuuluisivat edeltäpäin suunnitellun ohjelman puitteisiin. Yhtenä mielestäni erittäin vaikuttavana seikkana, joka puhuu sitä vastaan, että Saksa nyt haluaisi provosoida sotaa, on se, että Venäjän ja Japanin välinen ristiriita jo luo varjonsa Euroopan tapahtumiin. Tulen seuraavassa raportissani lähemmin koskettelemaan tämän kysymyksen vaikutusta eräiden Euroopan valtioiden nykyiseen ulkopolitiikkaan.

N. J. Linn

P.S. Väärinkäsitysten välttämiseksi haluan huomauttaa, että olen vakuutettu siitä, ettei Puola halua luopua liittolaissuhteestaan Ranskaan. Tämä "jälleenvakuutus" on päinvastoin sen ulkopolitiikan tärkeänä osana.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C13.

ASIA: _____

Varsovaan olevan lähetystön raportti n:o 16.

Ministeri Idman.

26/3 1935.

VARSOVA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 306-113.

Varsova SSA 26 P:NÄ maalis KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

20 179/306 35
29/3-35
5 C13

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan lähetystön
raportti n:o 16/35.

Allekirjoittanut ohellisenä kunnioittaen toi-
mittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 16: "Puolan
uusi hallitusmuoto" /siv. 1-3/ kuutena kappaleena.

V. J. Salonen

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Varsova ssa 26 p:nä maaliskuuta 1935.

Asia: Puolan uusi hallitus-
muoto.20/179/ae. 35
29/3-35?
5 C13

Niinkuin tunnettu, hyväksyi Puolan sejm uuden hallitusmuodon jo maaliskuussa v. 1934. Hyväksyminen tapahtui yllätyksen kautta vastustuspuolueiden ollessa pois istuntosalista, sillä hallituspuolueella ei ole sejmmissä tarvittavaa 2/3 äänten enemmistöä. Senaatti hyväksyi hallitusmuodon tammikuussa samana vuonna, mutta teki siihen eräitä muutoksia.

Pääasialliset muutokset koskivat senaatin jäsenten vaalia. Alkuperäisen sejmissä hyväksytyn hallitusmuodon mukaan nimitti presidentti kolmannen osan senaattoreista. Ne, joilla oli sotilaallinen kunniamerkki "Virtuti Militari" tai "Itsenäisyysristi", valitsivat loput. Britiysen päätöksen kautta voitiin näiden henkilöiden lukumäärää myöhemmin laajentaa niin että ne käsittivät muitakin erikoisesti kunnostautuneita kansalaisia. PILSUDSKI antoi kuitenkin ymmärtää, ettei hän pitänyt tällaista valitsemistapaa tarkoituksenmukaisena. Senaatti muutti sen vuoksi sejmin hyväksymän kohdan siten, että presidentti

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedotuksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuksiin.

valitsee kolmannen osan, mutta muut valitaan myöhemmin lähemmin määrättävällä tavalla.

Sejm hyväksyi t.k. 23 päivänä senaatin tekemät muutokset yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Niiden puolesta äänesti 260 edustajaa, 139 äänestäessä vastaan. Vähemmistökansallisuudet, ukrainalaiset, juutalaiset ja saksalaiset pidättäytyivät äänestämästä. Siitä huolimatta, ettei senaatin tekemien muutosten puolesta annettu 2/3 äänistä, selitti sejmin puhemies, marsalkka SWITALSKI uuden hallitusmuodon lopullisesti hyväksytyksi "koska ei ollut olemassa 2/3 äänten enemmistöä senaatin tekemien korjauksen hylkäämiseen". Vastustuspuolueiden edustajat esittivät vastalauseensa puhemiehen tulkittamiseksi vastaan. Käytännöllistä merkitystä ei näillä vastalauseilla tule olemaan siitä huolimatta, että on vaikea kieltää niiden juridista oikeutusta.

Teen tässä yksityiskohtaisesti selvää presidentin vaalista uuden hallitusmuodon mukaan. Presidentti-ehdokkaan määräämisen toimittaa valitsijamiesten kokous, johon ottavat osaa senaatinmarsalkka, sejmin marsalkka, pääministeri, korkeimman oikeuden puheenjohtaja, sotavoimien ylitarkastaja sekä 50 sejmin ja 25 senaatin kunnianarvoisimpien kansalaisten keskuudesta valitsemaa valitsijamiestä /nämä voivat olla sejmin ja senaatin omia jäseniä samoin kuin ulkopuolella olevia/. Eroavalla presidentillä on samoin oikeus esittää ehdokkaansa. Hän voi esittää ehdokkaansa ennen kuin valitsijamiesten kokous on teh-

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C13.

ASIA: _____

Varsovassa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri Idman.

30/3 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 317/118.

Varsova S S A 30 P:NÄ maalis KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

21/179/ae. 35
2/4.35
5 C13

Ulkoasiaiministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön

raportti no 17/35.

Allekirjoittanut ohellisena kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle raporttinsa no 17 : "Venäjän ja Japanin
välisen ristiriidan vaikutuksesta eräiden Euroopan val-
tioiden politiikkaan" / siv.1-4/ kuutena kappaleena.

K. J. Linn

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Varsova ssa 30 p:nä maalisk. 1935.

Asia: Venäjän ja Japanin välisen
ristiriidan vaikutuksesta eräiden
Euroopan valtioiden politiikkaan.

21 179 me. 35
2/4-35
5 C13

Niinkuin tunnettu, on yhtenä syynä, jota Neuvosto-Venäjän diplomaatit ovat käyttäneet luottaessaan saada länsivaltoja tekemään jotain rauhan ylläpitämiseksi Itä-Euroopassa, se, että he ovat vakuuttaneet, että on olemassa sotilaallinen sopimus Saksan, Japanin ja Puolan välillä.

Muutkin venäläiset kuin Neuvosto-hallituksen edustajat näyttävät olevan vakuutettuja siitä.

Varsovassa asuu eräs vanha venäläinen diplomaatti, GORLOFF, joka ennen bolshevikkien valtaanpääsemistä oli Venäjän hallituksen edustajana Puolassa. Selostan lyhyesti hänen ajatuksiaan kysymyksestä olevasta asiasta.

Vanha diplomaattinen sääntö on, että kirjalliset todistuskappaleet ennen kaikkea osottavat, mitä jokin valtio haluaa. Mitä Puolan ja Saksan suhtautumiseen Venäjään tulee, on siitä olemassa Brest-Litowskin rauhansopimus, Pilsudskin ja Petluran välinen sopimus sekä Hitlerin ja Rosenbergin teokset. Kaikki puhuu sen puolesta, että Saksan ja Puolan päämääränä on Venäjän heikentäminen. Jokaisessa ihmisessä on

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

turhamaisuus yhtenä toimivana vaikuttimena. Ukrainan erottaminen Venäjältä on yritys, joka ei ole onnistunut Pilsudskille. Hän ei siis voi sitä unohtaa. Paitsi henkilökohtaisia syitä, on olemassa isänmaallisiakin. Venäjä on "suuri karhu, joka voi häiritä leikkiviä lapsia". Saksalla olisi Ukrainasta suurta hyötyä. Se olisi sille eräänlainen siirtomaa, jossa suuret joukot saksalaisia saisivat työtä ja ansiota. "Sellainen Venäjä", sanoo GORLOFF, "joka on menettänyt Ukrainan, mahdollisesti Kaukasiankin ja suuren osan Siperiaa, on surullinen maa, ilman kaikkea poliittista merkitystä".

GORLOFF on sen vuoksi vakuutettu siitä, että varsinainen syy, minkä vuoksi Berliini ja Varsova eivät halua itäpaktia, on, että niiden ilman sitä on helpompi sodan syttyessä avustaa "itsenäistä" Ukrainaa.

Tätä vastaan voidaan huomauttaa, että Saksa ja Puola ovat kumpikin solmineet nonagressiosopimuksen Venäjän kanssa. Baltian maiden ja Tšekkoslovakian Venäjälle antama garantia ei voisi missään tapauksessa pelottaa niitä.

Miten asian laita lieneekin, on mielestäni epäilemättöntä, että Venäjän heikentäminen on sekä Saksan että Puolan etujen mukaista.

Puolassa on tosin eräs puolue, kansallisdemokraatit, joka on itsenäistä Ukrainaa vastaan, koska se pelkää, että Puolassa olevat ukrainalaiset haluaisivat liittyä uuteen valtioon. Sitäpaitsi pelätään, että Ukrainan synty tulisi myöhemmin aiheuttamaan sotia Puolan ja Venäjän välillä. Mikäli olen kuullut olisivat puolueen nuoremmat ainekset toisella kannalla tässä kysymyksessä. Hallituspuolue ja, niinkuin luulen, suurin osa

Puolan yhteiskuntaa on edelleenkin itsenäisen Ukrainan kannalla.^{1/}

Onko olemassa varsinaista sopimusta Saksan, Puolan ja Japanin välillä?

Kysymyksessä olevien maiden diplomaatit kieltävät sen. Olen huomannut, että Saksan täkäläinen suurlähettiläs pitää selviönä sitä, että k e r r a n syntyy sota Venäjän ja Japanin välillä. Puolan ulkoministeriössä ei myöskään tahdota kieltää, etteikö Ukrainan eroaminen Venäjästä tarjoaisi suuria etuja Puolalle.

Venäläisten pelko ei sen vuoksi ole aivan aiheeton. Jos Puola ja Saksa tahtovat Venäjän ja Japanin välisen sodan aikana käyttää tilaisuutta hyväkseen, on niillä luullakseni k a i k k i mahdollisuudet puolellaan. On epävarmaa tulisiko Ranska edes yrittämäänään täyttää liittolaisvelvollisuksiaan Venäjää kohtaan -- jos se nyt solmisikin liiton sen kanssa. Englantihkaan ei edes olisi Locarnosopimuksen nojalla velvollinen avustamaan sitä, jos se alkaisi sodan Saksaa vastaan.

Luultavaa on, että Itä-Aasian tapahtumilla on vaikutusta Englannin ja Venäjän väliseen "ystävyyteen". Venäjä tuntee tarvitsevansa Englannin kannatusta, ja on sen vuoksi lakkauttanut bolshevikkipropagandan Englannin alueilla. Englanti tarvitsee Venäjää taistelussa heräävää Aasiaa vastaan. Japanin yhä kasvava vaikutus uhkaa sen tärkeitä etuja. Varsovassa olevan englantilaisen siirtokunnan jäsenten kuulee esittävän sentapaisia ajatuksia, että "kaikkien valtioiden velvollisuus on avustaa Venäjää sen joutuessa sotaan Japania vastaan".

Voi kestää vielä kauan ennenkuin lopullinen ottelu herravallasta Kaukaisessa Idässä alkaa. "Sota", sanoi Japanin

1/ Puolan ja Venäjän välien tultua paremmiksi kulee tosin asiasta vähemmin puhuttavan.

lähettiläs ITO minulle, "ei koskaan ala silloin kun sitä odotetaan. Se alkaa aina odottamatta". En myöskään usko, että venäläisillä on oikein kun he väittävät, että tämä sota ja siihen mahdollisesti liittyvät toiveet ovat syynä siihen, etteivät Puola ja Saksa halua itäpaktia. On useita muitakin aktualisempia kieltäytymisen syitä. Olisi kuitenkin mielestäni väärin väittää, etteivätkö Kaukaisen Idän tapahtumat niihin liittyvine mahdollisine toiveineen ja pelkoineen vaikuttaisi eräiden Euroopan valtioiden nykyiseen politiikkaan.

V. J. Edman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA: _____

Varsinkin olevan lähetyksen raportti n:o 18.

Ministeri Edman

8/7 1938

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

351-134.

KIRJELMÄ n:o

Varsova

SSA

8

P:NÄ

huhti

KUUTA 19

35.

22 / 180 Sal. S. 35.

12/4.35

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

5 C13

VIITTAUS:

D. U. M.

19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön

raportti n:o 18/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen
toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 18: "EDENin
käynti Varsovassa" /siv. 1-6/ kuutena kappaleena.

N. J. Linn

Sivellisen.

VARSOVA

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Varsova ssa 8 p:nä huhti kuuta 19 35.

22 180 Lat. D. 35

Asia: EDENin käynti Varsovassa.

12/4.35. 2

5 C13

Niinkuin saavustin ei EDENin Varsovan käynti tehnyt Puolaa suostuvaisemmaksi solmimaan itäpaktia.

Niin pidättyväisiä kuin hallituspuolueiden lehdet ennen hänen tuloaan olivatkin, oli puolivirallisen G a z e t a P o l s k a n kirjoituksissa joskus kohtia, joista saattoi päätellä, että hallituksen kanta pysyisi muuttumattomana. Venäläisten lehtien kiivaiden ja hermostuneiden artikkelien johdosta, joissa käsiteltiin yleisen asevelvollisuuden voimaannemista Saksassa, teki lehti ivallisen kysymyksen, minkä vuoksi Neuvosto-Venäjä, joka on homo novus Euroopan kansojen perheessä, luulee voitavansa luoda Saksan vastaisen rintaman. Miksi se ei lausu suuttumustaan oman aseistautumisensa vuoksi? Moskova on nähtävästi yliarvioinut länsivaltojen toimintakyvyn.

Päivää ennen EDENin saapumista kirjoitti lehti, että ne, jotka laativat huhut, että HITLER englantilaisien ministerien Berliinissä ollessa muka olisi vaatinut Puolan Pomerellien luovuttamista Saksalle, haluaisivat, että Saksan ja Puolan välit muuttuisivat yhtä huonoiksi

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jake'luohjemaleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomasedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomasedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kuin ne olivat ennen. Tämä osottaa kuitenkin todellisuuden väärää arvioimista, jonka HITLER näkee selvemmin kuin huhujen laatijat.

Niinkuin tunnettu, oli Englannin ulkoasiainministeriötä lähellä oleva Daily Telegraph /tällä en tahdo luonnollisesti syyttää Foreign Officea/ näiden huhujen laatija. Puolalaisissa lehdissä olleiden tietojen mukaan ei lehden Berliinin kirjeenvaihtaja edes koskaan ollut lähettänyt tällaista tietoa. Hän oli lähettämässään sähkössä ainoastaan puhunut Saksan "aikomuksista". Lehden toimitus esitti asian siten, että HITLER muka olisi puhunut tällaista Englannin ulkoministerille. Havas kiiruhti heti levittämään tietoa edelleen.

Tarkoitus oli ilmeisesti herättää Puolassa epäluuloja ja tehdä se myöntyväisemmäksi itäpaktisuunnitelmille. Lapsenkin olisi kuitenkin pitänyt ymmärtää, että Saksan etujen mukaista on nykyään välttää kaikkea, mikä voisi tehdä Puolan suostuvaisemmaksi liittolaisten ehdotuksille. Tapasin ulkoministeriön virkamiehiä eräässä tšekäläisessä klubissa samana iltana kuin Daily Telegraphin tieto saapui Varsovaan. Huomasin, etteivät nämä antaneet uutiselle mitään merkitystä.

Englannin uusi suurlähettiläs Sir William KENNARD sairastui heti Varsovaan tullessaan ja on yhä edelleen vuoteen omana. Hänen lausumansa toivomuksen johdosta kävin hänen luonaan ennen EDENin tuloa. Keskustellessamme itäpaktista sanoi KENNARD minulle, että hän omasta puolestaan kyllä ymmärtää, että Puolan on vaikea sitoutua

sopimukseen, joka voi velvoittaa sen antamaan venäläisten joukkojen tulla alueelleen. Jos ei kuitenkaan, niin kuin on pelättävä, päästä sovintoon Saksan kanssa, voi Puola joutua erittäin vaikeaan asemaan. Tilanne voi muodostua sellaiseksi, että Puolan on valittava Saksan ja liittolaisten välillä.

Tähän voitaisiin huomauttaa, ettei tunnu uskottavalta, että Ranska katsoisi voivansa katkaista liittolaissuhteensa Saksan itäpuolella olevaan maahan sen vuoksi, ettei tämä suostu itäpaktiin. Mitä Englantiin itseensä tulee, niin sehän ei ole Puolaan nähden mihinkään sitoutunutkaan. Olen voinut huomata, miten vähän tosiasiallista merkitystä Puolan ulkoministeriössä näyttää antavan suunnitellulle Ranskan ja Venäjän väliselle liitolle.

Kerrotaan, että Italian taholta on myöskin osotettu suurta harrastusta itäpaktia kohtaan ja on koetettu saada Puolaa muuttamaan kantaansa. Pidän tätä uskottavana.

Käydessäni BECKin luona EDENin lähdön jälkeisenä aamuna sanoi hän aikoneensa itsekin pyytää minua luokseen, jotta hän voisi selostaa EDENin kanssa käytyjä keskusteluja. Hän pyysi minua ilmoittamaan niistä ministeri HACKZELLille. Puolan kannassa itäpaktiin nähden ei ole tapahtunut mitään muutosta, vaan on se sama kuin ennen. Paitsi BECKiä on PILSUDSKIkin esittänyt hänelle ne syyt, joiden vuoksi Puola ei katso voivansa solmia tällaista sopimusta. BECK sanoi tietävänsä, että olin täysin pe -

rillä niistä. Sitäpaitsi Puola katsoo, että jo solmitut nonagressiosopimukset paljon paremmin vastaavat Itä-Euroopan tarpeita kuin kysymyksessä oleva garantiasopimus. Se ei sen vuoksi katso, että on olemassa mitään syytä, mikä pakottaisi uuden sopimuksen tekemiseen. Olothan ovat täysin normaaleja. Ainakin Puolassa ovat kaikki tyyriä, eikä kukaan ihminen odota sodan puhkeamista. BECK sanoi arvelevansa, että EDENin Varsovassa havaitsema yleinen rauhahallisuus oli tehnyt vaikutuksen häneen. Puolalla ei ole mitään syytä Venäjän mieliksi ruveta solmimaan itäpaktia ja rikkomaan ystävällisissä suhteitaan Saksaan. Puola ei ole koskaan kieltäytynyt eikä kieltäydy vastakaan harkitsemasta niitä ehdotuksia, joita Englannin ja Ranskan hallitukset tekevät rauhan lujittamisen tarkoituksessa, jos nämä ehdotukset Puolan mielestä turvaavat rauhaa tässä osassa Eurooppaa paremmin kuin jo solmitut nonagressiosopimukset, ei Puolalla luonnollisesti ole mitään syytä olla suostumatta niihin. Toistaiseksi pidetään kuitenkin parempana sitä sopimussysteemiä, jonka Puola ja muut Itä-Euroopan valtiot itse ovat luoneet.

Paitsi Varsovassa vakinaisesti olevia puolalaisia ja ulkomaalaisia sanomalehtimiehiä, oli Hôtel d'Europe'in saaleihin kokoontunut suuret määrät ulkomaisten lehtien kirjeenvaihtajia. On siis luonnollista, että oli liikkeellä paljon mitä erilaisimpia, usein uskomattomaltakin tuntuvia huhuja. Niin kerrottiin m.m. että Puola muka olisi ilmoittanut EDENille olevansa valmis solmimaan itäpaktin jos

Englanti takaisi sen alueellisen koskemattomuuden. Niin vähän luultavalta kuin tämä tieto tuntuikin, mainitsin siitä BECKille ja kysyin oliko ollut kysymys tämäntapaista seikoista, jostain järjestelystä, jolla korvataisiin itäpakti y.m. BECK kielsi jyrkästi kaikki nämä huhut. Hän oli saanut käsityksen, että EDENin matka oli ensi kädessä informatiomatka. EDEN ei ollut tehnyt uusia ehdotuksia. BECK oli saanut käsityksen, että EDEN ymmärsi niitä näkökohtia, joita hänelle esitettiin, ja jotka tekevät mahdolliseksi suostua tehtyyn ehdotukseen.

Englannin suurlähetystön antamien tietojen mukaan olisi EDEN täällä ollessaan tullut vakuutetuksi siitä, ettei Puola voi solmia liittolaisten haluamaa itäpaktia.

BECK kertoi, että EDEN oli lähtiessään sanonut, että "mahdollisesti voidaan löytää jokin kaikkia tyydyttävä ratkaisu, vaikkakin sen löytäminen tuntuu hyvin vaikealta". Keskustelu oli koko ajan tapahtunut kaikessa ystävyydessä ilman pienintäkään yritystä koettaa painostaa Puolaa. Sain käsityksen, että BECK oli tyytyväinen EDENin käyntiin.

EDENin täällä ollessa oli BECKin mukaan myöskin ollut kysymys Baltian maiden itäpaktiasiansa Lontoossa ja Pariisissa tekemästä esityksestä. EDEN oli ymmärtänyt sen siten, että nämä maat joka tapauksessa halusivat solmittavaksi kysymyksessä olevaa paktia. BECK oli selittänyt hänelle asian oikean laidan. Tahdon omasta puolestani lisätä, että EDEN ei suinkaan ole ainoa, joka on ymmär-

tänyt väärin Baltian maiden hieman odottamattoman intervention. Kun Viro ja luultavasti Latviakin edelleenkin ovat sillä kannalla, etteivät ne voi liittyä itäpaktiin ilman Puolan ja Saksaa, tuntuu koko kääntyminen Englannin ja Ranskan hallitusten puoleen tarpeettomalta.^{1/}

Kysymykseni johdosta oliko ollut kysymys Puolan osanotosta Stresan kokouksen jälkeen mahdollisesti pidettävään konferenssiin, vastasi BECK, ettei asiassa ole tehty mitään päätöstä.

Kun LAVAL lähtee Moskovaan, on Puolan hallitus kutsunut liittolaismaansa ulkoministerin poikkeamaan Varsovassakin. LAVALin innostus itäpaktiin on aina ollut "relatiivinen", joten BECK pitää suotavana, että hänkin käy Varsovassa. Luulen että hänet otetaan erittäin ystävällisesti vastaan, BECK saapuneen asemalle y.m.^{2/} Tämä tietysti sillä edellytyksellä, ettei LAVAL ennen Varsovaan tuloaan allekirjoita tai lupaa allekirjoittaa liittosopimusta Venäjän kanssa.

W. J. Linn

- 1/ Mainittakoon, että eräs tšekäläinen sanomalehtimies tuli kerran aivan hämmästyneenä luokseni Latvian lähetystöstä, jossa ministeri WALTERS ilmeisesti myöskin oli väärin ymmärtänyt dömarchen tarkoituksen.
- 2/ Diplomaattikunnassa on kiinnitetty huomiota siihen, että BECKillä oli ainoastaan pehmeä hattu päässä kun hän oli EDENiä vastassa. Arvellaan että täten tahdotiin painostaa, ettei hän ollut läsnä ulkoministerin ominaisuudessaan, vaan henkilökohtaisena tuttavana.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 57

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsovan olevan lähetystön raportti n:o 19.

Ministeri Edman

18/7. 1935

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

23 180 Sal. O. 35.

KIRJELMÄ n:o

389-147.

23/4. 35

Varsova

SSA 18

P:NÄ

huhti

KUUTA 19

35.

VIITTAUS:

N

P:NÄ

KUUTA 19

P:TTY

n:o

5 C13

VIITTAUS:

D. U. M.

19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön

raportti n:o 19/35.

Allekirjoittanut ohellisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 19: "Ranskan - Venäjän liitto y.m." /siv. 1-5/ kuutena kappaleena.

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Varsova ssa 18 p:nä huhti kuuta 1935.

23 180 Sal. D. 35.

Asia: Ranskan - Venäjän liit-
to y.m.

22/y. 35

5 C13

Ranskan ja Venäjän liitto näyttää nyttemmin olevan tapahtunut tosiseikka. Käydessäni ulkoministeriössä koskettelin sitä ministeri SCHARTZELin kanssa.

Sekä BECK että SCHARTZEL ovat kumpikin jo aikaisemmin sanoneet minulle, etteivät he antaisi tällaiselle sopimukselle erikoisen suurta merkitystä. "Jos Ranska tahtoo tehdä liiton bolshevikkien kanssa", sanoi BECK jo heinäkuussa minulle, "niin tehköön. Sillä ei ole suutaakaan käytännöllistä merkitystä. Jokainen ymmärtää, ettei Neuvostoliitto voi lähettää sotaväkeä Ranskaan eikä Ranska Neuvosto-Venäjälle". SCHARTZEL on lausunut samaan suuntaan käypiä ajatuksia: "Liitto ei voi pelottaa ketään".

Selostan lyhyesti SCHARTZELin^{nyt} lausumia ajatuksia.

Tällaisen liiton tosiasiallinen merkitys sodan aikana on jotenkin kyseenalainen. Venäjä ja Ranska eivät ole naapurivaltoja. Sitäpaitsi on paljon tekijöitä, jotka voivat vähentää sodan aikana Venäjän arvoa liit-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tolaaisena. Rauhan aikana voi tällä liitolla sitävastoin olla poliittista merkitystä. Tällä hetkellä on vielä mahdoton täysin arvostella sen rauhanaikaista vaikutusta, sillä toistaiseksi ei tiedetä, missä määrin tahtaan käyttää sitä poliittisena aseena vissien tarkoituserien saavuttamiseksi. Mahdollista on, että Ranska, ja ennen kaikkea Venäjä, yrittävät saada Baltian maat vedetyiksi vaikutusvaltansa piiriin. Tulevaisuus näyttää missä määrin Baltian mailla on lujutta pysyä itsenäisinä politiikassaan.

Ranska, Venäjä ja Tsekkoslovakia ajattelevat luultavasti kukin ensi sijassa sitä apua, mitä ne itse sodan aikana voivat saada toisilta. Sitävastoin tuntuu siltä, niinkuin olisi vähemmän kiinnitetty huomiota siihen apuun, jota voidaan antaa toisille liittokumppaneille näiden sitä tarvitessa. Mitä Tsekkoslovakiaan tulee, on sen maantieteellinen asema sellainen, että kysymyksessä oleva liitto voi helposti muodostua sille kohtalokkaaksi. Sodan sattuessa tulevat vastustajat luultavasti ensin kääntämään aseensa sitä vastaan saadakseen sen pois pelistä. Siitä huolimatta, että Pienen Ententen on selitetty muodostavan yhtenäisen kokonaisuuden, eivät Rumania ja Jugoslavia ole osallistuneet nyt kysymyksessä olevaan liittoon.

Kysyin tiesikö Puolan ulkoministeriö oliko perää *G a z e t a P o l s k a n* Bukarestin kirjeenvaihtajan tiedossa, että Rumania oli tehnyt tyhjäksi BENESin ai-

komuksen lähettää Berliiniin protestin Saksan aseistautumista vastaan. SCHAEZEL sanoi, ettei hänellä ollut varmoja tietoja, mutta hän piti sitä mahdollisena. Taloudellisista syistä on Rumanialle erittäin tärkeätä olla hyvissä väleissä Saksan kanssa.

Mahdollisesti on asia näin, vaikka en omasta puolestani ole lainkaan varma siitä, että BENESkään on halunnut lähettää protestinoottia Berliiniin.

Stresan konferenssin päätöksistä ei SCHAEZEL tahtonut vielä lausua mitään varmaa käsitystä. Puolan ulkoministeriö ei kuitenkaan ollut taipuvainen antamaan niille kovin suurta merkitystä. On muistettava, että Englanti on edelleenkin pysynyt entisellä kannallaan ja ollut suostumatta mihinkään sitoumuksiin omasta puolestaan.

Mielestäni on Puolan ulkoministeriö oikeassa kun se poliittista tilannetta arvostellessaan antaa suuren merkityksen Englannin kannalle, t.s. sen pidättäytymiselle ottamasta sitoumuksia nykyisen tilanteen ylläpitämiseksi. Tämä Englannin kanta ottaa nimittäin suuren osan merkitystä sekä Ranskan että Italian toimenpiteiltä. Jos ajatellaan nykyään aktuaalisia poliittisia kysymyksiä, esim. Itävallan ja Memelin kysymystä, huomataan helposti miten suuri tosiasiallinen merkitys Englannin kannalla on.

MUSSOLININ levottomuus Itävallan vuoksi on helposti ymmärrettävissä. Se voimakas kansallinen nousu, joka nykyään vallitsee Saksassa, ei voi olla vaikuttamatta saksaa puhuvaan väestöön kaikkialla. On siis otetta-

va huomioon se mahdollisuus, että Itävallan väestön enemmistö jonkun ajan päästä haluaisi liittyä Saksaan. /Monet väittävät asian nyt jo olevan näin/. On jotenkin vähän luultavaa, että Englanti olisi valmis ryhtymään sotaan estääkseen Itävallan väestöä itse määräämältä kohtalostaan. Puolan ulkoministeriössä on minulle lausuttu samaan suuntaan käyviä ajatuksia Puolan kannasta. Luuleeko tosiaankin joku, että Ranska ryhtyisi sotaan Saksa vastaan olematta varma Englannin avusta?

Mitä Memelin kysymykseen tulee, pidän sitä nykyhetken ehkä arkaluontoisimpana kysymyksenä. Englannin hallituspiireissä -- ainakin mikäli sitä voidaan arvostella täältä käsin -- tunnutaan olevan erittäin tyytymättömiä Liettuan hallitukseen. Englannin tšekäläisen siirtokunnan jäsenet pitävät suoranaisena hulluutena jo ajatustakin, että Englanti voisi ryhtyä sotaan Memelin vuoksi, jossa ei ole kaikkiaan kuin 140.000 asukasta. Kysymys on joka tapauksessa erittäin epävarma. Venäjä, joka kylläkin lähettelee sotatarpeita Liettuaan ja yllyttää sen toimenpiteitä saksalaisia vastaan, ei ole edes Liettuan naapurimaa. Kirjoitin jo tammi - kuussa Ministeriölle: "Jos ^{Liettuan/}eteempäinmenoa saa häiritsemättä jatkua, ei ole epäilystäkään siitä, että saksalaiset joukot kerran miehittävät Memelin alueen -- ilman että m i n k ä ä n maan hallitus katsoo voivansa syöstä kansaansa sotaan liettualaisten tähden".

Mielestäni olisi Kansainliiton lähetettävä edustaja Memeliin valvomaan, että sekä liettualaiset että saksalaiset noudattavat voimassa olevaa oikeusjärjestystä.

Ranskan ja Saksan välinen raja on kyllä turvattu monenlaisilla garancioilla, mutta sodanvaaraa -- mikäli sen olemassaoloon uskotaan -- ei luullakseni ole haettava sieltä päin, vaan aivan muualta.

W. J. L. L. L.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/3.

ASIA: _____

Varsossa olevan lähetystön raportti n:o 20.

Ministeri Ideman.

28/5 1935.

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 491-177.

Varsova SSA 28 P:NÄ touko KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
26 1935 he.	85
31/5-35	
5 C13	

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan lähetystön

raportti n:o 20/35.

Allekirjoittaneella on täten kunnia lähettää Ministeriölle raporttinsa n:o 20: "Uusi turvallisuuspakti I" /siv. 1-3/ kuutena kappaleena.

V. J. Linn

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Varsova ssa 28 p:nä touko kuuta 19 35.

Asia: Uusi turvallisuuspakti I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
26 180 he. 35
31/5.35
5 C13

Niinkuin tunnettu, on jo jonkun aikaa ollut kysymys solmittavasta uudesta paktista, johon ei sisältyisi mitään garantiaa. Uusi pakti sisältäisi

- 1/ valtioiden välisen nonagressiosopimuksen,
- 2/ sitoumuksen olla avustamatta hyökkääjävaltiota,
- 3/ velvollisuuden neuvotella toisten paktiin osaanottaneiden valtioiden kanssa tapahtuneen hyökkäyksen johdosta.

Stresan neuvottelujen aikana antoi Saksan hallitus suostumuksensa edellämainittuihin periaatteisiin nojautuvaan sopimukseen. Sekä tästä asiasta sille tehty kysymys että vastauskin lienevät olleet jotenkin ylimalkaisia. M.M. ei ollut kysymystä siitä, mitkä valtiot osallistuisivat paktiin.

Ranskan ja Venäjän solmiman sopimuksen kautta näyttää katsottavan, että kysymys on joutunut Saksan kannalta hieman nuteen vaiheeseen. HITLER on äskettäin pitämässään puheessa ilmoittanut Saksan olevan edelleenkin valmiin tekemään nonagressiosopimuksia n a a p u r i v a l-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

t i o i d e n kanssa /Liettuaa lukuunottamatta/. Mikäli MOLTKE on minulle maininnut, ei hänellä toistaiseksi ole tietoa siitä, miten kysymyksessä oleva kohta on tulkittava. Hän tuntui pitävän mahdollisena, että se on tulkittava restriktiivisesti. Saksa ei siis olisi valmis tekemään tällaista sopimusta esim. Venäjän kanssa.

Varsovassa ollessaan LAVAL keskusteli BECKin kanssa suunnitellusta uudesta paktista. BECK oli tällöin painostanut kahta seikkaa. Ensinnäkin pitää Puola edelleenkin kiinni siitä, ettei sopimus sisällä mitään velvoitusta keskinäiseen avustukseen. Toiseksi on sovittava siitä, mitkä valtiot osallistuvat paktiin.

Viimemainitun kohdan johdosta ovat useat tšekkiläisen diplomaattikunnan jäsenet, m.m. Italian suurlähettiläs BASTIANINI, kerteneet minulle, että Puola mieluiten näkisi, että Suomi ja Rumania, eikä Tšekkoslovakia, olisivat osallisina sopimuksessa. Minulta on myöskin tiedusteltu mikä kantamme asiaan nähden on. Olen pidättyväisesti vastannut, ettei Suomen hallitus ole ollut tilaisuudessa harkitsemaan asiaa. Toistaiseksihan ei edes ole olemassa mitään paktiehdotusta.

Puolan ulkoasiainministeriöltä saamieni tietojen mukaan olisi LITVINOV sanonut LAVALille, että Venäjä mielellään julkisuudessa esiintyisi aloitteen tekijänä.

Lehdissä olleiden tietojen johdosta, että GÖRING olisi marsalkka PILSUDSKIn hautajaisissa ollessaan esittänyt LAVALille kutsun saapua Berliiniin, olen tiedustel-

lut asiaa MOLTKElta. MOLTKE kielsi tämän. Hänen mukaan sa LAVALin ja GORINGin välillä tapahtunut keskustelu oli ollut jotenkin ylimalkainen eikä ollut tuonut mitään tosiasiallista selvitystä asemaan. Kun ei GÖRING puhu ranskaa eikä LAVAL saksaa, oli ollut pakko käyttää tulkkia. Tästä, eikä asioiden paljoudesta, myöskin johtui, että keskustelu kesti verrattain kauan.

V. J. Selmanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C13.

ASIA: _____

Varsovaassa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri Idman.

28/5 1935.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 492-178.

Varsova SSA 28 P:NÄ touko KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 27/181	ae	D. 12 35
31/5.35	No	LII
	OSASTO	ASIA
5	(13)	

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan lähetystön
raportti n:o 21/35.

Allekirjoittanut ohellisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 21: "Uusi turvallisuuspakti II" /siv. 1-2/ kuutena kappaleena.

V. J. Edman

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Varsova ssa 28 p:nä touko kuuta 1935.

Asia: Uusi turvallisuuspakti II.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
27/5-35		
OSASTO	ASIA	
5	1013	

Ministeri SCHAETZEL on luottamuksellisesti kertonut minulle, että LAVALin palattua Moskovasta Varsovaan oli hänen kanssaan kysymys m.m. siitä, mikä vaikutus nyt solmittavalla sopimuksella tulisi olemaan Ranskan ja Venäjän väliseen sopimukseen. Kysymykseeni pitikö SCHAETZEL todellakin mahdollisena, että Venäjä ja Ranska luopuisivat solmimastaan liittosopimuksesta tällaisen paktin vuoksi, johon ei sisälly avunantovelvollisuutta, vastasi SCHAETZEL, että Venäjä kyllä varmaan olisi sitä vastaan. Mitä Ranskaan tulee, on kysymys joka tapauksessa toistaiseksi selvittämätön. SCHAETZELin lausunto on kieltämättä erittäin mielenkiintoinen. Puola on nähtävästi esittänyt LAVALille ajatuksen, että suunnitellulla uudella sopimuksella voisi olla vaikutusta ranskalais-venäläiseen sopimukseen, joka sen kautta tulisi tarpeettomaksi. Olisiko mahdollista, että Puola yrittäisi tehdä tästä jonkinlaisesta ehtoa osallistumiselleen uuteen paktiin? Varmaa joka tapauksessa on, että Puolan hallitus yrittää uuden pak-

JAKELUOHJE:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, vaan lähetystöpäälliköille, sotilasviranomaisille ja Suomen pankille.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tin avulla -- jos sellainen syntyy -- vähentää ranskalais-venäläisen liiton merkitystä.

Omasta puolestani en usko, että Ranska ja Venäjä luopuvat nyt tekemästään sopimuksesta.

V. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C13

ASIA: _____

Ulkomaissa olevan lähetystön raportti n:o 22.

V.a. Asiainhoitaja Sastd.

19/6 1935.

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 553-201.

Varsova SSA 19 P:NÄ kesä KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

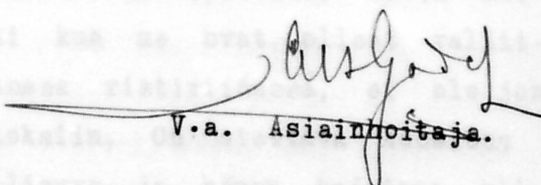
ULKOASIAINMINISTERIÖ		29/8/1935	
22/6	35	19	35
USKOTU		ASIA	
5	C13		

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön
raportti n:o 22.

Allekirjoittanut ohellisena kunnioittaen toimit-
taa Ministeriölle raportin n:o 22: Ilmiöitä Puolan
poliittisessa elämässä marsalkka PIŁSUDSKI:n kuoleman
jälkeen /siv. 1-7/ kuutena kappaleena.

V.a. Asiantuntija.

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Varsova ssa 19 p:nä kesä kuuta 19 35.

Asia: Ilmiötä Puolah poliittisessä elämässä marsalkka PIŁSUDSKIn kuoleman jälkeen.

29/181 he. 35
22/6.35
5 C13

Puolan sisäpoliittisessa johdossa ei ole ollut havaittavissa vähimmissäkään määrin niitä horjumi-
sen oireita, joita pelättiin seuraavan marsalkka PIŁSUDSKIn kuoleman jälkeen. Oppositiolehdet ovat hyvin maltillisesti arvostelleet heille vastenmielisiä hallituksen toimenpiteitä. Varsinainen vastustus alkanee vasta sejm in kokoontuessa. Parlamentissahan on täällä aina kiivaissa puheissa esiintuotu mielipiteitä, mutta niiden toteuttaminen, sikäli kun ne ovat olleet vallitsevan hallitussuunnan kanssa ristiriidassa, ei ole johtanut minkäänlaisiin tuloksiin. On otettava huomioon että PIŁSUDSKIn henkilöllisyys ja hänen kaikissa piireissä tunnustettu rajoittamaton auktoriteettinsa olivat omiaan helpottamaan hallitusvallan suunnittelemien linjojen toteuttamista. Kun puolalaisten kanssa tulee puhe mahdollisuudesta jatkaa tätä politiikkaa samojen suunta-
viivojen mukaan, viittaavat he aina siihen lujaan hallitusmuotoon, jonka edesmennyt marsalkka juuri valmistu-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

neena jätti perintönä kansalleen.

Uutta hallitusmuotoa arvosteltaessa on heti todettava sen vahva rakenne, jonka tarkoituksena on mahdollisimman suuren vallan keskittäminen presidenttiin ja hallitukseen. Presidentin valta ei ilmene ainoastaan siitä "veto"-oikeudesta, joka on hänelle varattu, hän kun voi kieltäytyä sejm'n hyväksymän lain allekirjoittamisesta, mistä seuraa, että se toimitetaan edustajakamareihin uudelleen käsiteltäväksi. Presidentillä on nimittäin myös oikeus olla erottamatta ministeriä, jonka erottamista sejm on vaatinut. Tämä voi tapahtua kahdella eri tavalla, joko siten, että uudet sejm-vaalit määrätään tai että asia alistetaan senaatin käsiteltäväksi. Ainoastaan, jos päätös senaatissa pysyy muuttamattomana, on presidentti pakotettu erottamaan ministerin. Kuitenkin on huomattava, että presidentti itse on määrännyt 1/3 osan senaatin jäsenistä, joten on oletettava että senaatti tällaisissa riitakysymyksissä hänen ja sejm'n välillä on presidentin tukena.

Uudessa hallitusmuodossa on useampia samanlaisia määräyksiä, jotka myöntävät niille elimille, joille hallitusvalta on uskottu, mahdollisuuden yhteistoimin toteuttaa tahtonsa ja pyrkimyksensä siinäkin tapauksessa että sejm on sitä vastaan. Kuitenkin rajoitun mainitsemaan ainoastaan ylläolevan tapauksen, koska siitä ilmenee se periaate, jolla on tahdottu turvata hallitsevien mahdollisuudet kukistaa vastahakoiset.

Joskin pinnalla maassa vallitsee rauhallinen

mieliala, niin puolueiden johtopiireissä voidaan kuitenkin huomata juonia punottavan tulevan sejin istunto-kauden vastaanottamista varten.

Kaikki ovat sitä mieltä, ettei ennen syksyä tule tapahtumaan minkäänlaisia merkityksellisiä hyökkäyksiä nykyisen hallituksen kimppuun. Sellainen on aina -kin yleinen mielipide, jonka todennäköisyyteen uskotaan myöskin ulkomaisten lehtimiesten keskuudessa. /Niin esim. Times'in vakinaisesti täällä asuva kirjeenvaihtaja, joka odotettujen "mielenkiintoisten" tapahtumien johdosta ei tahtonut ennen lähteä lomalle, nyt arveli voitavansa poistua pariaksi kuukaudeksi, "koska peli vasta syksypuolella alkaa"/.

Ei liene luultavaa, että missään yhteiskuntapiirissä tai puolueessa -- niinkuin keskusteluissa liioitellen voi kuulla sanottavan -- tarkoituksellista vallankumouksellista menetelmää suunniteltaisiin. Mutta, että eräissä piireissä on suurta tyytymättömyyttä nykyiseen hallitussuuntaan, voidaan havaita ennen huomattavassa aademassa olleiden henkilöiden lausunnoista. Kun helluntaina vierailin erään suurtilanomistajan luona Länsi-Puolassa, Puolan korridorissa, jossa vieraana oli myöskin kenraali Stanislas HALLER, Puolan armeijan yleisesikunnan ent. päällikkö, joka joutui oppositiopuolueiden riveihin saatuun eronsa PİLSUDSKIn vallankaappauksen jälkeen vuonna 1926, niin hän aivan avoimesti, ei kuitenkaan läsnäollessani, oli arvostellut nykyistä hallitusta ja lausu -

nut erittäin halventavia sanoja sen jäsenistä. Keskustelusta voi havaita, että mieliala yleensä oli hyvin tyytymätön järjestelmään ja huomasin että on niitäkin, jotka suunnittelevat uuden järjestelmän aikaansaamista. Mutta puolalaisethan slaavilaiseen tapaan puhuvat paljon, vaikka teoissaan ovatkin verrattain saamattomia.

Mitä mahdollisuuksia olisi sitten alkavalla oppositioliikkeellä onnistumiseen? Ne supistuvat kyllä erittäin vähiin. Hallituksen ja johtomiesten kannattajat ovat armeijapiirien luottamusmiehiä. "Pułkownik"it /everstit/, eri puoluekunta, jonka johtajana nykyinen pääministeri, eversti SLAWEK jo kauan on ollut, ovat hallitsevia. Heti marsalkka PIŁSUDSKIn kuoltua astuivatkin, varmasti marsalkan tahdonilmaisun mukaisesti, muutamat ansioituneet kenraalit etusijalle. Hallituspuolueen nimitys on "B.B.", josta "everstit" ovat puoluekunta. Mutta muitakin puoluekuntia on olemassa B.B.-puolueessa ja siinä ehkä piilee suurin vaara, sillä puolueella on suuri valikoima päteviä miehiä, joista kukaan ei tahdo antaa etusijaa toiselle. Kerrotaan m.m. samassa puolueessa olevan sekä ulkoministeri BECKin että uuden armeijanylitar-kastajan RYDZ-SMIGLY'n kannattajia, siis kummatkin eri leirejä. Tämän seikan merkityksen selittävät ne keinot, millä johtomiehet yrittävät tukea asemaansa. Yllämainitussa hovissa, jossa vierailin helluntaina, tapasin ministeri CHARWATin seuraajana Helsinkiin mainitun ministeri GÜNTHERin, joka nykyään on lähettiläänä Belgradissa. Hän lausui, kuitenkin aavistamatta että siitä sai-

sin tiedon, ettei hän odota nimittämistään Helsinkiin ainakaan niin kauan kuin BECK on ulkoministerinä ja mainitsi "suosiostaan" hallitsevissa piireissä, että hänelle on myönnetty 6 kuukauden "virkaloma", jota hän paraikaa nauttii. Näin yritetään pitää etäällä epämieluisia miehiä, mutta tällainen menetelmä herättää tietysti katkeruutta, ja oli GÜNTHERilläkin ollut paljon moittimista hallitussuunnasta, vaikkakin hänen väitetään olevan B.B.-puolueen miehiä.

Yhdessä suhteessa kuitenkin kaikki B.B.-puolueen ryhmät ovat yhtä mieltä. Tämä koskee puolueen ehdotusta uudeksi vaalilaiksi, mikä on PILSUDSKIN valvomana valmistettu. Kun asia nyt on ollut esillä valiokunnissa, on jo oppositiotalolta kiivaasti moitittu ehdotusta ja varmasti tulee keskustelu sejmässä lainehtimaan ankarasti sen johdosta.

Nykyinen vaalijärjestelmä ei kylläkään ole antanut kansalle mahdollisuutta itse välittömästi valita edustajiaan. Välittäjänä on ollut puolue. Valitsija on ainoastaan voinut merkitä numeron seteliinsä, joka on merkinnyt hänen antavan äänensä jollekin puolueelle, jonka johto sittemmin itse on määrännyt edustajansa. Ehdokkaiden nimittäminen on siis ollut puolueiden johtomiesten asiana ja epämieluisalle ehdokkaalle tuskin on ollut mahdollista voida läpäistä vaalissa. Puolueet ovat siten kokonaan voineet määrätä edustajiensa toiminnan.

Uusi ehdotus antaa ehdokkaiden nimittämisen kansalaisyhtymille /kaupungeissa eräät virkailijat ja maal-

la maatalouskerhot j.n.e./, joiden jäsenillä on suora intressi virallisten asioiden hoitoon. Vastaväitteenä on tietysti, että täten arveluttavasti riistetään valitsijoilta mahdollisuus itse nimittää haluamansa ehdokkaat.

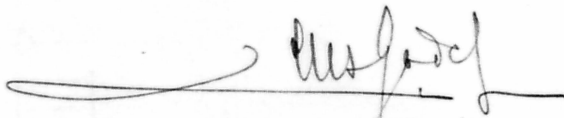
■ ■ ■

Ulkopoliittisesti on tilanne pysynyt muuttumatta. PİLSUDSKIn nyttemmin täytetty tahto, että hänen sydämensä oli säilytettävä Wilnossa, oli kuolleen valtiomiehen viimeinen reaalinen tahdonilmaisu, ulottuen kuoleman jälkeen, jonka symbolisesta merkityksestä hän oli tietoinen. Liettuan vaatimukset Wilnon maakuntaan nähden eivät tietenkään tämän mielenilmaisun johdosta ole vähentyneet, ja tulevaisuus tulee osoittamaan tämän ohjeen maagillisen voiman.

Länteen ja itäänpäin jatkuu politiikan suunta kuten ennen. Saksaan nähden ei ole huomattavissa mitään erikoista uutta. Kuitenkin voidaan ehkä havaita oireita, jotka viittaavat siihen, että Saksan viime aikoina yhä tehostettu taloudellinen toiminta Rumaniaan nähden on poliittinen tausta, jossa Puolakin saa osansa, Tšekkoslovakian neuvosto-venäläisystävällinen politiikka on nimittäin antanut mahdollisuuden koettaa yrittää Pikku Ententen hajoittamista. Maaperä alkaa ehkä olla suotuisa, kun liitossa on Jugoslavia, joka ei vielä virallisesti ole tunnustanut Neuvosto-Venäjää eikä näytä olevan halukas ryhtymään tällaiseen yhteistyöhön. Myös Ru-

manialle on Neuvosto-Venäjän kasvava vaikutus hankala sen maantieteellisen aseman ja suuren venäläisväestön takia. Vallankumouksellisten aatteiden leviämisen vaara on ilmeinen.

Puola ehkä olisi Rumanian vanhana "suojelijana" sopiva välikappale Saksan lähentymisessä Rumaniaan, kun suora tie näyttää Rumanialle liian nöyryyttävältä.

V.a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: S

OSASTO: C 13

ASIA: _____

Varsovassa olevan lähetystön raportti n:o 23

Ministeri Fölsman

1/2 1935

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 587-218.

Varsova SSA 1 P:NÄ heinä KUUTA 19 35.

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 32/188 sal. D. 1035.		
572.33.	No	LVI.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
S	C 13	

Ulkosasiainministeriö

LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön

raportti n:o 23.

Allekirjoittanut ohellisena kunnioittaen toimit-
taa Ministeriölle raporttinsa n:o 23: "Uusi turval-
lisuuspakti III" /siv. 1-5/ kuutena kappaleena.

V. J. Palmu

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Varsova ssa 1 p:nä heinä kuuta 1935.

Asia: Uusi turvallisuuspakti III.

SÄHKÖMINISTERIO		
n:o 32/188 Sal. O. 1935.		
72. 11. 35.	?	1111
5	C 13	

Niinkuin raportissani viimekuluneen toukokuun 28 päivältä mainitsin, on Saksan kanta uuteen turvallisuuspaktisuunnitelmaan nähden epäselvä.^{1/} Stresan konferenssin aikana oli se antanut suostumuksensa tai oikeastaan vahvistanut periaatteellisen vastauksensa, jonka se oli antanut englantilaisten ministerien Berliinissä olon aikana. Ranskan ja Venäjän välinen sopimus, jota Saksa pitää itseään vastaan suunnattuna, on saattanut asian jossain määrin uuteen vaiheeseen.

Saksan hallitus oli, niinkuin tunnettu, esittänyt Pariisissa huomautuksia Ranskan ja Venäjän välistä sopimusta vastaan, jonka se katsoo olevan ristiriidassa Locarnon sopimuksen periaatteiden kanssa. Ranskan hallitus on tämän jälkeen tiedustellut Saksan kantaa turvallisuuspaktiin nähden.

Mikäli MOLTKE on minulle sanonut, ei Saksa ole

1/ Vert. Ulkomaadustuksen tiedoitus n:o 122, 6/6 1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pitänyt kiirettä vastauksen antamisella, koska se ei ollut saanut vastausta tekemiinsä edellämäinnittuihin huomautuksiin.

Ranskan suurlähettiläs NOEL on maininnut minulle, ettei Ranska, joka edelleenkin on innostunut kysymyksessä olevan turvallisuuspaktin aikaansaamisesta, tule jatkamaan eikä voikaan jatkaa paktia koskevia neuvotte-luja muiden valtioiden kanssa ennenkuin Saksan kanta asiassa on täysin selvä.

Nyt on Ranska, niinkuin tunnettu, antanut vastauksensa Saksan ranskalais-venäläistä paktia koskeviin huomautuksiin. Kun vastauksen sisällöstä on ollut tietoja lehdissäkin, en katso olevan syytä tässä lähemmin selostaa sitä. Vastauksessaan Ranska m.m. huomauttaa, ettei solmittu sopimus ole ristiriidassa Locarnon sopimuksen kanssa, koska senkin tarkoituksena on rauhan ylläpitäminen.

Annettu vastaus tuskin tyydyttää Saksaa, mutta mahdollista on, että se kuitenkin ennen pitkää tulee määrittelemään kantansa turvallisuuspaktiin nähden.

Ulkoministeri BECK on lausunut minulle arvelun, että turvallisuuspaktia jälleen ruvetaan ajamaan innokkaamin. Englanti on -- asiaa on mahdoton kieltää -- vastoin Stresan päätöksiä ja Versailles'n sopimusta ominpäin muista liittolaisista välittämättä solminut Saksan kanssa laivastosopimuksen. Kun Englannin menettely on herättänyt suurta tyytymättömyyttä Pariisissa, on välttämätöntä antaa

hyvitystä Ranskalle. Englanti tulee luultavasti senvuoksi lähiaikoina innokkaimmin tukemaan Ranskan yrityksiä itäpaktiasiansa. Tämähän on se asia, joka on Ranskan sydäntä lähellä.

Kun NOEL oli maininnut minulle, että Puola on antanut suostumuksensa /adhésion/ tähän paktiin, kysyin BECKiltä oliko asiassa tapahtunut jotain erikoista Bukarestissa oloni aikana.

BECK kielsi, että asiasta olisi ollut neuvotteluja LAVALin Varsovassa käynnin jälkeen. Puolan kysymyksessäolevaan konsultatiivipaktiin lupaama "adhésion" ei ole ollut ehdoton. BECK sanoi kiinnittäneensä LAVALin huomiota m.m. seuraavaan kolmeen seikkaan.

1/ Puola ei ole innostunut tällaisen paktin aikaansaamisesta, koska se ei usko, että siitä on mitään erikoista hyötyä. Ennenkuin se antaa lopullisen suostumuksensa, on sen senvuoksi tarkoin arvesteltava saavutetaanko uuden paktin kautta jotain positiivista hyötyä. Missään tapauksessa ei uusi pakti saa saattaa Puolaa epäedullisempaan asemaan kuin se, missä se nyt on.

2/ Puola antaa erikoisen arvon niille nonagressiopakteille, jotka se on solminut naapurisuurvaltain kanssa. Edellytyksenä sen osanotolle uuteen paktiin on senvuoksi se, että molemmat, sekä Saksa että Venäjä, osallistuvat uuteen sopimukseen.

3/ Kun Kansainliitto on niin suuresti menettänyt vaikutuksestaan ja arvovallastaan, että ajatus on herän-

nyt uusien paikallisten konsultatiivipaktien kautta lisätä yleistä turvallisuutta, katsoo Puola, että sen on silloin itsensä omien etujensa mukaan saatava määrätä kantansa siihen "valtiopiiriin" nähden, jossa on tarkoitus sovelletta uutta paktia. Puola ei tule sallimaan, että muut sanelevat sille, mitkä valtiot kuuluvat siihen, mitkä eivät. Asiaa lopullisesti ratkaistaessa tulee Puola ehdottomasti pitämään kiinni tästä periaatteesta. BECK sanoi maininneensa LAVALille esimerkkinä siitä, miten Puolan kannalta omituiseen tulokseen tullaan, kun tällaista "intressipiiriä" luotaessa ei pidetä kiinni sen omista eduista, vaan muista sille vieraista näkökohdista. Sopimukseen on suunniteltu Tsekkoslovakiaa, jonka kaikki edut kohdistuvat Tonavan maihin, joissa Puolalla ei ole mitään erikoisia etuja valvottavana. BECK sanoi "otta neensa vapauden" huomauttaa LAVALille siitä, että Itämeren maat, Ruotsi ja Suomi, joiden kanssa Puola on yhteistoiminnassa monella alalla, eivät osallistuisi paktiin. Uuden paktin tarkoituksena on ilmoitettu olevan myötävaikuttaa rauhan ylläpitämiseen Euroopan koillisessa osassa /Nordostpakt/, mutta sen tosiasiallinen sisällys vastaa hyvin vähän tätä ilmoitettua tarkoitusta.

BECKin minulle antama selostus keskustelustaan LAVALin kanssa selittää mielestäni osaltaan, minkä vuoksi tämä kosketteli asiaa heidän ministeri HACKZELLin kanssa tavatessaan Varsovassa. Se osottaa myöskin, miten ovat saaneet alkunsa ulkomaalaisten virkaveljieni kertomukset,

että Puola haluaisi paktiin Suomea Tšekkoslovakian sijasta.^{1/}

Niinkuin edellisestä näkyy, on Puolan uuteenkin turvallisuuspaktiin antama suostumus toistaiseksi epävarma.

W. J. Salonen

1/ Vert. Ulkomaanedustuksen tiedoitus n:o 122, 6/6 1935.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsinaisissa olevan lähetysten raportti n:o 24.

Ministeri Edman

16/7.1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 624-232.

Varsova SSA 10 P:NÄ heinä KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

LÄHETYS		
18/7/35	3	LÄH
RYHMÄ		
S	C 10	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan lähetystön
raportti n:o 24.

Allekirjoittanut täten oheisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 24: "Puolan diktatuurin lujittaminen" /siv. 1 - 6/ kuutena kapaleena.

U. J. Linn

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Varsova ssa 10 p:nä heinä kuuta 1935

Asia: Puolan diktatuurin lu-
jittaminen.

33 / 182 Sal. 1935.		
15/7 35	?	ER
S	C 13	

Kun PIŁSUDSKI toukokuussa v. 1926 oli Varsovassa kolme päivää kestäneiden taistelujen jälkeen ottanut vallan käsiinsä, piti hän koossa olevalle eduskunnalle kaikkialla maailmassa tavatonta huomiota herättäneen nuhdesaarnan. PIŁSUDSKI sanoi m.m., ettei Puolan kansa ollut osottautunut kypsäksi parlamentaariseen hallitustapaan, minkä vuoksi hän oli julistanut sodan "roistoja, murhaajia ja rikoksentekijöitä vastaan". Hän ei tulisi sallimaan, että häntä tulevaisuudessa syytettäisiin siitä, ettei hän ollut saattanut loppuun alkamaansa työtä ja ettei hän ollut "Käyttänyt keppiä".

Eduskunnalla, jossa PIŁSUDSKILLA vuoteen 1931 asti oli enemmistö vastassaan, ei vallankaappauksen jälkeen ollut mitään käytännöllistä merkitystä. Sen lausuntoihin ja päätöksiin kiinnitettiin huomiota sikäli, kun ne vastasivat hallituksen aikeita ja tarkoituksia.

V. 1931 pantiin toimeen uudet vaalit, jotka antoivat hallitukselle enemmistön. Muistettaneen, että hallitus käytti valtaansa vaalien aikana erittäin kovaku-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

raisesti. M.m. suljettiin useiden vastustuspuolueiden johtajat parin kuukauden ajaksi Brest-Litowskin linnaan.

Uusi eduskunta on ollut yhtä tottelevainen PIŁSUDSKille kuin konsanaan Saksan ja Italian edustukset HITLERille ja MUSSOLINille. Ulkonaisena merkinä eduskunnan alistuvaisuussuhteesta voitiin jo sen kokoontumisen ensi päivänä pitää sitä, että eduskunnan puemiehekseen valitsema henkilö tiedusteli hallituksen mielipidettä ennenkuin hän katsoi voivansa ottaa vastaan hänelle tarjotun luottamustehtävän.

Oltakoon PIŁSUDSKIn hallitus- ja menettelytavasta mitä mielipidettä tahansa, on kuitenkin tunnettava, että Puola hänen aikanaan on sisäisesti suuresti edistynyt samalla kuin sen kansainvälinen asema on vahvistunut.

Vaikkakin Puolaa siis todellisuudessa on hallittu diktatoorisesti, on sillä kuitenkin tähän asti ollut eduskunta, johon ainakin osa väestöä vapaasti oli voinut valita itse haluamansa edustajat.

Se uusi vaalitapa, jonka sejm ja nyttemmin senaatti ovat hyväksyneet, tekee lopun kansan oikeudesta itse vapaasti valita edustajansa. Uuden vaalilain mukaan voi kansa valita edustajansa suhteellisesti harvojen ehdokkaiden joukosta.

Vaaleja varten sejmiin jaetaan maa 104 vaalipiiriin, joista jokaisesta valitaan 2 edustajaa. Nämä kaksi edustajaa valitaan neljän ehdokkaan joukosta, jotka ehdokkaiden nimittämistä varten valittu lautakun-

ta asettaa. Lautakuntaan valitsevat jäseniä paikalliset itsehallintopiirit, maatalouskamarit, teollisuus- ja kaupakamarit, käsityökamarit, ammattijärjestöt sekä henkisen työntekijäin ammattijärjestöt. Jos vaalipiirissä on yli 75.000 asukasta, voivat sitäpaitsi lääkärit, asianajajat, notaarit, teknilliset yhdistykset, naisjärjestöt ja siellä mahdollisesti olevat korkeakoulut valita edustajia lautakuntaan. Huomattava on, että vähintään 500 henkeä käsittävät valitsijaryhmät voivat valita yhden edustajan ehdokkaita asettamaan lautakuntaan.

Senaatin 96 jäsenestä nimittää presidentti kolmannen osan eli 32. Muut edustajat valitaan vojevoodikunnittain. Vaalin toimittavat erikoiset lautakunnat, joihin vojevoodikunnassa olevat vaalipiirit lähettävät kukin yhden edustajan. Jokaiseen vaalipiiriin kuuluu 90-120 vaalioikeutettua jäsentä. Oikeus valita senaattoreja on seuraavilla kansalaisryhmillä:

1/ henkilökohtaisten ansioiden perusteella: kansalaiset, joilla on Valkoisen kotkan, Virtuti Militarin, vapaudenristin taikka urhoollisuusmitalin, Polonia Restituta taikka ansioristin kunniamerkki;

2/ sivistysmäärän perusteella: a/ kansalaiset, jotka ovat läpikäyneet oppikoulun taikka ammattikoulun, pedagogilyseon taikka upseerikoulun; b/ kansalaiset, jotka ovat läpikäyneet edellämainittuihin kouluihin rinnastettavan koulun taikka joilla on upseerin arvo;

3/ luottamustointen perusteella: a/ kansalaiset

joilla asianomaisen vaalin perusteella on toimi paikallisessa itsehallintoelimityksessä, nimittäin: vojevodikunta/maakunta/neuvokset, piirineuvokset, kunnallisneuvokset maalla ja kaupungissa ja kaupunkihallinnon jäsenet; b/ kansalaiset, jotka ovat taloudellisen itsehallintoelimityksen toimihenkilöinä tai toimivat taloudellisten ja ammattillisten järjestöjen hallinnoissa, nimittäin: maatalouskamarineuvokset, kauppakamari- ja käsityöläisneuvokset, ammattikuntien taikka taloudellisten ja käsityöläisjärjestysten hallintojen esimiehet, mitkä laitokset ovat ammattilain säännösten alaisia, maatalouspiirien hallintojen esimiehet, mitkä laitokset toimivat maatalouskamarien ja järjestöjen yhteydessä, sekä lisäksi ammattityöläisjärjestöpiirien hallintojen esimiehet, mitkä piirit maksavat palkkaa vähintään 1000 jäsenelle; c/ tärkeimpien taloudellisten yhdistysten paikalliskerhojen /paikallisyhdistysten/ hallintojen esimiehet; d/ tärkeimpien yhdistysten hallintojen jäsenet, mitkä osastot ovat määritellyt kirjainten b/ ja c/ kohdalla.

Lautakunnan kokouksessa on vaali toimitettava ilman keskustelua.

Kun hallituksen vaikutusvalta paikallisessa hallinnossa ja valtion kaikilla muillakin aloilla on erittäin suuri, tulee vastustuspuolueiden olemaan vaikea saada haluamiaan henkilöitä ehdokkaiksi. On sitäpaitsi olemassa kunnallisia itsehallintoalueita, niinkuin esim. Varsovan kaupunki, joissa ei edes ole valittua kunnallishallin-

toa ja kunnallisia valtuutettuja, vaan joissa, niinkuin Saksassakin, asioista huolehtii hallituksen nimittämä komissaari. Määräykselle, että vähintään 500 valitsijaa voidaan ehdokkaiden asettamista varten asetettuun lautakuntaan haluamansa henkilön, eivät vastustuspuolueet tunnu antavan erikoista merkitystä. Kun ilmoitus viranomaisille on tehtävä kirjallisesti, tulee olemaan vähän sellaisia, jotka haluavat täten ilmoittaa kuuluvansa hallituksen vastustajiin. Asiaa arvosteltaessa on muistettava, että tärkeitä asiat eroavat suuresti meikäläisistä. Viranomaisilla on useita mahdollisuuksia tehdä vaikeuksia ja aiheuttaa ikävyyksiä haluamalleen henkilölle.

VähemmistökansallisuuDET joutuvat tämän vaalitavan kautta erittäin epäedulliseen asemaan. Asiaa käsiteltäessä ovat niiden edustajat lausuneet ajatuksenaan, että suuretkin, miljoonia henkilöitä käsittävät vähemmistöt helposti voivat joutua kokonaan ilman edustajaa.

K a i k k i vastustuspuolueet samoinkuin k a i k k i vähemmistöryhmät ovat yksimielisesti äänestäneet hallituksen ehdotusta vastaan. Vastustuspuolueiden taholta on lausuttu uhkaus, etteivät ne laisinkaan aijo osallistua vaaliin. Tähän ovat hallitusta kannattavat lehdet vastanneet ilmoittamalla, että hallitus aikoo kieltää kaiken toiminnan, jonka tarkoituksena on vaalien "boikottaus".

Nykyinen hallitussuunta on vahva. Sen käsissä on armeija, virkakunta ja poliisilaitos. Tähän tulee lisäksi, että maaseutuväestön suurin osa on jotenkin vä-

linpitämätöntä. Sanomalehtien lukijapiiri on suhteellisesti vähäinen eikä niillä ole mitään sanottavaa poliittista vaikutusta. Viranomaisilla on sitäpaitsi takavarikoimisen y.m. kautta mahdollisuus estää itseään vastaan kohdistettu arvostelu. Käsitykseni on senvuoksi se, että Puola tulee antamaan esimerkin maasta, jossa diktatuuri jää voimaan diktaattorin kuoltuakin.

Hallituspuolueen voimakkain nimi on kieltämättä PIŁSUDSKIn toivomuksen mukaan armeijan ylitarkastajaksi nimitetty kenraali RYDZ-SMIGŁY, joka oli PIŁSUDSKIn lähimpänä avustajana "legioonaja" muodostettaessa. Tämä ei kuitenkaan PIŁSUDSKIn tavoin samalla kertaa ole hallituksen jäsenenä, mikä seikka epäilemättä on omiaan vähentämään hänen mahdollisuuksiaan käyttää vaikutusvaltaansa. Toistaiseksi ei vielä ole päätetty milloin presidentin vaali tapahtuu.

Niinkuin jo ennen olen maininnut, on erovalla presidentillä ja erikoisella tavalla asetetulla lautakunnalla oikeus asettaa ehdokkaansa presidentinvaalia varten. Väestöllä on mahdollisuus valita kummankin ehdokkaan välillä. Jos presidentti ja lautakunta ovat yksimielisiä, ei mitään vaalia tarvita, vaan niiden nimeämä henkilö katsotaan ilman muuta valituksi.

V. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA: _____

Varsovaassa olevan lähetystön raportti n:o 25.

Ministeri Følman

20/8 1935

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 770-272.

Varsova SSA 30 P:NÄ elo KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

34/182 Tal. 35

3/9-35

5 013

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetyksen
raportti n:o 25.

Allekirjoittanut oheisena kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle raporttinsa n:o 25: "Keskustelu ulkominis-
teri BECKin kanssa. /Käynti Suomessa - Venäjä - Rumania-
Liettua - Italian ja Abessinian konflikti/." /siv. 1 - 4/
kuutena kappaleena.

K. J. Linn

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Varsova ssa 30 p:nä e l o kuuta 19 35.

37/182 Sal. 35.

Asia: Keskustelu ulkoministeri
BECKin kanssa. /Käynti Suomessa -
Venäjä - Rumania - Liettua - Ita-
lian ja Abessinian konfliktit/.

2/9-35
OSASTO
5 (13)

Käydessäni tapaamassa ministeri BECKiä rupesi hän heti puhumaan käynnistään Suomessa. Hän sanoi olevansa erittäin tyytyväinen siitä, että hänellä oli ollut tilaisuus avoimeen keskusteluun Tasavallan Presidentin, pääministeri KIVIMÄEN ja ulkoministeri HACKZELLin samoin kuin useiden muidenkin huomattavien suomalaisten kanssa. Vastaanotto, mikä oli tullut hänen ja hänen puolisonsa osaksi, oli ollut erittäin sydämellinen. Puolalaiset olivat koko ajan tunteneet, että heihin suhtauduttiin sympatialla. Yhdessäolo oli senvuoksi ollut erittäin mieluista ja säilyttävät he kaikki mitä kau-
neimman muiston oleskelustaan Helsingissä. BECK pyysi minua kirjoittaessani ministeri HACKZELLille esittämään vielä kerran hänelle kiitokset puolalaisten osaksi tulleet ystävydestä.

Varsovassa olevat virkatoverini ovat samoin kertoneet minulle, että BECK oli ollut hyvin tyytyväinen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Suomessa käyntiinsä. Hänen seurueeseensa kuuluneet virkamiehet saivat kotiin palatessaan lähetystösihteeri ERM-Stille, että vastaanotto oli ollut suorastaan "kuninkaallista" ja oli suuresti ylittänyt heidän odotuksensa.

BECK kertoi, että LAVAL oli lausunut Puolan Pariisissa olevalle suurlähettiläälle, että hän paheksuu "Le Temps" in elokuun 12 päivän numerossa ollutta kirjoitusta, jossa erittäin epäystävällisesti ja epäluuloisesti suhtauduttiin BECKin Helsingin matkan tarkoituksiin. BECKin luulon mukaan artikkeli oli venäläisten inspiroima.

Kysymykseeni arveliko BECK, että venäläisten tyytymättömyyden syynä yhä edelleenkin oli se, ettei Puola halunnut yhtyä itäpaktiin, vastasi BECK myöntävästi.

Huomautin BECKille, että eräiden tietojen mukaan olisivat muutamissa rumonialaisissa lehdissä olleet Puolaa vastaan kohdistetut kirjoitukset myöskin venäläisten inspiroimat. BECK vastasi pitävänsä sitä mahdollisena, mutta lisäsi, että nykyään on Rumaniassa huomattavissa ankaraa vastustusta TITULESCOn venäläisystävällistä politiikkaa vastaan. Niin on Kisinevissä äskettäin pidetty suuri kokous, johon on ottanut osaa 30.000 henkeä. Kokouksesta on m.m. lähetetty kuninkaalle sähkösanoma, jossa on pyydetty hänen interventiotaan TITULESCOa vastaan.

Kysyin BECKiltä oliko hän vakuutettu siitä, ettei enää ollut syytä pelätä, että Rumania solmisi Venäjän kanssa samanlaisen sopimuksen, jonka Ranska ja Tšekkoslovakia olivat solmineet. BECK vastasi, että mieliala Rumaniasa oli yleensä hyvin vaihtelevaista, mutta ainakin nyt näytti siltä, niinkuin TITULESCON olisi mahdotonta saada kuningasta ja hallitusta hyväksymään sitä.

Siirsin senjälkeen keskustelun Puolan suhteisiin Liettuaan. Puolalaisissa lehdissä on nimittäin nykyään omistettu suurta huomiota Liettualle. Lehdet sisältävät otteita Kaunaksen lehdistä, joissa puhutaan välttämättömyydestä saada aikaan sovinto Puolan kanssa.

BECK kertoi, että hänen ollessaan viime huh-tikuussa Genèvessä Liettuan ulkoministeri oli keskustellut pitkälti hänen kanssaan. BECK sai tällöin käsityksen, että eräänlainen läheneminen piakkoin olisi odotettavissa. Liettuassa on kaikesta päättäen olemassa piirejä, jotka haluaisivat sitä. Hallituksen näyttää kuitenkin olevan erittäin vaikea tehdä mitään päätöstä. Asiassa ei ole toistaiseksi tapahtunut mitään.

Lopuksi siirtyi keskustelu Italian ja Abessinian selkkaukseen. BECK sanoi, ettei Puolalla ole mitään suoranaisia etuja valvottavana tämän asian yhteydessä. Sen suhteet Italiaan ovat hyvät. Toiselta puolen on Puolan etujen mukaista, ettei Kansainliitonkaan merkitys ja arvovalta vähene. Puola haluaisi senvuokai,

että konflikti saataisiin jollain tavoin selvitetyksi. Ennen Kansainliiton neuvoston kokousta ei voida sanoa mitään lopullista sovinnon mahdollisuuksista. Joka tapauksessa voitane pitää varmana, ettei Englanti ryhdy ominpäin mihinkään toimenpiteisiin Italiaa vastaan.

W. G. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA: _____

Varsovaassa olevan lähetystön raportti n:o 26.

Ministeri Edman

31/8 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KUULIAKSI
35 / 182

KIRJELMÄ n:o 771-273.

Varsova SSA 31 P:NÄ e l o KUUTA 19 35.

2/9-35	2	LE
	5	C13

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön
raportti n:o 26.

Allekirjoittanut oheisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 26: "Puolan uuden eduskunnan vaalit ja kokoonpano" /siv. 1 - 4/ kuu-
tena kappaleena.

V. J. Adman

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Varsova ssa 31 p:nä e l o kuuta 19 35.

35/182 Sal.

35.

Asia: Puolan uuden eduskunnan
vaalit ja kokoonpano.

2/9. 35.
5 C13

Olen eräässä aikaisemmassa tiedoituksessani selostanut Puolan uusia vaalilakeja.^{1/}

Kun vaalilaissa edellytetyt vaalilautakunnat nyttemmin ovat asettaneet edustajaehdokkaat ja väestön lain mukaan on valittaessa äänestettävä ainoastaan lautakuntien asettamia ehdokkaita, on jo nykyään mahdollista sanoa millaiseksi uuden eduskunnan kokoonpano tulee muodostumaan. Hallituksen arvellaan saavan noin 80 à 85 % kaikista edustajapaikoista. Jos se olisi halunnut, olisi se voinut saada 100 %. Kaikki puolalaiset vastustuspuolueet, kansallisdemokraatit, sosialistit, kristilliset demokraatit ja suurin osa n.s. talonpoikaispuoluetta ovat nimittäin pidättäytyneet valitsemasta jäseniä vaalilautakuntiin, eivätkä siis myöskään ole voineet saada edustajamiesehdokkaita. Ne ovat halunneet täten panna vastalauseensa utta vaalitapaa vastaan, joka

1/ Vert. Ulkomaanedustuksen tiedoituksia n:o 170,17/VII-1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tosiasiallisesti antaa hallitukselle mahdollisuuden määrätä, ketkä voivat tulla valituiksi, ketkä eivät. Hallituksen vaikutus kunnallisiin edustuslaitoksiin -- joiden jäsenet usein ovat sisäministerin nimittämiä -- , kauppa- ja maatalouskamareihin, koulujen opettajakuntaan y.m. organisaatioihin, jotka ovat oikeutetut valitsemaan jäseniä vaalilautakuntaan, on niin ratkaiseva, että vastustuspuolueiden on, jos ne haluavat omia edustajajäseniä, neuvoteltava siitä viranomaisten kanssa.

Talonpoikaispuolueen eräs ryhmä oli ainoa, joka suostui ottamaan osaa vaaliin. Se on saanut 15 ehdokasta. Sitäpaitsi on asetettu ehdolle eräitä kristillisiä demokraatteja, jotka lienevät antaneet siihen suostumuksensa, mutta tällaisia ehdokkaita ei liene kuin 3 tai 4.

Vähemmistöpuolueista ukrainalaiset ja juutalaiset ovat ainoat, joiden neuvottelut asianomaisten kanssa ovat johtaneet tulokseen.

Kuvaavana undelle vaalitalvalle on, että neuvotteluja edustajapaikoista on aivan avoimesti käyty pääministeri SLAWEKin, sisäministerin ja vojevoodien /maaherrojen/ kanssa. Ei edes näön vuoksi ole annettu hallituspuolueen yksityisten jäsenten neuvotella näistä seikoista.

Ukrainalaiset saanevat 12 & 15 edustajaa Galiziasta ja sitäpaitsi Volhyniasta hallitusta kannattavia ukrainalaisia. Juutalaiset saavat 4 & 5 edustajaa.

Syy siihen, etteivät saksalaiset saa ainoatakaan edustajaa, on saksalaiselta taholta saamieni tietojen mukaan seuraava. SLAWEKin kanssa Varsovassa käydyissä neuvotteluissa luvattiin heille yksi edustaja Ylä-Sleesian vaalipiiristä /tähän asti on heillä ollut viisi edustajaa/. Ylä-Sleesian vojevoodi, jonka kanssa heidän oli neuvoteltava asian yksityiskohdista, kehotti heitä asettamaan ehdokkaakseen erään tehtaan johtajan, jolla ei ollut erikoisen suurta kannatusta saksalaisten valitsijain keskuudessa. Seurauksena oli, etteivät saksalaiset voineet yhtyä yhdestä ehdokkaasta, vaan asettivat kolme. Hallituspuolue kielsi silloin kannatuksensa, joten saksalaiset jäivät ilman mitään ehdokasta. Saksalaiset väittävät, että varsinaisena syynä puolalaisten menettelyyn oli se, että saksalainen edustajaehdokas olisi Ylä-Sleesiassa saanut enemmän ääniä kuin puolalainen /jokaisesta vaalipiiristä valitaan kaksi edustajaa/, mitä puolalaiset pitivät luokkaavana itselleen. Mahdollisesti tämäkin oli syynä siihen, että viranomaiset halusivat saksalaisten edustajaksi henkilön, jonka kannatus oli verrattain vähäinen. Ylä-Sleesiahan on teollisuusalue, jossa on paljon saksalaista työväkeäkin.

Valkovenäläiset eivät myöskään ole päässeet sovintoon viranomaisten kanssa omista ehdokkaistaan. Seurauksena on ollut, että hallituspuolue on asettanut ainoaksi "valkovenäläiseksi" ehdokkaaksi erään, niinkuin

minulle on kerrottu, puolalaisystävällisen suurvenäläisen.

Uusi eduskunta tulee siis olemaan erittäin yhtenäinen. Hallituspuolueen taholta selitetään, ettei ole välttämätöntäkään, että eduskunta kuvastaa kaikkia maassa vallitsevia ajatussuuntia. Pääasia on, että siinä on "parhaimmat, positiiviseen työhön kykenevät edustajat".

Kun ei hallituspuolueella ole muihin puolueisiin kuuluvia vastustajia, on seurauksena ollut, että vaalitaistelu nykyään tapahtuu hallituspuolueen omassa keskuudessa, siinä olevien erilaisten ajatussuuntain välillä. Puolueen vanhoilliset ja vasemmistolaiset puolustavat innokkaasti omia ehdokkaitaan.

Eduskunnassa ei hallituksella tule olemaan montakaan vastustajaa. Kysymyksenalaista on, voitetaanko sillä loppujen lopuksi mitään.

W. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsovan olevan lähetysten raportti n:o 37

Ministeri Edman

10/10 1935

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o **895/300.**

Varsova - SSA **10** P:NÄ **loka** - KUUTA 19 **35.**

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

36 / 183 sal. D. 35.

14/10 - 35

5 @ 13

Ulkoasiainministeriö - LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön

raportti n:o 27/35.

Allekirjoittanut lähettää täten ohellisena kunnioittaen Ministeriölle kuutena kappaleena raporttinsa n:o 27 : "Puolan uusi eduskunta" siv. 1 - 3.

V. J. Linnar

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Varsova- ssa 10 p:nä loka - kuuta 1935.

36 / 182 Sal.D. - 35.

Asia: Puolan uusi eduskunta.

= 14/10.35.

5 C/3

Puolan uusi eduskuntalaitos on joutunut niin suuren huomion esineeksi, että katson olevan syytä vielä lyhyesti kosketella sitä.^{1/}

Vastustuspuolueiden päätöksen johdosta olla ottamatta osaa vaaleihin, oli osanotto laimeata. Virallisten tietojen mukaan 16,282,347 äänioikeutusta otti vaaleihin osaa 7,575,681 henkeä. Vastustuspuolueiden vaalipiirittäin toimeenpanemien laskelmien mukaan osallistui vaaleihin ainoastaan 5,673,302 vaalioikeutettua. Mainittakoon, että saksalaiset valitsijat äänestivät hallituspuolueen edustajia siitä huolimatta, ettei heille itselleen annettu ainoatakaan edustajaa.^{1/}

Sejmin 208 jäsenestä on 12 ukrainalaista, 5 juutalaista ja 3 lukeutuvat erääseen talonpoikaisspuolueen ryhmään, joka suostui ottamaan osaa vaaliin. Senaatin valituista 64 jäsenestä on 4 ukrainalaista. Tasavallan presidentin nimittämän 32 jäsenen joukossa on 3 ukrainalaista, 2 saksalaista ja 2 juutalaista.

1/ Vert. raportti n:o 26, 31/8 1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Suurta huomiota on herättänyt se, ettei Pilsudskin testamentin mukaan armeijan ylitarkastajaksi nimitetty kenraali Rydz - Smigły ottanut osaa sejmin enemmän kuin senaatinkaan jäsenten vaaliin. Monella taholla näyttää syyllä tai syyttä katsottavan, että tämä osottaa, ettei hän hyväksy nykyistä vaalitapaa. Väitetään, että Rydz - Smigły on monessa kysymyksessä vapaamielisempi kuin nykyään vallassa olevat "everstit".

Tiedustellessani sejmin kansliasta edustajien puolueväriä, vastattiin, ettei sitä tiedetä, sillä ei ole olemassa mitään ryhmäklubeja niinkuin ennen. Puolueita ei Puolassa enää virallisesti tunnusteta. Olimme pakoitettut hankimaan tiedot toista tietä.

Puhemiehen vaali suoritettiin sejmissä siten, että ulkoministeriön itäisen osaston päällikkö, ministeri SCHÄTZEL^{1/} ehdotti puhemieheksi entistä oikeusministeri CARIA, joka huutoäänestyksellä valittiin toimeensa. Senaatissa ehdotettiin, että entinen pääministeri PRYSTOR samalla tavoin valittaisiin puhemieheksi. Senaatin monivuotinen ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, ruhtinas LUBOMIRSKI ilmoitti kuitenkin vastustavansa tällaista tähän asti tuntematonta menettelytapaa ja lausui toivomuksen, että vaali suoritettaisiin salaisella äänestyksellä, mikä tapahtuikin. Äänestyksessä tuli PRYSTOR valituksi suurella enemmistöllä, mutta vaali ei ollut yksimielinen.

1/ Schätzkel'illa on virkavapautta 5 vuodeksi.

Kuvaavana piirteenä mainittakoon, että tapahtuneen vaalin jälkeen kumpikin puhemies pyysi miettimisaikaa. Miettimisaika käytettiin Presidentin luona käyntiin. Linnasta istuntoon palatessaan ilmoittivat puhemiehiksi valitut saaneensa Presidentin suostumuksen toimen vastaanottamiseen. Lakiasäätävän elimen riippuvaisuus toimeenpanevesta vallasta tuli tähän selvästi painostetuksi.

Nyt mainittujen vaalien toimittamisen jälkeen lykättiin eduskunnan istunnot marraskuuhun.

Varsovaan palattuani olen kuullut kerrottavan, että valtion raha-asiaiden tila olisi vaikea. Huhtikuussa otetusta parin sadan miljoonan zlotyn kotimaisesta lainasta olisi suurin osa täytynyt käyttää tavallisten juoksevien menojen peittämiseksi. Helmikuussa olisi hallitus jälleen pakoitettu tavalla tai toisella hankkimaan rahaa. Tämän yhteydessä puhutaan myöskin "inflatiosta", mutta en ole voinut varmuudella saada selville, onko asiassa mitään perää. Omasta puolestani uskon, että hallitus voimainsa ^{vastustaa} mukaan / zlotyn arvon alentamista ja ainoastaan hätätilassa menisi siihen.

W. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C13

ASIA: _____

Varsovassa olevan lähetystön raportti n:o 28.

Ministeri Edman

12/10 1935

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 902/305.

Varsova - SSA 12 P:NÄ loka - KUUTA 1935.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

32 / 182 sal. 55.

14/10-35	50	111
	5	C13

Ulkoasiainministeriö - LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön

raportti n:o 28.

Allekirjoittanut toimittaa oheisena kunnioittaen
 Ministeriölle raporttinsa n:o 28: "Puolan ulkopoliittikka"
 /siv. 1 - 4/ kuutena kappaleena.

V. J. Linn

VARSOVA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

Varsova ssa 12 p:nä loka - kuuta 1935

37 182 Sal. 35.

Asia: Puolan ulkopoliittika.

14/10-35

5

C13

Ulkomaisessa, myöskin suomalaisessa, sanomalehdistössä oleiden tietojen johdosta, joissa m.m. erään kenraali GOERINGin järjestämän metsästysretken yhteydessä on kerrottu, että Puola olisi solminut tai suunnittelisi solmia liittoa Saksan, Unkarin ja Italian kanssa, haluan mainita seuraavaa.

Ei ole mielestäni mitään syytä uskoa, että Puola muuttaisi tähän astista ulkopoliittikkaansa. Se haluaa säilyttää hyvät suhteet molempiin suurvaltanaapureihin, Saksaan ja Venäjään. Ei ole myöskään mitään syytä olettaa, että se sanoisi irti liittonsa Ranskan ja Romanian kanssa. Mielestäni "Helsingin Sanomissa" t.k. 7 päivänä on aivan oikein esitetty Puolan ulkopoliittikan suuntaa.

Eilen oli minulla pitkä keskustelu Ranskan suurlähettilään NOËLIN kanssa. Tämä sanoi olevansa vakuutettu siitä, että kaikki edellämämainitut huhut olivat aivan väärä. Hän valitti, että sellainenkin huomattava ja vakava lehti kuin "Le Temps" monasti antaa johtaa itseään harhaan. Sanoin Noël'ille kuulleen otaksuman, että tällaiset tiedot olisivat peräisin venäläisistä lähteistä. Bukarestissa kuuluvat venäläiset harjoittavan propagandaansa Puolaa kohtaan lähettelemällä valmiiksi kirjoitettua artikkeleita lehtien toimistoihin.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Noël vastasi olevansa vakuutettu siitä, että on olemassa "mystillisiä" tietotoimistoja, joista annetaan ranskalaiselle lehdistölle vääriä ja harhaanjohtavia tietoja. Noël'ista saamani käsitys on, että hän koettaa ymmärtää puolalaisia ja tehdä voitavansa molemmin puolisten suhteitten tasoittamiseksi. Askettäin Ranskassa ollessani sain käsityksen, että siellä yleensä ollaan hyvin valmiita uskomaan kaikenlaisia puolalaisia koskevia kertomuksia.

Tässä yhteydessä on sanottava, että nykyisen hallitussuunnan puolalaiset vastustajat usein osaltaan myötävaikuttavat väärin huhujen leviämiseen. Paitsi että itse usein tekevät samantapaisia syytöksiä kuin ranskalaiset ja venäläiset lehdet, uskovat ne tai ovat ainakin uskovinaan ulkomaalaisissa lehdissä olleisiin väitteisiin.

Askettäin on n.s. talonpoikaispuolue, joka erästä ryhmäänsä lukuunottamatta^{1/} oli ottamatta osaa sejin vaaleihin, pitänyt puoluekokouksen. Kokous on m.m. hyväksynyt lausunnon, jossa sanotaan, että jokaista kansalaista on omiaan täyttämään levottomuudella se, että maan ulkopolitiikan perustaa ja päämääriä salataan väestöltä. Levottomuutta herättävät sellaiset kuulopuheet, että liittolaisuhdetta Ranskaan ja Rumaniaan höllennetään samoin kuin että välit Tšekkoslovakiaan ovat kiristyneet ja Puolan ja Baltian maiden ystävyys on kylmentynyt. Kokous toteaa sen vuoksi:

1/ että vaikkakin politiikan yksityiskohtien täytyy pysyä salassa yleisöltä, kansan on kuitenkin tunnettava ja hyväksyttävä sen suuntaviivat. Valtio ei ole hallituksen omaisuutta ja koko kansa on^{on/} pakoitettu maksamaan huonosta ulkopolitiikasta.

1/ Vaaliin osallistuneella ryhmällä on 4 edustajaa sejmässä.

2/ Omaa turvallisuuttaan silmälläpitäen on Puolan vaadittava solmittujen sopimusten kunnioittamista ja työskenneltävä yhdessä valtioiden kanssa, jotka puolustavat voimassa olevia sopimuksia. Talonpoikainen väestö, joka ennen muita harrastaa rauhan ylläpitämistä, koska sen on kannettava sodassa suurimmat uhraukset, katsoo, että ulkopolitiikan on perustuttava Ranskan ja Rumanian kanssa solmittuihin liittoihin, sekä ystävällisiin suhteisiin Tšekkoslovakiaan ja Baltian maihin. Puolan ulkopolitiikan perustaminen ystävyyteen Saksan kanssa olisi ristiriidassa valtion etujen ja laajojen talonpoikaispiirien tunteiden kanssa.

Lopuksi julkilausunnossa kehoitetaan hallituksen uudesti muodostamiseen, koska nykyisellä hallituksella ei enää ole moraalista oikeutta puhua Puolan nimessä ja tehdä sitä koskevia päätöksiä.

Mitään erikoista merkitystä enemmän kuin seurauksiakaan ei tällä päätöksellä tule olemaan. Suurinta huomiota herättää oikeastaan se, että sensuuri on antanut lehtien selostaa sitä. Mahdollisesti johtuu tämä siitakin, että päätöstä pidetään täysin "vaarattomana". Mitä Saksan ja Puolan väliseen ystävyyteen muuten tulee, on se kieltämättä suureksi osaksi "virallista" laatua. Niinkuin edelläoleva päätöslauselmakin osottaa, ei tietoisuus molempien kansain välisissä suhteissa tapahtuneesta muutoksesta toistaiseksi ole päässyt tunkeutumaan eräitä yhteiskunnan pinnalla olevia piirejä syvemmälle.

BECKiä on, ja ehkä syylläkin, moitittu siitä, ettei hän selosta politiikansa perustuksia. Tämä johtuu tietysti siitakin, ettei Pilsudskin aikana yleensä pidetty tarpeellisena antaa selityksiä ja puolustaa sitä, mitä tehtiin tai jätettiin tekemättä. Niinkuin eräs ulkomaalainen virkatoverini joku päivä sitten huomautti minulle, ei

mikään hallitus ajan pitkään voi olla antamatta yleisölle tietoja politiikastaan "ainoastaan asettumalla kuolleen marsalkan selän taakse".

W. J. Edman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: S

OSASTO: C 13

ASIA: _____

Varsovassa olevan lähelysten raportti n:o 29.

Ministeri Fdman

14/10-1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 909/309.

Varsova - SSA 15 P:NÄ loka- KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
38 / 183	Lat.	35.
17/10.35	50	
5	C13	

Ulkoasiainministeriö - LLE

ASIA: Varsovassa olevan Lähetystön
raportti n:o 29.

Allekirjoittanut toimittaa oheisena kunnioittaen
Ministeriölle raporttinsa n:o 29: "Abessinian konflikti" / siv.
1 - 6 / kuutena kappaleena.

V. J. Luoma

1/ Vert. Ulkoasiainministeriön tiedotus n:o 2, 2/10 1935.

VARSOVA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 29.

Varsova ssa 14 p:nä loka kuuta 1935.

38 183 Sal. 35

17/10-35

Asia: Abessinian konflikti.

UASTO

5 013

Puolan yleinen mielipide on yleensä erittäin pidättyväisesti suhtautunut Italian ja Abessinian konfliktiin. Välit Italiaan ovat hyvät, ja Puolalla ei olisi mitään halua rikkoa välejänsä maahan, joka usein on osottanut suurta ymmärtämystä sitä kohtaan. Sitäpaitsi näkevät puolalaiset Englannin menettelyssä halun Kansainliiton kautta järjestää omat asiansa. Muistettakoon, että Englanti on viimeksi itäpaktineuvottelujen yhteydessä aivan suoraan ilmoittanut, ettei se halua sitoutua mihinkään Itä-Europan oloihin nähden. Nyt kun sen omat edut Egyptissä ovat uhattuja, on englantilaisten mielestä kaikkien sekä oikeudellinen että moraalinen velvollisuus vastustaa Italiaa. Puolassa ollaan yleensä taipuvaisia suhtautumaan epäilevästi suurvaltoihin. On oikeastaan hieman omituista, että maassa, jossa niin mielellään kuin täällä halutaan lukeutua niihin, samalla kertaa tunnetaan niitä kohtaan erittäin vähän luottamusta. Tämä ilmeni mielestäni ministeri BECKin ulkoministeri HACKZELLillekin Genèvessä lausumista epäilyksistä. 1/

Viime aikoina ovat Puolan ja Englannin viralliset suhteet tosin huomattavasti parantuneet. Ranskan kanssa syntyneet erimieli-

1/ Vert. Ulkoasiainministeriön tiedoituksia n:o 9, 8/10 1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

syydet ovat aiheuttaneet lähentymistä Englantiin. Voidaan kuitenkin sanoa, ettei tällä uudella suunnalla toistaiseksi ole ollut mitään erkoista vaikutusta puolalaiseen yhteiskuntaan. Englanti on Puolan kansan laajoille kerroksille edelleenkin verrattain vieras maa. Kestää kauan ennenkuin puolalaiset unohtavat, että LLOYD GEORGE hallituksen johtajana ollessaan Puolan kohtalon hetkellä venäläisten läheisessä Varsovaa ankarasti arvosteli puolalaisia. Eräitä ylimystöpiirejä lukuunottamatta on Englanti puolalaisille tuntematon, eivätkä he tunne sitä kohtaan mitään erikoista sympatiaa.

Puolalaisessa kaupallisia asioita käsittelevässä "Gazeta Handlowa'ssa" on ollut kirjoitus, jossa on todettu etteivät Puolan viennin vähentymisestä tai lakkaamisesta Italiaan koituvat haitat ole tuntuvia. Tuonnin rajoittaminen tai estäminen tuottaisi puolalaiselle teollisuudelle erinäisiä etujakin.

Sanktioista kysymyksen ollessa, on Unkarin lähettiläs, ministeri HORY kanssani keskustellessaan vedonnut kohteen syyhyn, jotka pääasiallisesti ovat vaikuttaneet sen, ettei Unkari ole katsonut voitavansa noudattaa muiden Kansainliiton jäsenten menettelyä.

Ensinnäkin pitää Unkari Italiaa liittolaisenaan. Italia on aina selvästi lausunut tuomitsevansa Trianonin rauhan, joka silpoi Unkarin. Italia on myöskin avoimesti julistanut, että se pitää Trianonin rauhansopimuksen tarkistusta välttämättömänä, jotta tyydyttävät olot voisivat vallita Tonavan laaksossa.

Toisena syynä Unkarin menettelyyn on se, ettei Kansainliitto, jonka velvollisuutena olisi pitää huolta vähemmistöjen suojaamista tarkoittaneen sopimusten soveltamisesta, tähän päivään mennessä ole ryhtynyt tehokkaisiin toimenpiteisiin, jotta Unkarin naapurivaltiot pakoitettaisiin noudattamaan näitä sopimuksia. Unkarista tuntuu niinkuin Euroopassa olevien miljoonien unkarilaisten kohtalon olisi

kiinnostettava Kansainliittoa ainakin yhtä suuressa määrässä kuin Abessiinian neekerien kohtalon.

Näitä kahta syytä lukuunottamatta on olemassa muitakin, taloudellista laatua olevia, jotka myöskin puhuvat sen puolesta, ettei Unkari katso voivansa osallistua sanktioihin. Nämä syyt eivät kuitenkaan ole ratkaisevia.

Sivumennen todettakoon, että on vaikea olla näkemättä Itävallan menettelyssä uutta todistusta siitä, miten vähän kansallinen maan nykyinen hallitus itse asiassa on. Voimaan panemaansa diktatuuriin ja Mussoliniin apuun nojautuen kykenevät maata hallitsevat, entistä hovia lähellä olevat ainekset ylläpitämään valtaansa. On todellakin kohtalon ivaa, että samalla kun 16000 Tyroolista, entiseltä Itävallan alueelta Abessiniaan vietyä sotilasta pakotetaan taistelemaan Italian suuruuden ja kunnian puolesta, näiden entinen isänmaa on melkein ainoa valtio, joka kieltäytyy sovelluttamasta sanktioneja. Jos yleensä mitään voidaan pitää varmana on se sitä, ettei Itävallan nykyisellä hallituksella ole tulevaisuutta edessään.

Kansainliiton viime viikkojen kuluessa tapahtunutta toimintaa seurattaessa on todettava, että voimakas suurvalta, joka itse, syystä tai toisesta, on innostunut asiasta, on voinut saada muutkin jäsenet mukaansa. Kansainliitto on kyennyt langettamaan tuomion "ystävä"-suurvaltaakin vastaan. Olisi mielestäni väärin väheksyä tätä seikkaa, koska tällaisen tuomion moraalinenkin merkitys on suuriarvoinen. Se seikka, että Kansainliiton neuvosto lausui arvostelunsa Saksan menettelyn johdosta enää olla välittämättä Versailles'in sopimuksen sotilaallisista määräyksistä, ei ole mitenkään verrattavissa Italiaa vastaan julistettuun tuomioon. Paitsi että Saksa oli rikkonut välinsä liittoon, perustettiin Kansainliitto pääasiassa juuri Saksan vuoksi.

Sitävastoin en uskaltaisi vakuuttaa, että Genèvessä esitetty näytelmä olisi ollut omiaan vahvistamaan luottamusta Kansainliiton kykyyn tehokkaasti puolustaa jäsenvaltioittensa alueellista koskemattomuutta. Olen äskettäin oleskellut kuukauden ajan Ranskassa ja ollut tilaisuudessa seuraamaan yleistä mielipidettä muutenkin kuin ainoastaan sanomalehtien palstoilta. On sanottava, ettei ranskalaisilla tunnu olevan mitään halua ryhtyä sanktioihin "ystävä-maata" vastaan. Ranskan suurlähettiläs on viimeksi toissa päivänä vahvistanut tämän käsitykseni yleisestä mielipiteestä oikeaksi. Vasemmistolaispuolueet ja vaikutusvaltaiset vapaamuurariyhdistykset kannattavat tosin taloudellista laatua olevia toimenpiteitä, mutta tässä vaikuttaa suuressa määrässä se, että on kysymys aktionista Mussolinia ja fascismia vastaan. Oltaisiinko yhtä innostuneita jos olisi kysymys esimerkiksi Neuvostoliitosta? Ainakin Ranskan porvarilliset ai-nekset kieltävät sen. Ruotsin Pariisin lähettiläs Hennings sanoi minulle olevansa vakuutettu siitä, että mielenkiinto Skandinaaviassa ja Ruotsissa olisi tuntuvasti pienempi jos sanktioita olisi sovel-luttava jotain Itämeren suurvaltaa vastaan. Kun Ranskan hallitus nyt, vaikkakin vastenmielisesti, on antanut suostumuksensa eräisiin sanktioihin, on tämä^{m.m.} ollut seurauksena Englannin sille antamista lupauksista, jotka koskevat Ranskan itärajaa ja Itävaltaa, jonka kohtalo erikoisesti kiinnostaa Ranskan liittolaisia. Epävarma^a on siis, missä määrin sanktioihin aina ja joka tapauksessa ryhdyttäisiin.

Joka tapauksessa on ilahduttavaa, että Englanti, joka tähän asti on asettunut epäilevälle kannalle sanktioihin nähden, nyt on tullut ainakin jossain määrin sidotuksi tulevaisuuteenkin nähden, ainakin kun on kysymys provosoimattomasta hyökkäyksestä Euroopassa.

Mainittakoon sivumennen, että vielä syyskuun alkupuoliskolla lausivat eräät englantilaiset parlamentin jäsenet /m.m. LAW Matin'ille/ ranskalaisille lehdille antamissaan haastatteluissa aivan avoimesti epäilyksensä siitä, olisiko Englanti aina vastaisuudessakin valmis puolustamaan paktia yhtä suurella innolla kuin nyt.

Englanti samoinkuin Ranskakin kuuluvat niihin valtoihin joilla on suuret siirtomaat, ja joiden etujen mukaista siis on, että nykyinen s t a t u s q u o kaikkialla säilyy. Italia samoinkuin Saksa ja Japani - mainitaksemme ainoastaan tärkeimmät maat ^{1/} ovat kaikki siinä asemassa, että ne välttämättä tarvitsisivat alueita, johon ne voisivat lähettää liikaväestönsä. Muistettakoon, että Pohjois Amerikan Yhdysvallat v. 1924 sulki pääsyn siirtolaisilta Amerikkaan. V. 1929 kiellettiin italialaisilta pääsy Australiaan. Heidät rinnastettiin neekerien ja kiinalaisten kanssa. Tunnettua on, että Amerikka jo kauan on estänyt japanilaisia muuttamasta sinne. Se seikka että Japani ja Italia siirtomaita itselleen hankkiessaan menettelevät toisin kuin englantilaiset ja ranskalaiset aikoinaan, ei riipu yksinomaan ² itsestään ¹ heistä. Eräs tapaamani ranskalainen kenraali kuvaili minulle miten esim. Marokko joutui ranskalaisten haltuun "rauhanomaisempia" keinoja käyttäen kuin ne, joita Italia nyt käyttää.

Kansainvälinen tilanne maailmassa ei pysy muuttumattomana. Se on alituisten, hitaammin tai nopeammin tapahtuvien muutosten alainen. Englannin ulkoministeri lupasi Genèvessä m.m. oikeudenmukaisempaa raaka-aineiden jakoa tulevaisuudessa. Voidaanko tällaisilla

1/ Puolalaisissa lehdissä on joskus vaadittu siirtomaita Puolallekin.

toimenpiteillä estää siirtomaita vailla olevia vaatimasta niitä itselleen? Voiko mikään Kansainliitto ajanpitkään ylläpitää nykyistä tilannetta maailmassa? On epäilemättä väärin luulla, että syynä Italian menettelyyn on ainoastaan Mussolinin ja fascismin häikäilemättömyys. Olisi samoin erehdys uskoa, että kysymys olisi lopullisesti ratkaistu sillä, että Italia nyt pakoitetaan polvilleen. Voi helposti sattua, että siirtomaakysymys kaikessa laajuudessaan juuri tässä tapauksessa ennen pitkään tulee esille. Ovatko Englanti ja Ranska valmiit palauttamaan Saksan siirtomaat?

Kun ratkaisu tapahtuu - t.s. kun on ylläpidettävä voimassa olevaa s t a t u s q u o ' t a - suurvaltain välillä, voivat Kansainliiton pienet valtiot helposti joutua vedetyksi riitoihin, jotka eivät niitä suoranaisesti koske, mutta joihin osaa ottaminen siinäkin tapauksessa, ettei se välttämättä tietäisi sotilaallisiin toimenpiteisiin osallistumista, joka tapauksessa tietää raskaita taloudellista laatua olevia uhrauksia. Kansainliitto, johon ei suurvalloista enää kuuluisi kuin Englanti ja Ranska, on arveluttavassa määrässä menettänyt universaalisuuttaan.

V. J. Edman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 13

ASIA:

Varsovaassa olevan lähetystön raportti n:o 80.

Ministeri Edman

16/12 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1154/409.

Varsova SSA 16 P:NÄ joulukuuta 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

50 184 Gal. S. - 75.
20/12-35
5 C13

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 30.

Allekirjoittanut toimittaa oheisena kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n:o 30: "Puolan hallituksen vaihdos" /siv. 1 - 5/ kahtenatoista kappaleena.

W. J. Edman

VARSOVA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 30.

Varsova ssa 16 p:nä joulukuuta 1935.

50 184 Gal. B. -76.

Asia: Puolan hallituksen
vaihdos.

20/12-35

5 C13

Oleskeluni vuoksi Rumaniasa en ole ollut aikaisemmin tilaisuudessa koskettelemaan Puolassa joku aika sitten tapahtunutta hallituksen vaihdosta. Eversti Skawek'in hallitusta on seurannut Zyndram-Kosciakowski'n hallitus. Marsalkka Pilsudskin aikana oli tavallista, että aika ajottain vaihdettiin pääministeriä ja muitakin hallituksen jäseniä. Pilsudskin viimeisinä vuosina saavutti n.s. everstiryhmä ratkaisevan sananvallan ja otti haltuunsa kaikki tärkeimmät ministerisalkut. Kun Pilsudski kuitenkin itse aina pysyi hallituksen jäsenenä sekä sisä- että ulkopolitiikan ylimpänä johtajana, ei tällainen vaihdos koskaan merkinnyt mitään jyrkkää muutosta. Pilsudskin kuoleman jälkeen on tilanne luonnollisesti tässä kohden muuttunut, Hallitsevassa puolueessa vallitsevat erilaiset virtaukset voivat nyt vapaasti ilmetä ja vaikuttaa.

Eräissä aikaisemmassa raportissani^{x/} huomautin siitä, että vastustuspuolueiden pysyessä kokonaan syrjässä vaaleista, vaalitaistelua käytiin hallituspuolueen oikeiston ja

^{x/}
Vrt. rap. n:o 26, 31/8 1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vasemmiston välillä. Nyt tapahtunut hallituksen vaihdos merkitsee puolueen vasemmistoaisten voittoa ainakin sikäli, että everstiryhmä on tullut syrjäytetyksi valta-asemastaan puolueen siviilimiesten eduksi. Niinkuin nyt mainitussa raportissani lausuin, ei Pilsudskin tahdon mukaan armeijan ylipäälliköksi nimitetty kenraali Rydz-Smigly ole osottautunut everstien ystäväksi. Kerrottiinhan, että hän olisi ollut ottamatta osaa sejmin vaaleihinkin osottaen täten, ettei hän hyväksynyt Slawek'in ja tämän hallitustoverien voimaansaattamaa vaalitapaa, joka antaa hallitukselle tosiasiallisen vallan ratkaista kuka tulee valituksi sejiin, kuka ei.

Varmaa on, että presidentti Moscicki ainoastaan Rydz-Smiglyn kannatuksella on voinut syrjäyttää everstit. Ilman armeijan ylipäällystön antamaa tukea ei tätä palatsivallankumousta varmaankaan olisi voitu suorittaa. Epäiltävää on, onko passiivisuudestaan tunnettu presidentti edes omasta alotteestaankaan siihen ryhtynyt.

Vastustuspuolueiden vaaleista ja eduskunnasta poissääminen on vaikuttanut, että sejmin merkitys on vielä entisestäänkin alentunut. Uusi hallitus on käyttänyt tätä hyväkseen. Se on pyytänyt ja saanut valtuuden antaa ilman eduskunnan myötävaikutusta taloudellisia ja finanssilakeja tammikuun 15 päivään 1936 asti. Everstit ja heidän kannattajansa olivat liian kauan ja usein painostaneet hallitukselle vaadittavan tottelevaisuuden välttämättömyyttä asetuakseen tositeolla vastustamaan hallituksen pyytämien valtuuksien myöntämistä. Ne rajoittuivat ainoastaan lausumaan

epäilyksensä tällaisen tavallisuudesta poikkeavan menettelytavan tarpeellisuudesta. Tulos oli joka tapauksessa nolo heille. Uusi eduskunta lähetettiin kotiin ennenkuin se edes oli ehtinyt alkaakaan töitään. Ettei vastustuspuolueilla ole mitään sitä vastaan, on ilmeistä.

Uuden hallituksen huomattavin jäsen on valtiovarainministeri Kwiatkowski. Tullessani seitsemän vuotta sitten Varsovaan oli hän kauppaministerinä, mutta erosi n.s. Brestin-tapausten jälkeen.^{x/} Kwiatkowski on Gdynian varsinainen luoja. Mielipiteiltään on hän tunnetusti vapaamielinen. Uutta pääministeriä pidetään samoin vapaamielisenä. Hän oli Slawek'in hallituksen aikana sisäasiainministerinä. Hänen ansionaan pidetään sitä, että ukrainalaiset sejin vaaleissa olivat tehneet sovinnon hallituspuolueen kanssa. Ukrainalaisten keskuudessa vallitsevaan yleiseen tyytymättömyyteen nähden on tätä kieltämättä pidettävä huomattavana saavutuksena.

Uuden hallituksen sisäpoliittinen ohjelma ilmenee niistä eduskunnassa pidetyistä puheista, joissa uusi pääministeri ja valtiovarainministeri selostivat hallituksen tulevaa toimintaa.

Pääministeri Koscialkowski lausui, että hallituksen tarkoituksena on koettaa luda luottamuksellinen suhde hallituksen ja hallittavien välille, ja aikaansaada yhteistoimintaa viranomaisten ja väestön kesken. Se tahtoo pois-

^{x/} Missä määrin nämä tapahtumat olivat vaikuttamassa eroon, on seikka, josta en voi sanoa mitään varmaa.

taa hallinnon mahdollisesti sopimattomasta suhtautumisesta väestöön johtuvat esteet. Hallitus on pakoitettu pyytämään väestöltä suuria uhrauksia, mutta se on vakuutettu siitä, että kansa on valmis näihin rasituksiin, kun se tietää, että ne on oikeudenmukaisesti jaettu ja ettei valtiovaroja tuhleta. Hallitus tulee tekemään kaikkensa, jotta jokainen voisi olla vakuutettu siitä, että väärinkäytöksiä rangaistaan ankarasti.

Hallituksen tärkeimpiin tehtäviin kuuluu valtion tulo- ja menoarvion tasapainoon saattaminen. Tämän täytyy tapahtua tulojen enentämisen ja menojen vähentämisen kautta

Valtion tulojen yhteenlaskettu määrä on jonkun verran yli 1600 miljoonaa zlotya. Niiden enentämisen vuoksi on verotettavien lukumäärää laajennettava ja tuloveroa korotettava. Tätä tietä on valtion saatava 66 miljoonan lisäys. Sitäpaitsi tullaan vähentämään virkamiesten palkkoja progressiivisen asteikon mukaan. Väestön taloudellisen aseman helpottamiseksi on suunniteltu useita eri toimenpiteitä, niinkuin vuokrien ja sähkövalon hinnan alentamista y.m.

Toinen hallituksen tärkeimmistä tehtävistä on maaseudun väestön aseman ^{x/}parantaminen. On välttämätöntä helpottaa maaseudun verokuormaa. Maalla säädettyä perusveroa vähennetään. Tientekorasitusta helpotetaan. Kaupunkiin tavaroita myytäväksi vietäessä suoritettava maksu poistetaan.

Sosiaalivakuutuksesta johtuvat rasitukset tullaan vähentämään.

Teollisuuden aseman helpottamiseksi ja hintojen alen-
^{x/} Vrt. raporttiini 14/III.35 n:o 13, jossa selostan maaseudulla vallitsevia vaikeita oloja.

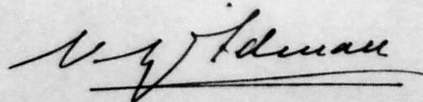
tamiseksi aiotaan alentaa rahtimaksuja.

Kwiatkowski painosti puheensa alussa mahdottomuutta jatkaa entistä viiden vuoden aikana noudatettua menettelyä ottaa joka vuosi laina vaillingin peittämiseksi. Tällaisen menettelyn kautta otetaan sitäpaitsi vuosittain huomattavia pääomia yksityisestä taloudesta, jossa niitä kipeästi tarvittaisiin. Ministeri esitti eduskunnalle yksityisluontoisen esityksen siitä, miten tulo- ja menoarvio olisi laadittava ja niistä toimenpiteistä, joihin oli välttämätöntä ryhtyä menojen vähentämiseksi. Hän lausui myöskin suunnittelevansa investitiopankin perustamista, jonka yhteyteen järjestettäisiin talouselämän tuntijoista kokoonpantu asiantuntijain neuvosto, joka antaisi lausuntonsa suuria luottoja myönnettäessä.

Kunnassakin puheessa esitetyt mielipiteet eivät vielä sinänsä sisällä kovin paljon uutta ja ihmeellistä. Siellä, missä diktatuuri on vallalla ja jossa kunnallinen itsehallintokin usein on korvattu valtion nimittämällä virkamiehillä, ovat ne kuitenkin omiaan herättämään huomiota jo senkin vuoksi, että ne sisältävät tuomion eräistä tähän asti noudatetuista menettelytavoista.

Uuden hallituksen ohjelma on puhtaasti sisäpoliittinen. Ministeri Beck on säilyttänyt paikkansa uudessakin hallituksessa.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C/3

ASIA: _____

Varsovassa olevan lähetystön raportti n:o 31.

v.a. Asiamiehiksi Gadde

21/13. 1935

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
57 / 185 Sal. P. 1935		
27/12-35	7	101
RYHMÄ		
S	C 13	

VARSOVA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 1181/415.

Varsova SSA 21 P:NÄ joulukuuta 1935

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 31.

Allekirjoittanut toimittaa oheisena kunnioittaen
 Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n:o 31: "Puolan valtio-
 varojen saneerausohjelman tausta" /siv. 1 - 4/ kahdena-
 toista kappaletta.

Handwritten signature

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 31.

Varsovaassa 21 p:nä joulukuuta 1935.

Asia: Puolan valtiovarojen
saneerausohjelman tausta.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
57 / 185 Sal.	35.
27 / 12-31.	7.
RYHMÄ	
5	C 13

Lähetystön raportissa n:o 30 on ministeri Idman kosketellut Puolan uuden hallituksen taloudellista ohjelmaa sekä eräitä muita seikkoja, mitkä määräävät hallituksen aseman ja jotka ovat läheisessä yhteydessä eräiden muiden politiikkaan vaikuttavien ilmiöiden kanssa.

Uuden viime kuun alussa Sejmille annetun talousarvioehdotuksen rakenne on erittäin vahva. Ensi kerran on talousarviossa 50.000 zlotyn ylijäämä, viime viiden vuoden aikana on aina ollut huomattava vajoaus, viime vuonna yli 30 miljoonankin. Kun lainansaanti vuosi vuodelta on käynyt yhä vaikeammaksi, on hallitusten täytynyt hankkia uusia ylimääräisiä mahdollisuuksia vajousten peittämiseksi ja niin laskettiin markkinoille jälleen huhtikuussa uusi, viimeinen kotimainen obligatiolaina. Oli selvästi havaittavissa, miten vaikeata oli saada se täysin merkityksi. Valtion kolme suurinta rahalaitosta sai huolehtia lainan liikkeelle laskemisesta. Vapaaehtoisesta tahdosta merkitä ei voida puhua, mikä on ymmärrettävissä, kun lainan korko on 3 % ja kuoletusmaksut tapahtuvat varsin hitaasti. Rahalaitokset saivat silloin käskyn

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

toimittaa sopivan määrän obligatioita valtion virastoille sekä kaikille suurille yrityksille, jotka ovat valtion tarkastuksen alaisia ja jotka ovat lukuisia. Mainittakoon kaikki monopolit, sairasapukassa, pakkovakuutuslaitokset y.m. Silloin havaitsivat k.o. laitosten virkailijat palkkauspäivänään seisovansa sellaisen "fait accompli"n edessä, että kun heille maksettiin palkat, joista oli osa vähennetty, heille ilmoitettiin lohdutukseksi, että 10 kuukauden tällaisen menettelyn jälkeen saisivat he uudet obligatiot.

Oli itsestään selvä, että tällainen pakkomenetelmä herättäisi tyytymättömyyttä. Ennenkuin koko tämä palkasta pidätetty pakkomaksu oli täysin maksettukaan, saivat virkailijat tietää, että heidän palkastaan vähennettäisiin vielä se kuukautinen lisävero, joka hallituksen uuden kansallistalouden parantamisohjelman mukaan on heidän maksettavakseen määrätty. Verotaakka on siten käynyt niin raskaaksi, että pienvirkailija saa käyttää vain kolme neljäsosaa palkastaan, joka muutenkaan ei ole suuri.

Yleensä kyllä hyvin kernaasti myönnetään virkailijoiden taholta, että tällainen ankara rajoittaminen on valtion edun kanralta välttämätön. Kun samalla kuitenkin hallituksen lehdet tiedoittavat kuinka vapaaehtoisesti merkintä tapahtuu, ja näin melkein pä salaten sen tosiseikan, että viranomaiset ovat pakoittaneet heidät tähän, on tämä omiaan herättämään tyytymättömyyttä.

Vastustuslehdissä, yksityispiireissä, revyissä ja

yleensä missä vaan voidaan esiintuoda tyytymättömyyttensä, ollaan valmiit sitä ilmaisemaan.

Vaara piilee siinäkin, että lahjominen on käynyt yleisemmäksi. Miten suuressa mittakaavassa tämä tapahtuu, on vaikeata arvostella, mutta liikemiehet ainakin väittävät, että on tarpeellista lähjää viranomaisia voidakseen saada asiansa nopeammin järjestetyiksi. Jos tämä saa kehittyä ilman esteitä, voidaan pelätä sen johtavan samanlaiseen sekasortoon, joka tässä suhteessa vallitsee Rumaniasa, ja jo on voittanut Ranskassakin paljon alaa, mikä ilmenee sikäläisistä skandaali-oikeudenkäynneistä.

Tässä yhteydessä en voi olla mainitsematta yhdestä tapahtumasta, josta kaikissa piireissä puhutaan. On sattunut, että Puolan ulkoasiainministeriön virkamiehetkin ovat kanssani keskustellessa viitanneet siihen. Asia on kyllä omiaan antamaan aihetta ankaraan arvosteluun juuri hetkellä, jolloin kaikin tavoin tehostetaan mitä ankarimmin säästäväisyyden tarpeellisuutta. Väitetään näet - ja voidaan katsoa sen olevan täysin todistetunkin, että Puolan lähettiläs Tokiossa, joka on valtionpäämiehen poika, on uhkapelissä hävinnyt suuria summia ja että 200.000 - 300.000 zlotya tappiosta on peitetty niistä ulkoasiainministerin käyttövaroista, joihin nähden hänellä ei ole tilintekovelvollisuutta. Tällainen valtion varojen tuhlaaminen hetkellä, jolloin niiden tilanne on siksi vakava, on tietysti tuomittava.

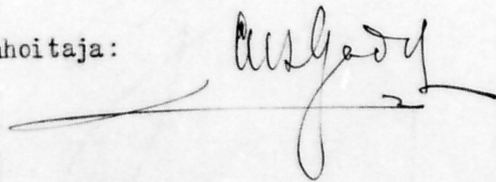
Ministeri Beck, jota vastaan oppositiolehdillä viime aikoina on ollut enemmän muisuttamista kuin koskaan ennen, on täten saanut uusia vastustajia.

Kaikki yllämainittu osoittaa miten vaikeita probleemeja tarjoutuu hallitukselle ratkaistavaksi.

Täytyy myöntää, että niitä ratkaisemaan on kutsuttu ehkä parhaimmat voimat, mitä on tarjolla. Mutta se voimakas ja johtava käsi, joka tällaisten tehtävien toteuttamiseksi tarvitaan, puuttuu nykyhetkellä. Älykkäät aivot eivät yksinään näytä tähän riittävän.

Veropohja on varsin huono ja tyhjennetty, nyt yritetään tärkeitten kulutustavaroiden hintoja rajoittamalla päästä toivottuun tulokseen. Kuluttajien asema siten kyllä paranee, mutta teollisuudenharjoittajien keskuudessa valitetaan sitä. Zloty pysyy kultakannalla suureksi haitaksi viejille. Onkohan lopullinen helpotus löydettävissä kultakannasta luopumisessa.

v.a.Asiainhoitaja:

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'Kusgody', written over a horizontal line.